

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีของเยาวชนหญิงเคยใช้สารเสพติด” โดยได้ศึกษาตามแนวคิดทฤษฎีต่อไปนี้

1. แนวคิดเรื่องความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมทางเพศ
2. แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาวัยรุ่นและการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมของวัยรุ่น
3. แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องการลดอันตราย (Harm Reduction)
4. แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่นติดยาและ/หรือสารเสพติด
5. แนวคิดเกี่ยวกับเพศภาวะและเอดส์
6. แนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลสื่อต่อวัยรุ่น
7. แนวคิดกลุ่มเพื่อนและการรวมกลุ่มของวัยรุ่น
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเรื่องความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมทางเพศ

2.1.1 แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้ (Knowledge)

2.1.1.1 ความหมายของความรู้

พจนานุกรมทางการศึกษา (Dictionary of Education) ของคาร์เตอร์ วี กู๊ด (Good, 1973 : 531) อ้างถึงใน ธนุศิลป์ สุขเสริม, 2544 : 20) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความรู้เป็นข้อเท็จจริง ความจริง กฎเกณฑ์และข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ที่บุคคลเก็บรวบรวมไว้

เบนจามิน เอส บลูม (Bloom, 1971 : 271 อ้างถึงใน ธนุศิลป์ สุขเสริม, 2544 : 20) กล่าวว่า ความรู้เป็นสิ่งที่เกี่ยวกับการระลึกได้ถึงสิ่งเฉพาะหรือสิ่งทั่วไป ระลึกถึงวิธีการ กระบวนการหรือสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเน้นความจำ

ในทางสังคมศาสตร์ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2538 : 2-5 อ้างถึงใน ธนุศิลป์ สุขเสริม, 2544 : 20) ได้อธิบายความหมายของความรู้ว่า จากปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่มนุษย์ต้องประสบทั้งทางธรรมชาติและสังคม มนุษย์จะต้องพึ่งพาสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและสังคม ซึ่งจะมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ มนุษย์จึงต้องเข้าใจสิ่งแวดล้อมและสังคม และรู้จักการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งที่มาจากสิ่งแวดล้อมและสังคม กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือมนุษย์จะต้องหาความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้เกิด

ความเข้าใจ สาเหตุและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ต่อปรากฏการณ์ทางธรรมชาติและสังคม ซึ่งความรู้ของมนุษย์ได้มีการพัฒนามากมาย

ฉะนั้น เมื่อพิจารณาถึงความหมายของความรู้ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงกล่าวได้ว่า ความรู้ หมายถึง การรับรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง เหตุการณ์ รายละเอียดต่าง ๆ ที่เกิดจากการสังเกต การศึกษา ประสบการณ์ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคม ความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินผลระดับความรู้

2.1.1.2 ระดับความรู้

องค์ประกอบของความสามารถทางด้านสติปัญญา หรือพุทธิปัญญา (Cognitive Domain) เป็น 6 ระดับ ตามลำดับขั้นที่ง่ายไปสู่ยาก ดังนี้ (บลูม bloom. 1956 : 18 อ้างถึงใน ธนุศิลา สุขเสริม. 2544 : 21)

- 1) ความรู้หรือระลึกได้ (Knowledge or Recall) ได้แก่ พฤติกรรมความรู้ที่แสดงถึงการจำได้หรือระลึกได้
- 2) ความเข้าใจ (Comprehension or Understanding) ได้แก่ พฤติกรรมความรู้ที่แสดงว่าสามารถอธิบายได้ ขยายความด้วยคำพูดของตนเองได้
- 3) การนำไปใช้ (Application) ได้แก่ พฤติกรรมความรู้ที่แสดงว่าสามารถนำความรู้ที่มีอยู่ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ และที่แตกต่างจากสถานการณ์เดิม
- 4) การวิเคราะห์ (Analysis) ได้แก่ พฤติกรรมความรู้ที่สามารถแยกสิ่งต่าง ๆ ออกเป็นส่วนย่อย ๆ ได้อย่างมีความหมายและเห็นความสำคัญของส่วนย่อย ๆ เหล่านั้น
- 5) การสังเคราะห์ (Evaluation) ได้แก่ พฤติกรรมความรู้ ที่แสดงว่าความสามารถในการรวบรวมความรู้และข้อมูลต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างมีระบบ เพื่อให้ได้แนวทางใหม่ที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาได้
- 6) การประเมินค่า (Evaluation) ได้แก่ พฤติกรรมความรู้ที่แสดงว่าสามารถตัดสินคุณค่าของสิ่งของหรือทางเลือกได้อย่างถูกต้อง

2.1.1.3 การวัดความรู้

การวัดความรู้ เป็นการวัดสมรรถภาพของสมองในด้านการระลึกออกของความจำที่เกี่ยวกับเรื่องราว ประสบการณ์ หรือเคยรู้เคยเห็น โดยใช้เครื่องมือ แบบทดสอบ ซึ่งแบ่งตามลักษณะของการตอบเป็น 3 ประเภท (บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ. 2531 : 24 อ้างถึงใน ธนุศิลา สุขเสริม. 2544 : 22)

- 1) แบบทดสอบปฏิบัติ (Performance Test) เป็นการทดสอบด้วยการลงมือกระทำจริง ๆ เช่น การแสดง การช่างฝีมือ และการพิมพ์ดีด เป็นต้น

2) แบบทดสอบเขียนตอบ (Paper-pencil Test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้ทั่วไป ซึ่งใช้กระดาษดินสอ หรือปากกา เป็นอุปกรณ์ช่วยตอบ โดยผู้ตอบต้องเขียนตอบทั้งหมด

3) แบบทดสอบปากเปล่า (Oral Test) เป็นการทดสอบโดยให้ผู้ตอบพูดแทนการเขียน

2.1.2 แนวความคิดเกี่ยวกับทัศนคติ

2.1.2.1 ความหมายเกี่ยวกับทัศนคติ

ทัศนคติ (Attitude) เป็นคำซึ่งมีรากคำเน็ดมาจากภาษาลาตินว่า “Aptus” แปลว่า โน้มเอียง และเหมาะสม และเมื่อนำมาใช้ความหมายของคำว่า “Attitude” หมายถึงท่าทีที่แสดงออกของคนเรา ซึ่งบ่งบอกถึงสภาพจิตใจ (ชวนะ ภวภานันท์, 2527 : 20 อ้างถึงใน ทองจริง ยิ้มยวน, 2548 : 60)

ชัตติยา กรรณสูตร (2516 : 2 อ้างถึงใน ทองจริง ยิ้มยวน, 2548 : 61) อธิบายว่า ทัศนคติ หมายถึงความรู้สึกที่คนเรามีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือหลายสิ่งก็ตามในลักษณะที่เป็นอัตวิสัย (Subjective) อันเป็นพื้นฐานเบื้องต้น หรือมีผลให้เกิดการกระทำหรือแสดงออกที่เรียกว่า พฤติกรรม

สุนีย์ ชุ่มจิต (2523 : 27 อ้างถึงใน ทองจริง ยิ้มยวน, 2548 : 61) ได้อธิบายความหมายไว้ว่า ทัศนคติมีความเหมือนกับการเรียนรู้และการรับรู้ในแง่ของความสัมพันธ์กับประสบการณ์ของบุคคล ด้วยเช่นกัน ทัศนคติต่อสิ่งใดจะมีรากฐานมาจากผลรวมของประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งนั้น ๆ ทั้งที่เป็นประสบการณ์ตรง คือ ประสบการณ์ส่วนตัวของแต่ละคนที่ได้รับมาแตกต่างออกไป ซึ่งเป็นประสบการณ์สำคัญที่สุดกับประสบการณ์ทางอ้อม ซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากครอบครัว โรงเรียน เพื่อน หรือกลุ่มสังคมที่บุคคลสังกัดอยู่ อย่างไรก็ตามถ้าหากทัศนคติของและช่วงเวลาไม่ได้ฝังลึกหรือยังไม่ได้ยึดถือไว้อย่างเหนียวแน่นก็อาจเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อบุคคลนั้นเผชิญกับประสบการณ์ใหม่

จากความหมายของทัศนคติ ที่นักจิตวิทยาได้ให้ความหมายไว้แล้วนั้น ได้แสดงให้เห็นว่า ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ ซึ่งโดยทั่วไปจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการได้แก่ (ณรงค์ศักดิ์ จันทน์วาล, 2527 : 666-668 อ้างถึงใน ทองจริง ยิ้มยวน, 2548 : 61)

1. องค์ประกอบทางด้านอารมณ์ความเชื่อ (Cognitive of Beliefs Componet) องค์ประกอบนี้หมายถึง ความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ เช่น คนภาคเหนืออาจเชื่อว่า คนกรุงเทพฯ มักหลอกลวง หรือนักเล่นรถเชื่อว่า รถยนต์ยี่ห้อเบนซ์ทำจากเยอรมัน เป็นรถที่มีคุณภาพดีคงทน และนักวิทยาศาสตร์เชื่อว่าโลกที่เราอยู่นี้กลม ความเชื่อเกิดจากประสบการณ์ส่วนตัว และการเรียนรู้จากผู้อื่น เช่น คำบอกเล่า หรือจากการอ่าน หรือการได้ยิน ได้ฟังข่าวสารทางสื่อมวลชน

2. องค์ประกอบทางด้านอารมณ์หรือความรู้สึก (Affective Component) หมายถึงปฏิกิริยาตอบสนองทางด้านอารมณ์ของบุคคลต่อวัตถุ หรือสิ่งต่าง ๆ ในการจัดองค์ประกอบทางอารมณ์ของบุคคลต่อวัตถุ จะเป็นไปในรูปใดนั้นอาจจะเป็นความและประสบการณ์ของแต่ละบุคคลนั่นเอง เช่น

ถ้านักศึกษาชาวอเมริกันผิวขาว จะมีความรู้สึกทางลบกับนิโกร ประสบการณ์บุคคลอาจเป็นตัวตัดสินอารมณ์ของบุคคลถ้าหากบุคคลจะมีประสบการณ์โดยตรงในแง่ลบต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดก็อาจทำให้เขาเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีหรือทางลบต่อสิ่งนั้นด้วย

3. องค์ประกอบของพฤติกรรมหรือการกระทำ (Behavioral or Action Component) หมายความว่า บุคคลจะประพฤติ ปฏิบัติต่อวัตถุ หรือ กลุ่มบุคคลอย่างไรในกรณีนี้ความเชื่อและความรู้สึกมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม เช่น ถ้านาย ก.ไม่ชอบนาย ข. นาย ก.อาจไม่คบนาย ข. เป็นเพื่อนก็ได้ ในทางตรงกันข้าม พฤติกรรมก็สามารถมีอิทธิพลต่อความเชื่อและความรู้สึกของบุคคลได้ เช่นเดียวกัน

2.1.2.2 แหล่งของทัศนคติ

จะเห็นได้ว่าทัศนคติ เป็นสิ่งที่เกิดมาจากการเรียนรู้ (Learning) จากแหล่งทัศนคติ (Source Attitude) ต่าง ๆ ที่มีอยู่มากมายสามารถสรุปได้ดังนี้ (ขนิษฐา เบญจาทิกุล, 2535 : 23-24 อ้างถึงในทองจริง ยิ้มชวน, 2548 : 62)

1. ประสบการณ์เฉพาะอย่าง (Specific Experience) เมื่อบุคคลมีประสบการณ์เฉพาะอย่างต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในทางที่ดีหรือไม่ดีจะทำให้เขาเกิดทัศนคติต่อสิ่งนั้นไปตามทิศทางที่เคยมีประสบการณ์มาก่อนเช่น นาย ก. เคยพุดกับนาย ข. ด้วยไมตรีที่ดีก็จะทำให้นาย ข. รู้สึกชอบหรือมีทัศนคติที่ดีต่อนาย ก.

2. การติดต่อสื่อสารจากบุคคลอื่น (Communication From Others) การได้รับติดต่อสื่อสารจากบุคคลอื่นจะทำให้เกิดทัศนคติจากการรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ จากผู้อื่นได้ เช่น เด็กที่เคยได้รับการอบรมสั่งสอนจากผู้ใหญ่ว่าทำอย่างนี้ไม่ดี ก็จะทำให้เด็กมีทัศนคติต่อการกระทำต่าง ๆ ตามที่ได้รับทราบมา

3. สิ่งที่เป็นแบบอย่าง (Models) การเลียนแบบผู้อื่นทำให้เกิดทัศนคติขึ้นได้ เช่น เด็กมีความเคารพเชื่อฟังพ่อแม่ เมื่อเห็นว่าพ่อแม่แสดงทำสิ่งใดก็ตาม เด็กจะเลียนแบบคือ ไม่ชอบสิ่งนั้นด้วย

4. ความเกี่ยวข้องกับสถาบัน (Institutional Factors) ทัศนคติของบุคคลหลายอย่างเกิดขึ้นเนื่องจากความเกี่ยวข้องกับสถาบัน เช่น โรงเรียน วัด หน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งสถาบันเหล่านี้จะเป็นแหล่งที่มาและสนับสนุนให้คนเกิดทัศนคติบางอย่างขึ้นมาได้

ขนิษฐา เบญจาทิกุล (2535 : 23-24) ได้กล่าวสรุปพัฒนาการทางด้านทัศนคติของบุคคลว่าเกิดจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่บุคคลนั้นได้รับ การปรับตัวของบุคคลเพื่อให้เข้ากับสังคม การเลียนแบบในสังคมสิ่งเหล่านี้จะรวมตัวกันและสร้างสมกลายเป็นแบบแผนทัศนคติของแต่ละบุคคลขึ้น หรือจะกล่าวได้ว่า พัฒนาการของทัศนคติเกิดจากการติดต่อสัมพันธ์กันของบุคคล

(Association) การถ่ายแบบอย่างของบุคคลอื่นมาเป็นของตน (Transfer) และการพบสิ่งที่คนต้องการ (Need Satisfaction) การที่สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ย่อมมีผลทำให้ทัศนคติของบุคคลเปลี่ยนแปลงและหันเหตามสภาพการในสังคมได้บ้าง

2.1.2.3 การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (Attitude Change)

ทัศนคติของบุคคลที่เกิดขึ้นแล้วแม้จะคงทนแต่ก็สามารถเปลี่ยนได้โดยตัวบุคคล สถานการณ์ ข่าวสาร การชวนเชื่อ และสิ่งต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการยอมรับในสิ่งใหม่ แต่จะต้องมีความสัมพันธ์กับค่านิยมเดิมของบุคคลนั้น นอกจากนี้ อาจเกิดจากการยอมรับโดยการบังคับ เช่น กฎหมายข้อบังคับ (จตุพร รัฐแพทย์, 2538 : 18 อ้างถึงใน ทองจริง ยิ้มยวน, 2548 : 63) การเปลี่ยนทัศนคติมี 2 ชนิดคือ

1. การเปลี่ยนแปลงไปในทางเดียวกัน หมายถึงทัศนคติของบุคคลที่เป็นไปในทางบวกด้วย และทัศนคติเป็นไปในทางลบก็จะเพิ่มมากขึ้นในทางลบด้วยการเปลี่ยนแปลงแบบนี้ง่ายและคงทนกว่าการเปลี่ยนแปลงไปคนละทาง

2. การเปลี่ยนแปลงไปคนละทาง หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทัศนคติเดิมของบุคคลที่เป็นไปในทางบวกก็จะลดลงไปในทางลบ และถ้าไปในทางลบก็จะกลับไปทางบวก

ดังที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ทัศนคติ หมายถึง ความคิดเห็นที่มีอารมณ์ ความรู้สึกที่มีมาประกอบเป็นแนวโน้ม อันเป็นความพร้อมที่จะทำให้มีการแสดงออกในการสนับสนุน หรือต่อต้านสิ่งใดสิ่งหนึ่ง สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ทัศนคติ หมายถึง แนวโน้มหรือความพร้อมส่วนบุคคล อาจจะแสดงออกมาเป็นความคิดเห็น หรือพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง บุคคลใดบุคคลหนึ่ง องค์กรใดองค์กรหนึ่ง ทัศนคติประกอบด้วย ความรู้ อารมณ์ และการกระทำ ซึ่งการกระทำจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับความรู้และอารมณ์ในเรื่องนั้น ๆ ว่าเป็นบวกหรือเป็นลบ ในที่นี้ทัศนคติต่อนักเรียนที่มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของนักเรียนเป็นเรื่องปกติธรรมดา โดยที่ไม่รู้สึกเป็นเรื่องร้ายแรงหรือเป็นปัญหา การกระทำสะท้อนออกมาตามความรู้สึกนึกคิดนั้น ๆ ดังนั้น ทัศนคติที่แตกต่างกันก็จะส่งผลถึงบทบาทการกระทำที่ต่างกัน

2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศ

2.1.3.1 ความหมายของพฤติกรรม

ครอนบาค (Cronbach, 1963 : 68-70 อ้างถึงใน เรียม ศรีทอง, 2542 : 5)ให้ความหมายว่าพฤติกรรมของมนุษย์ มีองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่

- 1) มีเป้าหมาย หรือความต้องการ (Goal)

2) มีความพร้อม (Readiness) เป็นระดับความสามารถที่จำเป็นในการกระทำ เพื่อสนองความต้องการของตน

3) สถานการณ์ (Situation) หมายถึง เหตุการณ์ หรือ โอกาสในการกระทำกิจกรรมใด ๆ

4) การตีความ (Interpretation)

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 : 10) อธิบายว่า พฤติกรรม หมายถึง กิจกรรมทุกประเภทที่มนุษย์กระทำขึ้น ไม่ว่าสิ่งนั้นจะสังเกตได้หรือไม่ได้ เช่น การทำงานของหัวใจ กล้ามเนื้อ การเดิน ความรู้ ความชอบ ความสนใจ เป็นต้น

ปริชา วิหคโต (2532 : 5) กล่าวว่า คำว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำทุกอย่างของมนุษย์ ไม่ว่าการกระทำนั้นผู้กระทำจะทำได้โดยรู้ตัว หรือไม่รู้ตัวก็ตาม ไม่ว่าคนอื่นจะสังเกตการกระทำได้หรือไม่ได้ก็ตาม และไม่ว่าการกระทำนั้นจะพึงประสงค์ หรือไม่ก็ตาม ดังนั้น การเดิน การยืน การตัดสินใจ การละทิ้งหน้าที่เป็นพฤติกรรมทั้งสิ้น

กันยา สุวรรณแสง (2536 : 92) ให้ความหมายของคำว่า พฤติกรรม คือ อาการ บทบาท ท่าที ลีลา ความประพฤติ การกระทำ ที่แสดงออกให้ปรากฏได้ด้วยประสาทสัมผัส หรือ มิฉะนั้นก็สามารถวัดได้

เฉลิมพล ดันสกุล (2543 : 2) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า พฤติกรรม คือ กิจกรรมเพราะถ้าเป็นการกระทำต้องแสดงออกมาให้เห็น แต่ถ้าใช้คำว่า กิจกรรม อาจหมายรวมถึง การกระทำที่เป็น การแสดงออก เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในแต่ละบุคคลด้วย ดังนั้น พฤติกรรม หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น อาจเป็นการกระทำที่บุคคลนั้นแสดงออกมา รวมทั้งกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล และกิจกรรมนี้ อาจสังเกตได้ด้วยประสาทสัมผัส หรือ ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ โดยสามารถแบ่ง พฤติกรรมออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

- พฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) คือ กระบวนการที่เกิดขึ้นแล้ว สามารถสังเกตได้ โดยตรงด้วยประสาทสัมผัส

- พฤติกรรมภายใน (External Behavior) คือ กระบวนการที่เกิดขึ้นภายในใจบุคคล ซึ่งบุคคลอื่นไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2527 : 43-46) กล่าวว่า พฤติกรรมจะมีส่วนประกอบที่สำคัญ 3 ส่วนด้วยกัน คือ

1. พฤติกรรมด้านพุทธิศึกษา (Cognitive Domain) เป็นพฤติกรรมเกี่ยวกับการรู้ การจำ ข้อเท็จจริงต่าง ๆ รวมทั้งการพัฒนาความสามารถและทักษะทางสติปัญญา การใช้วิจารณญาณ เพื่อประกอบการตัดสินใจ พฤติกรรมด้านนี้ ประกอบด้วยความสามารถระดับต่าง ๆ เริ่มต้นจากการเรียนรู้ในระดับง่าย ๆ และเพิ่มการใช้ความคิด และพัฒนาสติปัญญามากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งขั้นของความความสามารถต่าง ๆ ประกอบไปด้วยความรู้ การเข้าใจ การประยุกต์ หรือการนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล

2. พฤติกรรมทางด้านทัศนคติ ค่านิยม ความรู้สึก ความชอบ (Affective Domain) เป็นพฤติกรรมเกี่ยวกับความสนใจ ความรู้สึก ท่าที ความชอบ การให้คุณค่า การรับ การเปลี่ยน หรือปรับปรุงค่านิยมที่ยึดถืออยู่ พฤติกรรมทางด้านนี้ยากแก่การอธิบาย เพราะเกิดขึ้นจากภายในจิตใจของบุคคล ซึ่งต้องใช้เครื่องมือพิเศษในการวัดพฤติกรรม โดยพฤติกรรมทางด้าน ทัศนคติ มีขั้นตอนของการเกิด ดังนี้

- การรับ หรือการให้ความสนใจ (Receiving or Attending)
- การตอบสนอง (Responding)
- การให้ค่าหรือการเกิดค่านิยม (Valuing)
- การจัดค่ากลุ่ม (Organization)
- การแสดงลักษณะตามค่านิยมที่ยึดถือ (Characterization by a Value or Value Complex)

3. พฤติกรรมด้านปฏิบัติ (Psychomotor Domain) เป็นการใช้ความสามารถที่แสดงออกทางร่างกาย รวมทั้งการปฏิบัติหรือพฤติกรรมที่แสดงออก และสังเกตได้ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ กระบวนการที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมนี้ ต้องอาศัยระยะเวลา และการตัดสินใจหลายขั้นตอน

นอกจากนี้ เราสามารถ แบ่งพฤติกรรมของคนเราได้เป็น 2 ประเภทหลัก ๆ ด้วยกัน คือ

1) พฤติกรรมที่มีมาตั้งแต่กำเนิด (Innate Behavior) เป็นพฤติกรรมที่ร่างกายสามารถกระทำได้โดยไม่เคยฝึกหรือได้เคยทำมาก่อน ส่วนใหญ่พฤติกรรมที่มีมาแต่กำเนิด มักเป็นกิริยาสะท้อนและสัญชาตญาณ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ช่วยป้องกันมิให้ร่างกายได้รับอันตราย และเป็นความสามารถของบุคคลที่กระทำได้โดยไม่ต้องเรียนรู้มาก่อน เช่น สัญชาตญาณของความกลัว เป็นต้น

2) พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากอิทธิพลของกลุ่ม (Group Influences Behavior) เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการที่บุคคลมีการติดต่อ คบหาสมาคมกัน หรืออยู่ร่วมกัน เป็นกลุ่มตามสภาพธรรมชาติของคนเรา โดยที่บุคคลนั้นต้องยอมรับกติกา หรือแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคม และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ จะมีผลกระทบต่อวิถีชีวิต และการตัดสินใจของคนเรา

2.1.3.2 ความหมายของคำว่า พฤติกรรมทางเพศ

คำว่า “พฤติกรรมทางเพศ” (Sex Behavior) มีผู้ให้ความหมายดังนี้ คือ

ชัยวัฒน์ ปัญญาพงษ์ และคณะ (2524 : 114) ได้ให้ความหมายที่ครอบคลุมพฤติกรรมทั้ง 2 ลักษณะ คือ พฤติกรรมที่อยู่ภายใน (Inner) และพฤติกรรมที่แสดงออกภายนอก (Outer) พฤติกรรมทางเพศนั้น โดยเฉพาะเรื่องของการร่วมเพศ ในทัศนะของนักจิตวิทยา ไม่ถือว่าเป็นการเรียนรู้ แต่ถือเป็นสัญชาตญาณอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่พร้อมจะแสดงออก เมื่อร่างกายถึงวุฒิภาวะแล้ว การมีความต้องการทางเพศหรือพฤติกรรมทางเพศ เป็นสัญชาตญาณอย่างหนึ่งของมนุษย์ เพราะฉะนั้นมนุษย์ต้องแสดงออกถึงเรื่องเพศตลอดเวลาทั้งที่รู้ตัวหรือไม่รู้ตัว ความแตกต่างระหว่างเพศมีผลต่อ

การควบคุมพฤติกรรมมนุษย์นั้น มักมีแนวโน้มในการตอบสนองต่ออารมณ์ทางเพศได้ง่าย ถ้าสภาพแวดล้อมมีลักษณะเป็นการกระตุ้นความต้องการทางเพศ ดังเช่น บรรยากาศตามชายทะเล สถานเริงรมย์ หรือดิสโก้เธค บาร์ต่าง ๆ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้เอง จึงปรากฏว่าหญิงสาวหลายราย ต้องสูญเสียความเป็นสาว เพราะทนแรงขับเคลื่อนทางเพศไม่ได้ เนื่องมาจากการกระตุ้นของ สภาพแวดล้อมที่จูงใจ สภาพแวดล้อมดังกล่าวนี้เรียกว่า Situation Setting เป็นสถานการณ์ที่กระตุ้นให้ บุคคลแสดงพฤติกรรมที่ตนเองไม่ได้คาดคิดมาก่อน หรือไม่ได้ตั้งใจมาก่อน แต่เป็นเพราะการกระตุ้น จากสภาวะแวดล้อมในสถานการณ์นั้น ๆ

วันทนีส์ วาลิกะลิน (2526 : 6) ให้ความหมายของ พฤติกรรมทางเพศว่า พฤติกรรมทางเพศ เป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์ พฤติกรรมของมนุษย์นั้นมีหลายอย่าง เช่น การพูด การเดิน การเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รวมไปถึง การสืบพันธุ์ด้วย พฤติกรรมทางเพศของบุคคลแต่ละบุคคลนั้น ได้รับมาจากการอบรมมาจากครอบครัว โรงเรียน และจากทางสื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะครอบครัวนั้น ถ้าได้ให้ความรู้เรื่องเพศแก่ลูก ในการปลูกฝังและก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีในเรื่องเพศ กล่าวคือ การได้รับการอบรมเรื่องเพศจากครอบครัว ในลักษณะใดมักจะทำให้ทัศนคติในลักษณะดังกล่าว และส่งผลไปถึงพฤติกรรมทางเพศด้วย

นราภรณ์ หะวานนท์ (2542 : 85 อ้างถึงใน ทองจรัส ยัมขวน. 2548 : 63) ได้ให้ความหมายของ พฤติกรรมทางเพศ ดังนี้ พฤติกรรมทางเพศ เป็นสิ่งที่คนแสดงออกมาในรูปของการกระทำและคำพูด ซึ่งเป็นสิ่งที่สังเกตเห็นได้ พฤติกรรมทางเพศ อาจจะเป็นสิ่งที่คนแสดงออกมาต่อตนเอง หรือต่อคนอื่น ได้ พฤติกรรมทางเพศนั้นเป็นผลผลิตของสังคม ในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ซึ่งถูกปลูกฝัง ให้กับสมาชิกของสังคม โดยผ่านทางครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน ชุมชน ตลอดจนสื่อมวลชน

ความสำคัญของการเรียนรู้เกี่ยวกับเพศ สามารถจำแนกได้ออกเป็นลักษณะสำคัญหลาย ประการ คือ (วันทนีส์ วาลิกะลิน. 2526 : 6-7)

1. การเรียนรู้เรื่องเพศทำให้บุคคลนั้นมีความรู้เรื่องสรีระทั้งของตนเองและเพศตรงข้ามโดย จะทำให้มีความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและจิตใจ เมื่อก้าวเข้าสู่ช่วงของวัยรุ่น ทำให้ บุคคลนั้น ๆ สามารถเตรียมพร้อมต่อภาวะการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ
2. การเรียนรู้เรื่องเพศ ทำให้บุคคลนั้นสามารถจัดการความกลัว ความสงสัย ความกังวลใจ ตลอดจนความรู้สึกในด้านลบเกี่ยวกับเพศลดลง
3. การเรียนรู้เรื่องเพศ ทำให้บุคคลนั้นสามารถสร้างทัศนคติที่ดีในเรื่องเพศ ทั้งที่เกี่ยวกับ ตนเองและผู้อื่น ทำให้เกิดการสร้างสรรค์ไปในทางที่ดี มีความเข้าใจ ความต้องการทางเพศของตน เมื่อถึงวัยอันสมควร
4. การเรียนรู้เรื่องเพศ ทำให้บุคคลนั้นรู้จักเคารพและยกย่องเพศตรงข้าม ทำให้มีความรู้สึก ฝิดชอบเพศตรงข้าม เช่น เพศชายจะไม่มองเพศหญิงเป็นของเล่น รู้จักให้เกียรติเพศตรงข้าม

5. การเรียนรู้เรื่องเพศทำให้บุคคลนั้นสามารถสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น สามารถเข้าใจและยอมรับผู้อื่น

6. การเรียนรู้เรื่องเพศ ทำให้บุคคลมีความเข้าใจถึงค่านิยมที่ดี มีศีลธรรมจรรยาในเรื่องเพศที่ดี ไม่หาประโยชน์จากเพศตรงข้าม

7. การเรียนรู้เรื่องเพศ ทำให้บุคคลนั้นมีวุฒิภาวะสมวัย สามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี มีทัศนคติที่ดี มีเหตุผล มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี เพื่อเป็นประชาชนที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป

8. การเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา ทำให้บุคคลมีความรู้เรื่องเพศ ไม่ตกเป็นเครื่องเล่น หรือเป็นเหยื่อของผู้อื่น รู้จักป้องกันตนเอง รู้จักการวางตัว การคบเพื่อนต่างเพศ รวมไปถึงการเรียนรู้เรื่องการคุมกำเนิดเมื่อถึงวัยอันสมควร

9. การเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา ทำให้บุคคลสามารถสร้างสรรค์สังคม เช่น ช่วยขจัดความเสียหายเรื่องเพศ เช่น การข่มขืน

2.1.4 ความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรม

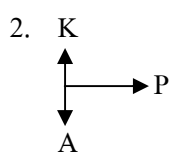
อภิญา แสงสมเรือง (2540 : 15-17) ได้กล่าวถึง ความรู้ มีความสำคัญที่ก่อให้เกิดความเข้าใจเกิดแรงจูงใจที่จะปฏิบัติพฤติกรรมและเกิดความสามารถในการที่จะปฏิบัติพฤติกรรม การมีความรู้ที่ถูกต้องและเหมาะสมจะทำให้ทราบว่า จะต้องปฏิบัติอย่างไรและต้องสามารถปฏิบัติได้จริง

ฉะนั้น ความรู้และการปฏิบัติจึงมีความสัมพันธ์กัน และต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน การเสริมสร้างความรู้เป็นการเสริมสร้างพฤติกรรมด้วย (ฟาบีวี Fabiyi. 1985 : 154 อ้างถึงใน อภิญา แสงสมเรือง (2540 : 15-17) ไม่ว่าจะเป็ทางตรงหรือทางอ้อม สำหรับทางอ้อมนั้นมีทัศนคติเป็นตัวกลางทำให้เกิดการปฏิบัติตามมา (ชวอส Schwartz. 1975 : 30 อ้างถึงใน อภิญา แสงสมเรือง (2540 : 15-17) ซึ่งทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ที่เคยได้รับ เชื่อกันว่าการปฏิบัติ หรือพฤติกรรมที่แสดงออกกับทัศนคติต่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันหรือมีผลซึ่งกันและกัน ทัศนคติมีผลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมของบุคคล และขณะเดียวกันพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลมีผลต่อทัศนคติของบุคคลนั้นด้วย

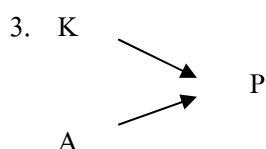
ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรม มีความสัมพันธ์กันได้ 4 ลักษณะ (วิไลลักษณ์ วรรณะ. 2535 อ้างถึงใน อภิญา แสงสมเรือง 2540 : 15 - 17) ดังนี้

1. $K \longrightarrow A \longrightarrow P$

หมายถึงความรู้ (K) ส่งผลให้เกิดทัศนคติ (A) ซึ่งส่งผลให้เกิดการปฏิบัติ (P)

หมายถึงความรู้ (K) ทักษะ (A) มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และทำให้เกิดการปฏิบัติ (P) ตามมา

หมายถึง ความรู้ (K) และทักษะ (A) ต่างก็ทำให้เกิดการปฏิบัติ (P) โดยที่ความรู้และทักษะไม่จำเป็นต้องสัมพันธ์กัน

หมายถึงความรู้ (K) มีผลต่อพฤติกรรม (P) ทั้งทางตรงและทางอ้อม มีทักษะ (A) ทั้งทางตรงและทางอ้อม มีทักษะ (A) เป็นตัวกลางทำให้เกิดการปฏิบัติ ตามมา

ไวไลดิกษณ์ วรรณะ (2535) ได้สรุปไว้ว่า ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม มีความสัมพันธ์กันหลายรูปแบบ ทั้งทางตรงและทางอ้อมเชื่อว่า ทักษะที่ดี จะทำให้มีพฤติกรรมดีส่งผลให้บุคคลมีสุขภาพดี ซึ่งต้องสืบเนื่องมาจากบุคคลนั้นมีความรู้และทักษะที่ดี ที่จะช่วยนำเอาความรู้ไปใช้หรืออาจสรุปได้ว่าความรู้ ทักษะ พฤติกรรม มีผลต่อเนื่องกัน เช่น ทักษะดีมีผลต่อพฤติกรรมและพฤติกรรมมีผลมาจากทักษะ ซึ่งทั้งหมดจะมีพื้นฐานมาจากความรู้

2.1.5 สรุปแนวคิดความรู้ ทักษะและพฤติกรรม

มนุษย์มีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา เพื่อการแสวงหาความเข้าใจนำไปสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ทักษะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้บุคคล พฤติกรรมที่แสดงออกกับทักษะต่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ขณะเดียวกันพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลก็มีผลต่อทักษะของบุคคลนั้นด้วย

สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แนวคิดความรู้ ทักษะและพฤติกรรมที่ได้กล่าวโดยย่อข้างต้นเป็นแนวคิดที่สำคัญอย่างหนึ่งที่เป็นกรอบชี้้นำการวิจัยครั้งนี้ โดยแนวคิดดังกล่าวช่วยในการวางกรอบคำถามในการวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับความรู้เรื่องโรคเอดส์และการแพร่กระจายของโรคในกลุ่มเสี่ยง ผู้เคยใช้สารเสพติด พร้อมกับทักษะเกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์และพฤติกรรมภายหลังจากการใช้สารเสพติดอย่างไร เพื่อเป็นการป้องกันและลดอันตรายการติดเชื้อโรคเอดส์จากการใช้สารเสพติด

และหากจะมีเพศสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม ได้นำความรู้ไปใช้อย่างไรและมีการป้องกันโรคที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์หรือไม่

2.2 แนวคิดที่เกี่ยวกับปัญหาวัยรุ่นและการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมของวัยรุ่น

2.2.1 ปัญหาวัยรุ่นและการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมของวัยรุ่น

จตุรพร ลีมนั่นคง (2546 : 361 - 378) กล่าวว่า ทุกคนจำเป็นต้องต่อสู้เพื่อการมีชีวิตอยู่ต่อไป ด้วยสไตล์ของแต่ละบุคคล สำหรับบางคน ระยะเวลาของชีวิตที่ราบรื่น แต่สำหรับคนอื่น ๆ ระยะเวลาเป็นวิถีชีวิตที่ทำให้สับสนหรือสิ้นหวังได้ ดังนั้น ในหนังสือเล่มนี้จะพยายามชี้ให้เห็นว่าองค์ประกอบต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กัน และเพิ่มความซับซ้อนมากขึ้นจนไม่มีคำอธิบายใดคำอธิบายหนึ่งเกี่ยวกับวัยรุ่น ที่สามารถกำหนดแนวทางของวัยรุ่นได้อย่างลงตัว อย่างไรก็ตาม เราสามารถคาดคะเนได้ว่า อะไรเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาวัยรุ่นที่เป็นอยู่และจะสะสมต่อไปของวัยรุ่น หลายปีในระยะเวลาวัยรุ่นได้ถูกระบุว่าเป็นศูนย์กลางเกี่ยวกับปัญหาสังคมบางอย่างที่ลึกซึ้งมากที่สุด ในสังคม เช่น การใช้จ่ายฟุ้งเฟ้อ และแอลกอฮอล์ในทางที่ผิด ปัญหาทางสังคมของวัยรุ่นซึ่งได้ถูกอ้างอิงมาบ้างในตำราเล่มนี้แล้ว และเพิ่มปัญหาอื่น ๆ ที่มักพบในวัยรุ่นส่วนใหญ่ด้วยนอกจากนี้ เพื่อให้ความเข้าใจวัยรุ่นสมบูรณ์ยิ่งขึ้นจึงได้อธิบายถึงการสิ้นสุดระยะเวลาวัยรุ่นโดยพิจารณาจากสถานภาพสังคมของวัยรุ่น เช่น โสด แต่งงาน หรือการอยู่กินฉันท์สามีภรรยาโดยไม่มีงานแต่งงาน และศึกษาว่าการเปลี่ยนแปลงในสังคมต่าง ๆ ข้างต้นน่าจะแสดงบทบาทในปัญหาต่างๆอย่างไร

2.2.1.1 ความหมายของ “ปัญหาวัยรุ่น”

“ปัญหาวัยรุ่น” หมายถึงพฤติกรรมที่วัยรุ่นแสดงออกมาแล้วทำให้วัยรุ่นขาดความสุขในขณะนั้นหรือในเวลาต่อไป หรือเป็นสิ่งที่ทำให้วัยรุ่นปรับตัวเข้ากับชีวิตประจำวันหรือในอนาคตได้ยากลำบาก และพฤติกรรมนั้นเป็นที่หนักใจหรือนำความเดือดร้อนมาสู่ตัววัยรุ่น หรือผู้ที่เกี่ยวข้องหรือสังคม

ไม่น่าประหลาดใจว่าปัญหาสังคมที่ยุ่ยากส่วนใหญ่ของเราเป็นจำนวนมากได้ฝังรากมาจากระยะเวลาวัยรุ่น บางทีการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กไปสู่ผู้ใหญ่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อที่ยากลำบากที่สุดในชีวิตเรา ที่เรียกร้องการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ อาณาจักรของความเป็นอยู่วันแล้ววันเล่าอย่างแท้จริง วัยรุ่นเปลี่ยนแปลงรูปร่างท่าทาง ขนาดของร่างกายและสัดส่วนของร่างกาย วัยรุ่นเปลี่ยนแปลงค่านิยมทัศนคติและบุคลิกภาพ วัยรุ่นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในครอบครัว การปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนและพฤติกรรมทางเพศ และวัยรุ่นเปลี่ยนแปลงในความรู้สึกรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง วุฒิภาวะทางสังคมและ

ความปรารถนาทางอาชีพ เกณฑ์ต่าง ๆ ของชีวิตเหล่านี้และอื่น ๆ ทั้งหมดแสดงในหนทางมากมาย และการเปลี่ยนรูปเช่นนี้ในแต่ละบุคคลและสังคมก่อให้เกิดความสงสัยว่า วัยรุ่นจำนวนมากหรือน้อย ที่มีหัวเลี้ยวหัวต่อที่กำลังเพาะพื้นฐานสำหรับปัญหามากมายและมีผลกระทบในสังคมอย่างลึกซึ้งได้อย่างไร

2.2.1.2 ความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงในปัญหาต่าง ๆ ของระยะวัยรุ่น

ถ้าเราเชื่อทุกสิ่งที่เราได้ยินจากรายงานข่าวหรือการสนทนาโดยบังเอิญ เราจะเชื่อว่าวัยรุ่นในทุกวันนี้เผชิญหน้ากับแรงกดดันที่วัยรุ่นในยุคก่อน ๆ ไม่เคยต้องต่อสู้อีกด้วย และน่าแปลกใจที่ความต้องการของพ่อแม่และบุคคลอื่น ๆ ในสังคมไม่ได้รับความสนใจควบคู่มากับความเชื่อนี้ เหตุผลในเรื่องนี้น่าจะมาจากคุณลักษณะเกี่ยวกับ “วัฒนธรรมย่อยของคนหนุ่มสาว” ซึ่งอยู่นอกการควบคุมอย่างแท้จริง และความคิดเกี่ยวกับความเชื่อนี้ถูกนำมาขยายเกินความเป็นจริงอย่างชัดเจน นั่นคือปัญหาของวัยรุ่นในทุกวันนี้ส่วนใหญ่ไม่ได้แตกต่างไปจากปัญหาของวัยรุ่นในยุคก่อน ๆ และคุณลักษณะที่แตกต่างจากเกณฑ์ปกติและปัญหาทางสังคมมากมายได้รับความเข้าใจที่ถูกต้องมาแล้วหลายปี เพียงแต่การประยุกต์มาใช้กับวัยรุ่นยังไม่ได้รับความร่วมมืออย่างเต็มที่ ดังนั้น จึงมีคำถามตามมาว่า ในช่วงชีวิตนี้จะสามารถทำให้วัยรุ่นมีความมั่นคงได้อย่างไรและจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอได้อย่างไร

โดยแท้จริง ลักษณะที่สำคัญส่วนใหญ่ของระยะวัยรุ่นยังคงรักษาความมั่นคงมาโดยตลอดเวลา เช่น ในสมัยใหม่ ระยะวัยรุ่นเป็นช่วงเวลาหนึ่งที่รถยนต์กลายเป็นศูนย์กลางของความสนใจ โดยเฉพาะในเรื่องการมีนั๊ดซึ่งมีการอ้างอิงถึงประโยชน์ของรถยนต์ในฐานะเป็นสิ่งที่สนับสนุนความเป็นที่นิยมยกย่องของวัยรุ่นชาย และบ่อยครั้งรถยนต์เป็นจุดรวมของการวางแผนเกี่ยวกับการมีนั๊ด ความสนใจในเรื่องรถยนต์ (โดยเฉพาะวัยรุ่นชาย) เพราะอำนวยความสะดวกสบายในการเดินทางไปทุกที่ หรือเป็นเครื่องแสดงสถานภาพของความร่ำรวย หรือความโก้เก๋ของวัยรุ่น เป็นต้น

การมีนั๊ดเป็นลักษณะเด่น ในเวลาหลายปีของวัยรุ่นแต่ลักษณะเกี่ยวกับช่วงเวลาของการมีนั๊ดจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ (1) ชนิดของกิจกรรมสันตนาการที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การดูภาพยนตร์ เดินร้าน งานสังสรรค์ เป็นต้น (2) คำจำกัดความของการมีนั๊ดซึ่งยังคงเป็นกิจกรรมทางสังคมที่ไม่มีการกำหนดกฎเกณฑ์แน่นอนว่าควรจะมีนั๊ดวันไหน แต่บทบาทของการมีนั๊ดซึ่งทำให้เป็นไปตามสังคมนิยม คือ การมีความสัมพันธ์ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง โดยเฉพาะสำหรับผู้หญิงคนสุดท้ายมักจะลงเอยด้วยการแต่งงานและแนวโน้มของการมีนั๊ดมักจะเริ่มจากการกระทำของเพศชาย

ขณะที่การมีนั๊ดของวัยรุ่นได้เปลี่ยนแปลงไปบ้าง เนื่องจาก สิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้น เช่นการใช้รถยนต์และโทรศัพท์ติดต่อกัน สภาพบ้านเมืองเจริญขึ้น สถานภาพที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป

ของสิทธิสตรี ความคาดหวังใหม่ (ในเรื่องการแต่งงานหรือการใช้เวลาว่างที่เพิ่มขึ้น) พ่อแม่ปล่อยให้วัยรุ่นมีอิสระมากขึ้นและสภาพแวดล้อมทางการศึกษา เช่น ค่านิยมในการศึกษาต่อระดับปริญญาโท ย่อมมีอิทธิพลต่อรูปแบบของการมีนัดและการเที่ยวพาราดี เช่น วัยรุ่นสามารถคบหาสมาคมกันอย่างใกล้ชิดโดยเข้าร่วมกิจกรรมในมหาวิทยาลัย โดยไม่ถูกผู้ใหญ่ห้ามปรามหรือควบคุม ส่วนวัยรุ่นก็สามารถมีความรับผิดชอบแบบใหม่ขึ้นเพื่อสร้างแผนการและทางเลือกที่วัยรุ่นเป็นเจ้าของ เป็นต้น

ปัญหาวัยรุ่นที่สำคัญยังคงต่อเนื่องมาถึงยุคปัจจุบัน โดยการมีการเปลี่ยนแปลงในด้านรายละเอียด ได้แก่ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาที่มีความซับซ้อน ความรุนแรงของปัญหามากขึ้นตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในแต่ละยุคแต่ละสมัย ตัวอย่างเช่น ยาเสพติดเดิมมีกัญชา เฮโรอีน ยาม้า (หรือยาบ้า) ปัจจุบันก็มีเพิ่มมากขึ้นโดยใช้สารเสพติดเดิมมาดัดแปลง ได้แก่ ยาอี ยาเลิฟ ยาสายห้าว เป็นต้น ซึ่งผลกระทบจากการใช้ยาเสพติดแทนที่จะมีผลต่อผู้เสพที่ถูกลามไปสู่การนำอันตรายไปสู่บุคคลในสังคมหลายรูปแบบ เช่น ผู้เสพยาบ้ามีอาการคลั่งก็ใช้มีดจี้เด็กเป็นตัวประกันแลกเปลี่ยนสิ่งตอบแทน หรือวัยรุ่นที่ไปเที่ยวตามสถานที่เร่ร่อนโดยไม่ระมัดระวังก็จะถูกผสมยาอีลงในเครื่องดื่มทำให้แสดงพฤติกรรมในลักษณะขาดสติ ได้แก่ การเปลือยกาย การร่วมประเวณีแบบหมู่ เป็นต้น

ดังนั้นในการเข้าใจว่าวัยรุ่นมีปัญหาอะไรบ้างและวิธีการแก้ไขป้องกันปัญหาเหล่านั้น จะกระทำได้โดยวิธีใดควรมีอย่างน้อย 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่หนึ่ง ค้นหาต้นเหตุของปัญหาที่แท้จริง ได้แก่ ตัวของวัยรุ่นเอง ครอบครัว และสิ่งแวดล้อม เช่น โรงเรียน เพื่อน บุคคลที่เกี่ยวข้องในสังคม สื่อมวลชน

ขั้นตอนที่สอง แก้ไขที่ต้นเหตุแห่งปัญหาโดยตรง ตัวอย่างเช่น วัยรุ่นใช้ยาเสพติดเพื่อให้เพื่อนยอมรับว่าเป็นลูกผู้ชายหรือเป็นพวกเดียวกัน วิธีแก้ไขปัญหาก็เริ่มจากวัยรุ่นควรพิจารณาหลาย ๆ ด้านว่าการเป็นพวกเดียวกันมีวิธีอื่นที่เกิดประโยชน์หรือไม่สร้างปัญหาแก่ตนเองและสังคม ได้แก่ การเล่นกีฬา การทำกิจกรรมในหลักสูตรหรือนอกหลักสูตร เป็นต้น

ขั้นตอนที่สาม ถ้าแก้ไขต้นเหตุของปัญหาโดยตรงไม่ได้ วัยรุ่นควรมหาสิ่งอื่นชดเชยในทางสร้างสรรค์ ตัวอย่างเช่น วัยรุ่นขับรถเร็วและเกิดอุบัติเหตุต้องตัดขาทั้ง ทั้งสองขา วัยรุ่นก็ไม่สามารถย้อนเหตุการณ์คืนมาได้ วิธีดำเนินชีวิตของวัยรุ่นก็ก้าวหน้าได้แม้จะไม่มีขาทั้งสองข้าง เช่น ศึกษาต่อในสาขาวิชาที่ไม่ต้องใช้ขาเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้หรือประกอบอาชีพ ได้แก่ เปลี่ยนจากนักวิ่งทีมมหาวิทยาลัยไปเป็นการฝึกทักษะการสร้างโปรแกรมคอมพิวเตอร์แทน

ส่วนวิธีแก้ไขและป้องกันปัญหาวัยรุ่น นักจิตวิทยาเสนอแนะไว้ว่า

ก. พฤติกรรมทั้งหลายย่อมมีความหมายและสาเหตุ

ข. ปัญหาเดียวกันอาจจะเกิดจากต้นเหตุของปัญหาแบบเดียวกันหรือแตกต่างกัน วิธีที่มีประสิทธิภาพจึงควรหาความจริงในแต่ละกรณี ตัวอย่างเช่นการกินยาบ้าหรือแอมเฟตามีน ทำให้

ควบคุมสติไม่ได้หรืออาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ แต่ถ้าวัยรุ่นติดยาบ้าแล้วก็หาวิธีแก้ไข เช่น การไปพบแพทย์ หรือลดกิน เป็นต้น

2.2.1.3 ความยากจน

ความยากจนของวัยรุ่นเป็นปัญหาหนึ่งทางสังคมที่ก่อให้เกิดความยุ่งยากทางสังคมและส่วนตัว เช่นการจลาจลทางการเมือง เยาวชนที่เกเร ความไม่สงบทางสังคม การกินที่ไม่ดีของวัยรุ่นที่อยู่อาศัยไม่เพียงพอ ชุมชนแออัด การรับจ้างทำงานที่สังคมไม่ยอมรับ ได้แก่ การขายตัว การเป็นเพื่อนเที่ยว การเปลี่ยนงานบ่อย ๆ เพราะรายได้ต่ำ การเจ็บป่วยด้วยโรคร้ายแรง เป็นต้น

เหตุผลที่เราควรให้ความสนใจปัญหาความยากจนของวัยรุ่นมีดังต่อไปนี้

ประการแรก ระยะเวลาวัยรุ่นเป็นช่วงแรกของชีวิตที่บุคคลจะเริ่มค้นคว้าและรับจ้างทำงานเป็นครั้งแรก เมื่อวัยรุ่นเกิดขึ้นในครอบครัวที่ยากจน ย่อมมีโอกาสในการหางานทำยากเพราะวัยรุ่นเหล่านี้มักจะรู้หนังสือน้อยกว่าคนอื่น ๆ และการแข่งขันกันในตลาดแรงงานสูงด้วย จากการสำรวจพบว่าวัยรุ่นชายจากภูมิหลังทางสังคมเศรษฐกิจที่ต่ำกว่ามีอัตราการของการไม่ได้รับจ้างทำงานสูงที่สุดกว่ากลุ่มใด

ประการที่สอง ในระยะวัยรุ่น บุคคลแต่ละคนจะเริ่มค้นหาค่านิยมเกี่ยวกับอิสรภาพ แต่วัยรุ่นไม่สามารถมีอิสรภาพได้ถ้าปราศจากแหล่งที่มาของการเงินบางแห่ง ประกอบกับวัยรุ่นมีความปรารถนาสิ่งต่าง ๆ ที่ดีกว่าและความยากจนเป็นสิ่งที่ทำให้วัยรุ่นไม่สามารถบรรลุได้ตามความปรารถนา ตลอดจนอาจก่อให้เกิดความคับข้องใจด้วยถ้าสังคมที่วัยรุ่นอาศัยอยู่นิยมว่าเงินตราเป็นพระเจ้า

ประการที่สาม ในความยากจนวัยรุ่นอาจจะพบว่าเป็นการยากที่ปฏิบัติตามกฎต่าง ๆ ที่สังคมยอมรับ หรือแสดงพฤติกรรมตามคำสั่งสอนทางจริยธรรม เพราะพฤติกรรมที่แสดงตามกฎเหล่านั้นให้รางวัลเล็กน้อยมาก วัยรุ่นจึงแสดงพฤติกรรมแตกต่างออกไป เช่น ก่ออาชญากรรม ปล้นหรือลักขโมย เป็นต้น ซึ่งเป็นทางเลือกที่ให้รางวัลต่าง ๆ มากมาย เช่น เงินทอง สถานภาพที่เป็นที่ยอมรับจากกลุ่มเพื่อน และใช้ความพยายามเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

2.2.1.4 อาชญากรรมและเยาวชนเกร

อาชญากรรมเป็นปัญหาสังคมที่ทำให้ยุ่งเหยิงมากที่สุดคนในระยะเวลาวัยรุ่น ปัญหาที่หนึ่งเนื่องจากมีกฎหมายที่ใช้แตกต่างกัน 2 ระบบ สำหรับผู้กระทำผิดทางอาชญากรรมดังนี้ (1) ระบบสำหรับผู้ใหญ่ หมายถึงผู้กระทำผิดเป็นบุคคลอายุ 18 ปีและมากกว่านี้ขึ้นไป และ (2) ระบบความยุติธรรมสำหรับเยาวชน มีขอบเขตอำนาจบางอย่างซึ่งเยาวชนถูกแบ่งออกจากการกระทำผิดของผู้ใหญ่ เพราะฉะนั้น

เยาวชนเกร (Juvenile Delinquency) คือวัยรุ่นที่มีอายุไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ซึ่งได้กระทำความผิดตามกฎหมายที่ผูกมัด เช่น การทำร้ายร่างกายผู้อื่น การยกพวกตี การมั่วสุมในสถานที่ที่ไม่สมควร เป็นต้น ส่วนอาชญากร เป็นการกระทำผิด ของวัยรุ่นที่มีอายุมากกว่า 18 ปีหรือผู้ใหญ่ ดังนั้น ระบบของความยุติธรรมในทางกฎหมายสำหรับเยาวชนจึงมีหลักการเพื่อแก้ไขพฤติกรรมที่ผิดมากกว่าเพื่อการนำไปลงโทษ และขึ้นศาลเพื่อการแนะนำ (Guidance) เท่านั้น สรุปว่าระยะวัยรุ่นอยู่ระหว่าง 2 ระบบที่ถูกระบุโดยกฎหมายคือ วัยรุ่นที่มีอายุน้อยกว่าโดยปกติ เมื่อกระทำความผิดจะอยู่ในระบบความยุติธรรมของเยาวชน และวัยรุ่นที่มีอายุมากกว่าจะอยู่ในระบบความยุติธรรมแบบผู้ใหญ่

องค์ประกอบที่สนับสนุนให้วัยรุ่นก่ออาชญากรรมหรือเกร จากการสำรวจโดยทั่วไปพบว่า “พ่อแม่ไม่กวดขัน” เป็นองค์ประกอบที่อ้างถึงบ่อยครั้งที่สุด รองลงมาคือสิ่งแวดล้อมไม่ดี ความยากจน การว่างงาน การขาดการศึกษา การขาดจริยธรรมในวัยรุ่น แอลกอฮอล์ ยาเสพติด และบ้านแตกแยก อย่างไรก็ตาม นักสังคมวิทยายังคงไม่แน่ใจว่าสาเหตุของอาชญากรรมและเกรในวัยรุ่นมาจากสาเหตุใด และองค์ประกอบเหล่านี้มีการปฏิสัมพันธ์กับวัยรุ่นแต่ละคนได้อย่างไร แต่ในปัจจุบันพบว่าทฤษฎีต่าง ๆ ช่วยให้เกิดความเข้าใจถึงสาเหตุเหล่านี้ได้มากที่สุด โดยลงมติกันว่าสาเหตุของอาชญากรรมและความเกรประกอบด้วยองค์ประกอบทางชีววิทยา จิตวิทยา สังคมวิทยา และเศรษฐกิจ ซึ่งมักจะอธิบายในรูปของบุคลิกที่ผิดปกติ ปัญหาในการเรียนรู้ทางสังคม ข้อบกพร่องทางสมอง ขบวนการทำให้เป็นไปตามบรรทัดฐาน อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน ความไม่เป็นระบบในทางสังคม และผลกระทบเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม (Griffin & Griffin, 1978 อ้างถึงใน จตุพร ลีมนันคง, 2546 : 361 - 378)

2.2.1.5 สาเหตุที่สำคัญทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรมและความเกรของวัยรุ่น

มี 5 ประการคือ

1) การถูก “ตราหน้า” ว่าเป็นอาชญากร วัยรุ่นบางคนแสดงพฤติกรรมที่แตกต่างจากบรรทัดฐานเพียงเล็กน้อยและโดยปราศจากการจับกุม อาจจะมีความรู้สึกนึกคิดว่าตนเองไม่ใช่อาชญากร เช่น การดื่มสุราเมื่อมีอายุต่ำกว่าเกณฑ์ การขับรถเร็ว ขโมยของตามร้านค้าหรือจากโรงเรียน (เพื่อความสนุก) การออกจากบ้านในขณะที่มีการห้ามพลเมืองออกนอกบ้านในยามวิกาล การใช้ยาเสพติด และความป่าเถื่อน เป็นต้น แต่ถ้ากิจกรรมเหล่านี้ถูกตราหน้าว่าเป็นอาชญากรรมหรือถูกจับกุม วัยรุ่นคนนั้นย่อมเป็นผู้เคราะห์ร้าย ได้ชื่อว่าเป็น “อาชญากร” และวัยรุ่นจะประพฤติตนตามนั้น ดังนั้น การให้คำจำกัดความของ “อาชญากร” ในสังคมจึงยังไม่แน่นอน เพราะพฤติกรรมหนึ่งอาจถูกพิจารณาว่าเป็นอาชญากรรมในสังคมหนึ่งแต่อาจเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมายอย่างสมบูรณ์แบบในสังคมอื่น สำหรับวัยรุ่นบางคนอาจแสดงพฤติกรรมในหนทางที่ผูกมัดกับอาชญากรรมอย่างจริงจัง เช่น ฆาตกรรม การปล้น การโจรกรรมที่ซ้ำเติมศัตรู การลอบวางเพลิง หรือการพกพาอาวุธในที่สาธารณะ

2) **ตัวของวัยรุ่น** เนื่องจากวัยรุ่นอยู่ระหว่างการแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเองจึงอาจทำให้เกิดความไม่แน่ใจในบทบาทของตนเอง เช่น ไม่ทราบว่าตนเองจะทำอย่างไรดีในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งต่าง ๆ เกี่ยวกับค่านิยม ความต้องการส่วนตัวหรือสังคม หรือเกิดจากการทำงานผิดปกติของต่อมต่าง ๆ ทำให้ย่างเข้าสู่วัยรุ่นเร็วหรือช้า ผลที่ตามมาคือวัยรุ่นเกิดความวิตกกังวลและแสดงถึงพฤติกรรมที่เป็นปัญหา หรือเกิดจากการสะสมความเครียดกันตั้งแต่วัยเด็ก หรือวัยรุ่นมีระดับสติปัญญาต่ำ

3) **ครอบครัว** มีอิทธิพลยิ่งใหญ่ในการส่งเสริมหรือระงับพัฒนาการของสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะแก่วัยรุ่น วัยรุ่นที่ก่ออาชญากรรมมักมาจากสภาพครอบครัวในรูปแบบต่าง ๆ เช่น (ก) ครอบครัวที่มีการฝ่าฝืนกฎหมายหรือไม่ประพฤติตามขนบธรรมเนียมที่ดีงาม (ข) พ่อแม่ไม่เอาใจใส่ลูก ทำให้ลูกต้องออกไปทำกิจกรรมภายนอกและช่วยเหลือตนเองอย่างผิด ๆ (ได้แก่ หยิบของของผู้อื่น) เมื่อถูกจับได้หรือทำซ้ำจนกลายเป็นนิสัย หรือบางครั้งทำให้วัยรุ่นมองโลกในแง่ร้าย จึงแสดงตัวเป็นปฏิปักษ์ต่อผู้อื่นหรือสังคม (ค) บ้านแตกแยก (คือพ่อแม่ แยกกันอยู่เนื่องจากการหย่าร้าง การตายหรือทอดทิ้ง) (ง) พ่อแม่ทะเลาะวิวาทกันความตึงเครียดของครอบครัวและปัญหาทางการเงินที่มีอยู่เสมอ ๆ (จ) ระเบียบวินัยภายในบ้านที่เกรี้ยวกราด ผิด ๆ พลาด ๆ ไม่สม่ำเสมอ และพ่อแม่อาจจะทำให้วัยรุ่นสับสน วิตกกังวลและสร้างวินัยในตนเองได้อย่างลำบากจึงสร้างค่านิยมความรู้สึกรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง และพฤติกรรมของวัยรุ่นขึ้นมาใหม่ซึ่งอาจแตกต่างจากบรรทัดฐานของสังคมหรือก่ออาชญากรรมได้ เพราะฉะนั้น สภาพบ้านที่แตกแยกเพียงอย่างเดียวอาจจะไม่ใช่สาเหตุสำคัญของปัญหาอาชญากรรม แต่มักจะมีองค์ประกอบอื่นๆของครอบครัวมาเสริมด้วยและจากการวิจัยของหลายท่านพบว่า “ความสัมพันธ์ระหว่างวัยรุ่นกับพ่อแม่ดีมากเท่าใดวัยรุ่นย่อมจะกลายเป็นคนเกรนน้อยมากเท่านั้น”

4) **ระบบทางการศึกษา** โรงเรียนเป็นตัวแทนที่ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนให้วัยรุ่นทำให้เป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคมและวัยรุ่นส่วนใหญ่ใช้เวลาอยู่ในโรงเรียน แต่โรงเรียนมีบางสิ่งที่วัยรุ่นไม่สามารถหลบเลี่ยงได้ วัยรุ่นบางคนจึงไม่ชอบโรงเรียน โดยเฉพาะวัยรุ่นที่ทำหน้าที่ของนักเรียนได้ไม่ดีและวัยรุ่นที่ไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา การศึกษาสำหรับวัยรุ่นเหล่านี้จึงอาจเป็นการกดขี่โดยเจตนา

อิทธิพลของโรงเรียนต่อความเกรงของวัยรุ่นเป็นไปในทางอ้อมและยากจะกล่าวเช่น ระเบียบวินัยของโรงเรียนซึ่งต้องการฝึกให้วัยรุ่นเป็นคนมีความรับผิดชอบ รู้จักควบคุมพฤติกรรมของตนเองไม่ให้ทำอะไรตามอำเภอใจและประพฤติตามมาตรฐานของสังคม แต่วัยรุ่นมีความอยากรู้อยากเห็น ต้องการอิสรภาพ หรือรักพวกพ้องมากกว่า จึงอาจทำให้วัยรุ่นแสดงพฤติกรรมเป็นคนเกรง

บางครั้งโรงเรียนก็อาจมีบุคคลที่แสดงตัวเป็นแบบอย่างของความเกรงหรือประพฤติไม่ดี เช่น การแสดงความไม่สุภาพต่อครู การทำร้ายร่างกาย การใช้ยาเสพติด การใช้แอลกอฮอล์ในทางที่ผิด

การใช้ภาษาหยาบ โหลน การคดโกง การโกหก การขโมยเล็ก ๆ น้อย ๆ การต่อสู้ การทำลายทรัพย์สินสมบัติของผู้อื่นหรือโรงเรียนบอบสลาย

โรงเรียนบางแห่งอาจมีจำนวนครูไม่พอเพียงกับนักเรียนจึงไม่ได้ดูแลเอาใจใส่นักเรียนหรือครูประเภทละทิ้งหน้าที่บางกรณีครูมีอคติต่อนักเรียนที่มาจากชนชั้นต่ำ แทนที่ครูจะสนับสนุนให้วัยรุ่นก้าวหน้าจึงอาจผลักดันวัยรุ่นไปสู่สภาพแวดล้อมภายนอกและกิจกรรมทางสังคมอื่น ๆ ซึ่งบางครั้งอาจนำวัยรุ่นไปสู่ความเกรหรืออาชญากรรม

5) **สื่อสารมวลชน** สื่อสารมวลชนได้แก่หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสืออ่านเล่น เป็นต้น สื่อสารมวลชนอาจมีบทบาทในความเกรของวัยรุ่นด้วย เพราะวัยรุ่นใช้เวลาว่างในการดูโทรทัศน์บ่อยครั้งมากที่สุด ในบางครั้งโทรทัศน์และภาพยนตร์ได้สนับสนุนการกระทำเกี่ยวกับอาชญากรรมและความรุนแรง เช่น ภาพยนตร์กำลังภายในหรือสืบสวน

2.2.1.6 การช่วยเหลือวัยรุ่นเกรหรืออาชญากรรม

สังคมได้พยายามช่วยทั้งด้านการต่อสู้กับปัญหาและช่วยเหลือวัยรุ่นที่เกรหรือกระทำอาชญากรรม เช่น จัดให้มีโปรแกรมสันตนาการอาชีพและสนามกีฬาหรือสวนสาธารณะแก่วัยรุ่น ตลอดจนในกรณีที่วัยรุ่นถูกตัดสินว่ากระทำผิดกฎหมายก็พยายามจัดให้วัยรุ่นอยู่ในสภาพแวดล้อมคล้ายบ้านหรือโรงเรียน เช่น หมู่บ้านเด็ก บ้านครึ่งทางและคนไข้นอก นอกจากนี้ยังมีโปรแกรมสุขภาพจิต โปรแกรมอื่น ๆ เพื่อป้องกันการกระทำผิดเช่นนี้อีก ได้แก่ บริการของศูนย์โฮปไลน์ ศูนย์ฮอตไลน์บริการปรึกษาเป็นรายบุคคลหรือครอบครัว เป็นต้น

วิธีการป้องกันปัญหาเยาวชนเกร มีดังนี้

ก. ครอบครัวคือพ่อแม่ผู้ปกครองควรดูแลเอาใจใส่วัยรุ่นและบรรยากาศของบ้านที่อบอุ่นโดยให้โอกาสสมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมเสนอแนะความคิดหรือทำกิจกรรมเพื่อรับฝิดชอบร่วมกัน

ข. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น การสอนซ่อมเสริม กิจกรรมนอกหลักสูตร การตั้งค่ายพักแรม การจัดกีฬา การร่วมทำประโยชน์ให้สังคมทั้งในโรงเรียนและชุมชน ได้แก่ การเก็บขยะไปฝากธนาคารขยะในโรงเรียน การปลูกต้นไม้ในวันสำคัญ ๆ ของชาติ

ค. การควบคุมสื่อสารมวลชน เผยแพร่ข้อมูลที่ดีและถูกต้อง

ง. สถานเริงรมย์ควรมีการร่วมมือกับทางราชการรักษากฎหมายอย่างเข้มงวด และมีสถานพักผ่อนสาธารณะให้แก่เยาวชน

2.2.1.7 แก๊ง (Gangs)

วัยรุ่นที่ก่ออาชญากรรมส่วนใหญ่มักกระทำร่วมกับกลุ่มเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน การรวมกลุ่มแบบแก๊งของวัยรุ่นค่อนข้างจะไม่ใช่เป็นทางการ สมาชิกของแก๊งคือเพื่อนบ้าน โดยมากแก๊งมักพบในเมืองใหญ่

แก๊งสามารถแบ่งแยกได้เป็น 3 ประเภท คือ (1) **แก๊งทางสังคม** เป็นแก๊งที่ชอบรวมตัวกันตาม มุมถนน หรือร้านที่ขายข้าง ๆ บ้าน กิจกรรมของแก๊งยังเป็นที่ยอมรับของสังคมเป็นส่วนใหญ่ (2) **แก๊งของคนเกเร** มีจุดรวมในกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย เช่น ขโมย และปล้น แก๊งของคนเกเรมักถูก ชักจูงด้วยผลงานจากการขโมย (สิ่งของหรือเงินทอง) มากกว่า “ความน่าตื่นเต้น” สมาชิกของแก๊งเกเร ส่วนใหญ่มีความมั่นคงทางอารมณ์ และ (3) **แก๊งที่รุนแรง** เป็นกลุ่มวัยรุ่นที่ถูกชักจูงให้ต่อต้านสังคม วัยรุ่นพวกนี้จะรู้สึกว่าการบกพร่องทางอารมณ์หรือมีความคับข้องใจอย่างมาก แก๊งที่รุนแรงมีการแบ่งงานและประกาศผู้นำของแก๊งคนในสังคมที่พวกตนอาศัยอยู่มักจะมีทัศนคติเกี่ยวกับ “การแก้แค้น” อย่างแพร่หลายต่อประชาชน และแสดงพฤติกรรมออกมาในรูปแบบที่รุนแรง เช่น การทำร้ายร่างกายผู้อื่น ก่ออาชญากรรมและใช้อาวุธต่าง ๆ (มีดและปืน) ซึ่งแก๊งจัดเตรียมไว้ให้

สาเหตุที่ทำให้เกิดแก๊งของวัยรุ่นคือ (1) แก๊งสนองความต้องการที่แน่นอนแก่สมาชิกแต่ละคน ที่เข้าร่วม (2) แก๊งทำให้วัยรุ่นได้รับประสบการณ์ใหม่หรือรู้สึกปลอดภัยหรือมีความเป็นเจ้าของกลุ่ม

2.2.1.8 การหนี

การหนี ได้แก่ การหนีออกจากบ้าน ออกจากโรงเรียน หรือออกจากสังคม ซึ่งปัญหาการหนี เป็นอาการที่วัยรุ่นแสดงให้ทราบว่ามีความบาดหมางใจ หรือรู้สึกถูกกดขี่ข่มเหง หรือสถานที่ ที่อยู่อาศัยมีความยุ่งเหยิง จากการศึกษาโดยใช้หลาย ๆ กลุ่มในเวลาเดียวกันพบว่า วัยรุ่นที่หนีมากที่สุด มีอายุ 15 ปี รองลงมาคืออายุ 13, 14, 16 และ 17 ปี โดยการหนีออกจากบ้านของวัยรุ่นชายและหญิงมี จำนวนมากเท่า ๆ กัน

ใครหนี จากวิธีศึกษาโดยใช้หลาย ๆ กลุ่มสังคมในเวลาเดียวกัน พบว่าวัยรุ่นที่ชอบหนี ออกจากบ้านมักจะมีคุณลักษณะทางสังคมหรือ (1) เป็นลูกคนโตเป็นส่วนใหญ่ เพราะได้รับแรงกดดัน ของความตึงเครียดมากกว่า (2) จากบ้านแตกแยก (เช่น พ่อแม่หย่าร้างและแต่งงานใหม่) หรือย้ายที่อยู่ บ่อยครั้ง แต่ในกรณีที่แม่รับจ้างทำงานนอกบ้าน พบว่าวัยรุ่นหนีออกจากบ้านน้อยมาก

สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาการหนีของวัยรุ่น มีดังนี้

1) **สาเหตุจากวัยรุ่น** เนื่องจากวัยรุ่นมีอารมณ์อ่อนไหวง่ายหรือขาดความรักจึงพยายาม แสวงหาเพื่อน ซึ่งโดยบังเอิญเพื่อนเป็นคนชอบหนีหรือชอบเที่ยว วัยรุ่นจึงหนีตามเพื่อนหรือวัยรุ่นที่มีนิสัยชอบเที่ยว จึงมักชอบหนีเที่ยว หรืออาจเกิดจากวัยรุ่นมีบุคลิกภาพที่ผิดปกติหรือบกพร่อง เช่น

พิการ ระดับสติปัญญาต่ำ หุนนวก ดิดอ้าง เป็นต้น จึงเกิดความคับข้องใจหรือไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดีก็หาทางออกด้วยการหนีออกจากบ้านและโรงเรียน

2) **ครอบครัว** พ่อแม่อาจกำลังพยายามอย่างมากเพื่อเป็นพ่อแม่ที่ดีและจัดสิ่งแวดล้อมที่มีความรักสำหรับลูก แต่อาจก่อให้เกิดความคับข้องใจหรือเกิดปัญหาช่องว่างระหว่างวัย วัยรุ่นจึงหนีออกจากบ้าน (ซึ่งมักจะหนีออกจากโรงเรียนควบคู่ไปด้วย) วัยรุ่นบางคนถูกบังคับทางอ้อมให้หนีออกจากบ้านเพราะพ่อแม่หย่าร้าง แยกกันอยู่ หรือแต่งงาน รวมทั้งความเครียดทางเศรษฐกิจ (เช่น ขากจนมาก หาดอาหารมาเลี้ยงไม่พอกับสมาชิกในครอบครัว วัยรุ่นจึงต้องหนีเพื่อให้ห้องที่เล็กกว่าได้มีอาหารมากขึ้น)

3) **สภาพโรงเรียน** สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่สกดปรก อุปกรณ์การเรียนการสอนที่ไม่เพียงพอครูไม่เป็นมิตรกับนักเรียน วิธีสอนของครูน่าเบื่อ และบริการต่าง ๆ ในโรงเรียนไม่มีประสิทธิภาพ อาจเป็นสาเหตุทำให้วัยรุ่นหนีออกจากโรงเรียน

4) **กลุ่มเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน** วัยรุ่นที่หนีออกจากสังคมมักจะเข้าร่วมกับแก๊งอาชญากรรม หรือกำลังรับเอาวิถีชีวิตแบบใหม่ของคนเกเรมาใช้ (เช่น หลึงโสเภณี นางทางโทรศัพท์ หรือ ชาย “ขายน้ำกาม”) วัยรุ่นที่หนีออกจากสังคมบางคนก็กำลังเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมย่อยของผู้ที่ติดยาเสพติด การเข้าร่วมกับพวกขว้างจัดหรือซ่ายจัดทางการเมือง เป็นต้น

5) **สาเหตุทางการเมืองแบบใหม่เกิดขึ้นมากมาย** วัยรุ่นซึ่งเข้าร่วมกลุ่มนักกิจกรรมทางการเมือง (เช่น พรรคต่าง ๆ ในสถาบันการศึกษาหรือในชุมชน) หรือเข้ากลุ่มฝ่ายต่อต้านเพราะวัยรุ่นกำลังพยายามค้นหาบุคคลอื่น ๆ ซึ่งจะแบ่งปันค่านิยมที่เหมือนกันทางด้านเพศ ศาสนา การเมือง สงคราม และความสงบ เช่น การสมัครเป็นสมาชิกของกลุ่มเรียกร้องสิทธิสตรี ศาสนา ที่ได้รับการสนับสนุนจากพรรคการเมือง เป็นต้น ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นการสนับสนุนคุณภาพชีวิตและเพิ่มอิสรภาพแก่วัยรุ่น

2.2.1.9 ปัญหาเสพติด (Drugs)

“ยาเสพติดให้โทษ หมายถึงสารใดก็ตามเมื่อรับเข้าสู่ร่างกาย ไม่ว่าจะเป็นการกิน การสูบ นิด หรือดมก็ตาม จะทำให้มีผลต่ออารมณ์และลักษณะความประพฤติของผู้ใช้ยาเสพติด” ด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) ผู้ที่ใช้สารนั้นจะต้องเพิ่มขนาดขึ้นเรื่อย ๆ
- 2) เมื่อหยุดใช้สารนั้นแล้วจะทำให้เกิดอาการอยากยา
- 3) ผู้ที่ใช้สารนั้นจะเกิดความต้องการสารนั้นทั้งทางร่างกายและจิตใจ
- 4) เมื่อใช้สารนั้นเป็นเวลานานจะทำให้เกิดผลร้ายต่อสุขภาพร่างกายของผู้ใช้สารนั้น

ยาเสพติดให้โทษแตกต่างจากการติดยาด้วยความเคยชิน (ได้แก่ การติดยานัตถุ์ การติดกินหมาก การติดเคี้ยวหมากฝรั่ง เป็นต้น) เพราะการใช้ยาหรือสารพวกนี้เป็นความรู้สึกต้องการทางจิตใจ เมื่อหยุดยา ร่างกายก็ไม่มีปฏิกิริยาอะไร (อัมพร โคตรระกูล. 2538 : 125-126)

ยาเสพติด ได้แก่ แอลกอฮอล์ บุหรี่ ยาบ้าหรือยาบ้า เฮโรอีน กัญชา ฝิ่น กาว แลคเกอร์ หรือทินเนอร์ ยาอี (หรือยาสายหัว) เป็นต้น ยาเสพติดทำให้วัยรุ่นมีพัฒนาการทุก ๆ ด้านไม่ดี เช่น ร่างกายผอมซีด ควบคุมสติไม่ได้แสดงพฤติกรรมที่ตรงกันข้ามกับนิสัยปกติ รวมทั้งเป็นการทำลายชื่อเสียงวงศ์ตระกูลและประเทศชาติ นอกจากนี้ยังพบว่า วัยรุ่นอายุ 16-25 ปี มีแนวโน้มการติดยาเสพติดมากขึ้นเรื่อย ๆ

สาเหตุที่วัยรุ่นติดยาเสพติด มีหลายประการ ดังนี้

1) **ตัวของวัยรุ่น** การติดยาเสพติดถือว่าเป็นอาการของโรคทางอารมณ์ประเภทหนึ่งและมีความบกพร่องทางบุคลิกภาพของวัยรุ่นเช่น ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ชอบพึ่งพาอาศัยผู้อื่นตลอดเวลา เป็นบุคคลที่ขาดกลัวตัวเองอย่างมาก ซักงู้ง่ายและคิดว่าตนเองไร้ที่พึ่ง เป็นต้น วัยรุ่นบางคนอยากลองยาเสพติดเพราะคิดว่า “ตนเองแน่ ไม่มีทางติด” แต่ถ้าเป็นวัยรุ่นลองยาเสพติดที่มีฤทธิ์ยาไม่รุนแรงแต่คิดเพราะนิสัย วัยรุ่นยอมไม่ติดยาเสพติด เช่น บุหรี่หรือแอลกอฮอล์ ยาเสพติดบางประเภทติดเพราะฤทธิ์ของยา ประเภทหลังนี้ยอมทำให้วัยรุ่นต้องเสพบ่อย ๆ และถ้าไม่ได้เสพจะมีอาการ “ลงแดง” เช่น ยาบ้า เฮโรอีน ฝิ่น สาเหตุประการต่อไปที่วัยรุ่นติดยาเสพติดเพราะการเรียนรู้มาคิดว่ายาเสพติดเป็น “สัญลักษณ์ของความเป็นผู้ใหญ่” เช่น การดื่มแอลกอฮอล์และการสูบบุหรี่ นอกจากนี้วัยรุ่นบางคนเชื่อว่ายาเสพติดเป็นวิธีการแก้ปัญหา ที่วัยรุ่นกำลังเผชิญอยู่ได้ เช่น สูบกัญชาทำให้วัยรุ่นสร้างสรรค์ของตนเอง แต่ถ้าเสพนาน ๆ อาจทำให้วัยรุ่นไม่สามารถอยู่ในโลกของความเป็นจริงได้

2) **ครอบครัว** การขาดความสัมพันธ์ที่ดีในบ้าน เช่น แยกแยกทะเลาะวิวาทบ่อย ๆ หรือครอบครัวที่ยากจน หรืออยู่ในแหล่งชุมชนหนาแน่น เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่สามารถทำให้วัยรุ่นติดยาเสพติดได้

3) **โรงเรียน** โรงเรียนที่มีระเบียบวินัยเข้มงวดเกินไป สภาพแวดล้อมไม่น่าอยู่หรือต้องอยู่ใกล้แหล่งค้ายาเสพติดยอมทำให้วัยรุ่นมีโอกาสติดยาเสพติดได้

4) **กลุ่มเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน** เนื่องจากเพื่อนเป็นบุคคลที่สำคัญทำให้วัยรุ่นรู้สึกปลอดภัย มีคุณค่าหรือได้รับความรักเพื่อแสดงความเป็นพวกเดียวกันกับเพื่อน (ที่ติดยาเสพติด) วัยรุ่นจึงทำตามเพื่อนโดยถือว่าเป็น “วัฒนธรรมของคนหนุ่มสาว” หรือแสดง “เสรีภาพ” อย่างหนึ่ง

5) สื่อสารมวลชน ในรูปแบบของการโฆษณาสินค้ายาเสพติดในรูปแบบที่น่าหลงใหลทำให้ผู้เสพรู้สึกทันสมัย เก๋ ดึงดูดความสนใจผู้อื่น หรือมีบุคลิกภาพที่ดี ย่อมชักจูงให้วัยรุ่นเลียนแบบหรือรับเอามาเป็นบทบาทของตน เช่น การโฆษณา แอลกอฮอล์ บุหรี่ ยาสูบกำลัง

วิธีการช่วยเหลือและป้องกันวัยรุ่นที่ติดยาเสพติด สามารถกระทำโดยวิธีต่าง ๆ มากมาย ดังนี้

1) พ่อแม่ ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องควรสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีให้วัยรุ่น เช่น ให้ความรักความเอาใจใส่และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อวัยรุ่น (เช่น มีการยอมรับและให้โอกาสวัยรุ่นประสบความสำเร็จตามศักยภาพของวัยรุ่นแต่ละบุคคล) เป็นต้น

2) หน่วยงานต่างๆ ควรเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติด เพื่อป้องกันการทดลองยาเสพติดของวัยรุ่น เพราะเห็นแบบอย่างที่น่ารังเกียจหรือสังคมนิยมไม่ยอมรับ เช่น ดัดป้ายห้ามสูบบุหรี่ในที่ต่าง ๆ แผ่นป้ายแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจที่ผิดปกติของวัยรุ่นที่ติดยาเสพติด รวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้วัยรุ่นทราบถึงแหล่งที่จะช่วยเหลือและแก้ไขวัยรุ่นที่ติดยาเสพติด เช่น โรงพยาบาลต่าง ๆ สำนักสงฆ์ถ้ากระบอก บริการปรึกษา (ในโรงเรียนหรือหน่วยงานเอกชน เป็นต้น)

3) โรงเรียนควรจัดการเรียนการสอนที่ดี และมีบรรยากาศที่ดี เช่น มีกิจกรรมหลาย ๆ แบบให้วัยรุ่นได้มีส่วนร่วมและแสดงความสามารถ (ได้แก่ งานกีฬา งานแสดงก่อนปิดภาคเรียน ชมรมต่าง ๆ) ครูทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและมีจำนวนเหมาะสมกับนักเรียน ระเบียบวินัยไม่ควรจุกจิกจนเกินไป และกำหนดไว้แน่นอนเพื่อวัยรุ่นจะได้ประพฤติได้อย่างถูกต้อง

4) การกำจัดตัวยาเสพติด หน่วยงานของรัฐและเอกชนรวมทั้งประชาชน พร้อมใจกันกวาดล้างทำลายการปลูกฝิ่น ฝิ่น กัญชา หรือแอมเฟตามีน การดำเนินยาเสพติดให้ฝ่ายปราบปรามยาเสพติดทราบเพื่อจับกุมและทำลาย พร้อมกับรัฐบาลใช้กฎหมายลงโทษผู้ค้ายาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพหรือขั้นรุนแรง

5) การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้แก่บุคคล ได้แก่ สร้างค่านิยมในทางสร้างสรรค์ให้สังคมมีคุณธรรม หรือครอบครัวที่มีสุขภาพจิตที่ดี ตัวอย่างเช่น ประพฤติตนตามพระราชดำรัสของในหลวง (2543) “รักในหลวง ห่วงลูกหลาน ร่วมกันต้านยาเสพติด” หรือส่งเสริมให้วัยรุ่นมีส่วนร่วมสืบสานวัฒนธรรมตามประเพณีหรือศาสนาเพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจของทุกคน (ได้แก่ ปล่อยนก-ปลา เพื่อรู้จักการเสียสละ การไปคารวะผู้ใหญ่ในสงกรานต์ เป็นต้น)

2.2.1.10 การเป็นพ่อแม่ของวัยรุ่น

การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น และความไม่มีประสิทธิภาพเกี่ยวกับการคุมกำเนิด ย่อมก่อให้เกิดผลในการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นหญิงเป็นจำนวนมาก ซึ่งทำให้วัยรุ่นกลายเป็นพ่อแม่ (ทั้งภายในและภายนอกของการแต่งงาน) อายุของแม่ที่เรากำหนดว่าเป็น

“วัยเจริญพันธุ์” คือแม่ที่มีอายุ 20-35 ปี ทั้งนี้ เพราะแม่ที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี จะมีระบบอวัยวะสืบพันธุ์ที่ยังไม่มีวุฒิภาวะที่ดีพอ และแม่ที่มีอายุมากกว่า 35 ปี ระบบอวัยวะสืบพันธุ์ก็เริ่มเสื่อมสมรรถภาพ จากการศึกษาในหลายประเทศพบว่า แม่ที่คลอดลูกมักจะมีอายุต่ำกว่า 20 ปีเป็นส่วนใหญ่ โดยมีแม่ในกลุ่มอายุ 15-17 ปีมากที่สุด

การทำให้เป็นไปตามที่สังคมนิยมเพื่อความเป็นพ่อหรือแม่ของวัยรุ่น วัยรุ่นส่วนใหญ่มักคิดว่า การเป็นพ่อแม่เป็นประสบการณ์ที่สนุกสนาน และคู่สมรสหลายคู่ได้มีการเตรียมตัวมากที่สุด และยอมรับเกี่ยวกับการเป็นพ่อหรือแม่ แต่วัยรุ่นส่วนใหญ่ก็ต้องประสบกับช่วงวิกฤติภายหลังการให้กำเนิดลูก เพราะคู่สามีภรรยาจะต้องมีการปรับวิถีชีวิตของตนเองใหม่ (hobbs & Cole. 1976 อ้างถึงใน จตุรพร ลิมม้นคง. 2546 : 361-378)

สำหรับการเป็นพ่อแม่ของวัยรุ่นมีทั้งไม่ได้วางแผนล่วงหน้า และวางแผนล่วงหน้าแล้วแต่พ่อแม่ (ที่เป็นวัยรุ่น) ก็มักจะอยู่ร่วมกันด้วยเงื่อนไขทางเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่ดีมากเท่าที่ตนปรารถนา เมื่อมีลูกจึงกลายเป็นภาระที่เพิ่มขึ้นที่พ่อแม่จะอบรมเลี้ยงดูลูกที่ปราศจากความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น ๆ ดังนั้น “ช่วงวิกฤติ” ของการเป็นพ่อหรือแม่จึงโหดเหี้ยมเพื่อรู้สึกเครียดมากที่สุดในชีวิตและได้รับความยากลำบาก

ผลที่จะเกิดมาภายหลังทางการแพทย์และสุขภาพเกี่ยวกับการเป็นพ่อหรือแม่ของวัยรุ่น การศึกษาวิจัยเป็นร้อย ๆ เรื่องได้แสดงหลักฐานเกี่ยวกับผลของการมีลูกในเวลาที่ไม่เร็วกว่ากำหนดหรือเมื่อแม่ยังไม่มีวุฒิภาวะว่ามีผลต่อลูกและแม่เป็นวัยรุ่นดังนี้ (The Alan Guttmacher Institute. 1976 อ้างถึงใน จตุรพร ลิมม้นคง. 2546 : 361-378)

1. ลูกที่เกิดจากแม่วัยรุ่นอายุ 19 ปี มักจะมีน้ำหนักแรกเกิดน้อยกว่าลูกที่เกิดจากแม่ที่มีอายุ 20-24 ปี
2. วัยรุ่นหญิงที่ตั้งครรภ์มักจะได้รับบาดเจ็บในสถานะที่เป็นแม่อย่างไม่เพียงพอ
3. มีอัตราการตายของทารกที่เกิดจากแม่วัยรุ่นที่มีอายุน้อย มากกว่าทารกจากแม่ที่มีอายุแก่กว่า
4. โดยปกติมักพบว่าลูกที่เกิดจากแม่วัยรุ่นอายุน้อย จะมีความล่าช้าทางสมองและข้อบกพร่องของการเกิด (เช่น การคลอดผิดท่า)
5. ทารกที่เกิดมามีน้ำหนักแรกเกิดต่ำกว่าปกติ (คือน้อยกว่า 2,500 กรัม) และมักจะมีข้อบกพร่องทางประสาท
6. แนวโน้มทั้งหมดที่อ้างข้างต้น สามารถนำไปใช้ได้กับวัยรุ่นที่มีเชื้อชาติแตกต่างกัน

ส่วนผลที่จะเกิดขึ้นมาภายหลังทางสังคมเศรษฐกิจเกี่ยวกับการเป็นแม่ของวัยรุ่น ได้แก่ แม่มักจะไม่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีทักษะไม่เพียงพอในการแข่งขันเข้าทำงานแม่มักไม่มีงานทำ เป็นต้น

วิธีการช่วยเหลือให้วัยรุ่นเป็นพ่อแม่ที่ดี ได้แก่ การจัดสอนเพศศึกษาที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพโดยพ่อแม่ โรงเรียน ศาสนา และสื่อมวลชน มีบริการปรึกษาเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ให้แก่วัยรุ่น การทำแท้งที่ถูกกฎหมาย ตลอดจนได้รับความดูแลก่อนคลอดจากแผนกสูติศาสตร์และกุมารเวชศาสตร์

2.2.1.11 ความสัมพันธ์และวิถีชีวิตที่เป็นทางเลือกแบบต่าง ๆ

เมื่อวัยรุ่นมีอายุมากขึ้น ย่อมได้รับอิสระจากพ่อแม่และจำเป็นต้องควบคุมดูแลตนเองทุกวันนี้ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นมากกว่าสมัยก่อน จึงทำให้วัยรุ่นคัดเลือกรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่แตกต่างกันมากมาย

การแต่งงานหรือทางเลือกแบบอื่น ๆ

การแต่งงานเป็นวิถีทางเลือกหนึ่งซึ่งสนองความต้องการอย่างใกล้ชิดของวัยรุ่นที่เป็นไปตามประเพณี การแต่งงานจึงมีความหมายถึงการร่วมประเวณีทางเพศ การมีชีวิตร่วมกันและมีบุตร การแต่งงานเป็นสมาคมถาวรระหว่างบุรุษและสตรีชนิดธรรมดาที่สุด แต่การแต่งงานก็ไม่ใช่สิ่งที่เหมาะสมสำหรับทุกคนวัยรุ่นบางคนที่ไม่ได้แต่งงาน จึงมีวิถีชีวิตที่จะเลือกในลักษณะอื่น ๆ เช่น การอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศ (ได้แก่ พ่อแม่หรือญาติพี่น้องหรือเพื่อน) การมีชีวิตร่วมกันเป็นกลุ่มเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง หรือการมีชีวิตร่วมตามลำพัง

คนโสด มีเหตุผลที่เป็นไปได้มากมายทำให้บุคคลบางคนไม่แต่งงาน (โดยเจตนาหรือไม่เจตนา) ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับสภาพและสิ่งแวดล้อม ค่านิยม ปรัชญาชีวิตหรืออุดมการณ์ เช่น บางคนที่เป็นโสดเพราะต้องช่วยค่าใช้จ่ายที่บ้าน บางคนไม่มีความพร้อมตามข้อตกลงระหว่างคู่รักหรือวัยรุ่นที่ต้องการอยู่ด้วยกันโดยไม่มีสามีภรรยาโดยไม่แต่งงานก็ถือว่าบุคคลนั้นยังเป็นโสดอยู่

ไม่ใช่ทุกคนเหมาะสมสำหรับการแต่งงาน เพราะการแต่งงานที่มีความสุขควรประกอบไปด้วย คู่สมรสที่มีความฉลาดและกล้าหาญในการรับผิดชอบ มีจริยธรรมที่ดี ไม่มั่วสุมกับอบายมุข และเสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อครอบครัว

2.2.2 สรุปแนวคิดที่เกี่ยวกับปัญหาวัยรุ่นและการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมของวัยรุ่น

เยาวชนมีปัญหาซับซ้อน ปัญหาวัยรุ่นและการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมของวัยรุ่น พฤติกรรมต่อต้านสังคม การใช้สารเสพติดพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ การดื่มสุรา พฤติกรรมเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาของวัยรุ่นทั้งสิ้น ดังนั้น ควรเข้าใจว่าวัยรุ่นมีปัญหาอะไรบ้าง และวิธีแก้ไขปัญหานั้น ป้องกันปัญหาเหล่านั้น โดยค้นหาต้นเหตุของปัญหาที่แท้จริง แก้ไขต้นเหตุของปัญหาโดยตรง ซึ่งพฤติกรรมของวัยรุ่นมีปัญหาซับซ้อนภายใน 1 บุคคลนั้นจะสามารถมีพฤติกรรมการใช้

สารเสพติด การก่ออาชญากรรม การมีพฤติกรรมเสี่ยงจากการติดเชื้อเอชไอวี และอื่น ๆ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมของเยาวชนเหล่านี้เกิดจากสาเหตุ การถูก “ตราหน้า” ตัวของวัยรุ่นเอง ครอบครัว ระบบการศึกษา สื่อสารมวลชน กลุ่มเพื่อน เป็นต้น

สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แนวคิดที่เกี่ยวกับปัญหาวัยรุ่นและการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมของวัยรุ่นที่ได้กล่าวโดยย่อข้างต้น เป็นแนวคิดที่สำคัญอย่างหนึ่งที่เป็นกรอบชี้ทางการวิจัยครั้งนี้ โดยแนวคิดดังกล่าวช่วยในการวางกรอบคำถามในการวิจัยในประเด็นปัญหาของวัยรุ่น การรู้จักตนเองในเวลาที่กำลังก้าวผ่านจากการเป็นเด็กเข้าสู่ช่วงวัยรุ่นเพื่อให้สังคมยอมรับ การรู้จักความต้องการของตนเอง การปรับเปลี่ยนตนเองเข้ากับกลุ่มเพื่อนทั้งเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ ตลอดจนการเข้าใจในตนเองเกี่ยวกับความรักกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นว่ามีความเข้าใจและสามารถควบคุมตนเองมากขนาดไหนสำหรับการเริ่มมีความรัก การมีเพศสัมพันธ์เพื่อหลีกเลี่ยงการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ สาเหตุของการเริ่มใช้สารเสพติดเมื่อเริ่มก้าวเข้าสู่ช่วงวัยรุ่น และพฤติกรรมที่มีปัญหาของวัยรุ่นในขณะที่ใช้สารเสพติด

2.3 แนวคิดเรื่องการลดอันตราย (Harm Reduction)

2.3.1 ความเป็นมาของ Harm Reduction

แนวคิดในเรื่อง “Harm Reduction” หรือการลดอันตรายเป็นแนวคิด ด้านสาธารณสุข การลดอันตราย โดยทั่วไปมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันหรือลดผลกระทบทางลบที่มีต่อสุขภาพอันเนื่องมาจากพฤติกรรมบางอย่าง (สรุปผลการสัมมนา เรื่อง “Harm Reduction กับการแก้ไขปัญหาผู้เสพยาเสพติด” สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด”. 2551 : 1 - 6)

การลดอันตรายในเรื่องการจัดการกับปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยาเสพติด เกิดขึ้นในช่วงปลายทศวรรษ 1970 และเริ่มเป็นที่รู้จักมากขึ้นใน ค.ศ. 1980 โดยมีพื้นฐานเน้นหนักในด้าน การให้บริการสาธารณสุขที่จะลดผลกระทบในทางลบที่เกิดขึ้นจากการใช้ยาเสพติดและป้องกันอันตรายที่ผู้เสพยาเสพติดอาจจะทำให้เกิดเป็นลำดับแรกมากกว่าจะทำให้ผู้ป่วยหยุดการใช้ยา หรือปลอดจากยาเสพติดโดยเด็ดขาดในประเทศอังกฤษ คำว่า “Harm Reduction” เกิดขึ้นจากกลุ่มของบุคคลที่พยายามทำให้การใช้ยาเสพติดที่ผิดกฎหมายเป็นที่ยอมรับของสังคม โดยมีหลักการเบื้องต้นว่าให้ การใช้ยาเสพติดเป็นเรื่องที่ถูกกฎหมาย สามารถจัดการได้และลดอันตรายต่อผู้ใช้ การเลิกใช้ยาเสพติดโดยเด็ดขาดไม่เป็นประเด็นหรือเป้าหมายที่ต้องการ แนวคิดนี้ได้นำมาใช้เป็นวิธีการที่จะลดการแพร่เชื้อของไวรัสตับอักเสบบ (Hepatitis) และเมื่อมีการแพร่ระบาดของเชื้อ HIV จึงได้มีการนำ

แนวคิดนี้มาใช้เป็นมาตรการหลักในการดำเนินการเพื่อลดอันตรายในเรื่องการแพร่ระบาดของเชื้อ HIV ในกลุ่มผู้ใช้ยาเสพติด โดยจะร่วมมือกับสถานที่บำบัดบางแห่งที่อนุญาตให้มีการใช้ยาเสพติดต่อไปได้มากกว่าสถานที่ที่ไม่อนุญาตให้มีการใช้ยาเสพติดโดยเด็ดขาด ซึ่งมีการดำเนินการอย่างกว้างขวางในประเทศทางตะวันตก ประเทศที่มีชื่อเสียงในเรื่องการทำ Harm Reduction นั้นได้แก่ ประเทศเนเธอร์แลนด์และประเทศออสเตรเลีย

2.3.2 อันตรายที่เกิดจากการใช้ยาเสพติด

อันตรายจากการใช้เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ (คู่มือประกอบการอบรม Harm Reduction for Pharmacists, 2010 : 3)

- ไวรัสที่ติดต่อทางกระแสเลือด (เช่น เอชไอวี ตับอักเสบบี ซี ตับอักเสบ บี)
 - การใช้ยาเกินขนาด
 - ผลร้ายและผลข้างเคียง
 - ฝีหนองและแผลพุพอง
 - โลหิตเป็นพิษ(แบคทีเรียในกระแสเลือด)
 - อาการติดเชื้อและการทำลายเยื่อหุ้มหัวใจ
 - ภาวะเส้นเลือดอุดตัน(อากาศหรือความสกปรกในตัวยาที่เลือดส่งผ่านไปจนกระทั่งทำให้ไปสะกิดกั้นการไหลเวียนของเลือด)
 - เส้นเลือดตีบ (การตีบลงของเส้นเลือด ก่อให้เกิดการอุดตันในเลือด)
 - ปัญหาการไหลเวียนของเลือด
 - แผลเรื้อรัง (เนื่องจากการไหลเวียนของเลือดผิดปกติ และแผลไม่ได้รับการรักษา)
 - การรักษาแผลที่ไม่ดี (เนื่องจากสุขภาพไม่สมบูรณ์และการไหลเวียนของเลือดไม่ดี)
 - การเป็นแผลเป็น
 - อวัยวะต่างๆถูกทำลาย
 - ปัญหาสุขภาพจิต
 - อาการติดยา
 - โพรงงมุกอกอักเสบ โพรงงมุกฉีกขาด (การสูด)
 - โรคทางเดินหายใจ และมะเร็ง (การสูบ)
 - อุบัติเหตุและการบาดเจ็บที่เกิดขึ้นเพราะขาดวิจารณญาณ ขณะมีเมามา
 - ปัญหาส่วนตัวครอบครัว สังคม เศรษฐกิจและกฎหมาย
- “Harm Reduction” ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด สามารถดำเนินการได้หลายด้าน เช่น

1) **ด้านการให้ความรู้** โดยการให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ในเรื่อง ต่าง ๆ แก่ผู้ใช้ยาเสพติดที่ติดหรือไม่ติดเชื้อ HIV เพื่อป้องกันการติดหรือแพร่ระบาดของเชื้อ HIV ตลอดจนให้ความรู้ที่ถูกต้องในการดูแลสุขภาพของตนเองในกรณีที่ติดเชื้อ อีกทั้งให้ความรู้กับผู้ที่อยู่ร่วมกับ HIV / AIDS (People Living with HIV/ AIDS) อันได้แก่ผู้ที่ติดเชื้อเอง ครอบครัว ชุมชน เพื่อนร่วมงาน และสังคม ให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่อง HIV/ AIDS

2) **ด้านการบำบัดรักษา** มีการให้บริการด้านการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด การรักษา ผู้ป่วย AIDS ในเรื่องการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดที่ติดยาเสพติดประเภทเฮโรอีนชนิดฉีด ที่มีการดำเนินการอย่างกว้างขวาง คือ การรักษาด้วยเมทาโดนระยะยาว (Methadone Maintenance)

3) **ด้าน Outreach การบริการเชิงรุก** มีการดำเนินการในเรื่องการแลกเปลี่ยนเข็ม การล้างเข็ม และอุปกรณ์การให้บริการเคลื่อนที่ในเรื่องการแลกเปลี่ยนเข็ม การให้การบำบัดรักษาเสพติดด้วยเมทาโดนระยะยาว เป็นต้น

4) **ด้านกฎหมาย** อาจดำเนินการได้ตั้งแต่การมีกฎหมายยินยอมให้ผู้ใช้ยาเสพติดบางอย่าง การไม่กีดกัน จนถึงการยินยอมให้มีการใช้ยาเสพติดทุกอย่างได้อย่างถูกกฎหมาย

ในขณะที่หน่วยงานขององค์การสหประชาชาติ United Nation (UN) มีความตื่นตัวในเรื่องความพยายามที่จะหยุดยั้งปัญหาการแพร่ระบาดของ HIV/ AIDS ดังนั้น UNODC (United Nations Office on Drugs and Crime) และ UNAIDS (Joint United Nations Programme on HIV/AIDS) ได้เล็งเห็นว่าในประเทศในภูมิภาคเอเชียส่วนใหญ่จะมีปัญหาในเรื่องการใช้ยาเสพติดประเภทเฮโรอีนชนิดฉีด และมีแนวโน้มในเรื่องการติดเชื้อ HIV สูงจึงได้มีความพยายามที่นำแนวคิดนี้มาดำเนินการในประเทศต่าง ๆ ประเทศในแถบเอเชียที่ดำเนินการในเรื่อง **Harm Reduction** อย่างจริงจังและประสบความสำเร็จ ได้แก่ ประเทศอินเดีย ส่วนประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น ได้เริ่มมีการดำเนินงานในประเทศเวียดนาม

2.3.3 แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการลดอันตรายจากการแพร่เชื้อ HIV ในกลุ่มผู้ติดยาเสพติด

การลดอันตรายจากการแพร่เชื้อ HIV ในกลุ่มผู้ติดยาเสพติดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยาเสพติดชนิดฉีด การลดอันตรายเป็นมาตรการแทรกแซงที่มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อ HIV และโรคติดต่ออื่น ๆ ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการใช้อุปกรณ์ในการฉีดยาเสพติดหรือเตรียมยาเสพติดที่ไม่สะอาดร่วมกัน การนำเข็มฉีดยาเสพติดและอุปกรณ์มาใช้ใหม่ หรือการใช้ร่วมกันมีโอกาที่จะติดเชื้อ HIV ได้สูง นอกจากนี้ผู้ใช้ยาเสพติดยังสามารถแพร่เชื้อ HIV ได้โดยการใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน และการมีเพศสัมพันธ์กับคู่นอน ดังนั้นการลดอันตรายเป็นวิธีที่จะสามารถป้องกันการแพร่เชื้อของ HIV ทั้งในกลุ่มผู้ใช้ยาเสพติดชนิดฉีด และประชากรทั่วไป

โดยทั่วไปผู้ติดยาเสพติดต้องการเลิกใช้ยาเสพติด แต่ไม่ทุกคนที่จะสามารถเลิกใช้ยาเสพติดได้ในทันที ด้วยสาเหตุต่าง ๆ กัน ดังนั้นในเรื่องการลดอันตรายจากการแพร่เชื้อ HIV ในกลุ่มผู้ติดยาเสพติดจึงได้กล่าวถึงลำดับขั้นของการเสี่ยง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแทรกแซงให้ผู้เสพยาเสพติดชนิดฉีด สามารถลดอันตรายและการแพร่กระจายของเชื้อ HIV ดังนี้

- หยุด / ไม่เริ่มต้นใช้ยาเสพติด
- ถ้าต้องใช้ยาเสพติด อย่าใช้วิธีการฉีด
- ถ้าฉีดยาเสพติด ยานำเข้าเข็มฉีดยาที่ใช้แล้วมาใช้ใหม่ หรือใช้เข็มร่วมกัน
- ถ้านำเข้าเข็มฉีดยาที่ใช้แล้วมาใช้ใหม่ ให้ใช้เฉพาะเข็มของตัวเองเท่านั้น
- ถ้านำเข้าเข็มฉีดยาของผู้อื่นที่ใช้แล้วมาใช้ใหม่ ให้ทำความสะอาดอุปกรณ์อย่างถูกวิธีก่อน

ในการดำเนิน โครงการเพื่อลดอันตรายจากการการแพร่เชื้อ HIV ในกลุ่มผู้ติดยาเสพติด มีกิจกรรมที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่าประสบความสำเร็จในต่างประเทศ คือ

1) โครงการแลกเปลี่ยนเข็ม (Needle-Syringe Programming) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ติดยาเสพติดสามารถหาอุปกรณ์ที่สะอาดในการฉีดยาเสพติด

2) การบำบัดรักษาโดยใช้ยาทดแทน (Drug Substitution Treatment) เป็นการให้การรักษาบุคคลที่ติดยาเสพติดในกลุ่มอนุพันธ์ของฝิ่นด้วยการจ่ายยาตามใบสั่งแพทย์ให้กับผู้ต้องการเลิกยาเสพติด เช่น เมทาโดน (Methadone)

3) การให้ข้อมูลข่าวสาร การศึกษา และการสื่อสาร (Information, Education and Communication (IEC) การให้ข้อมูลข่าวสารที่จะช่วยให้ผู้ติดยาเสพติดหลีกเลี่ยงหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมฉีดยาเสพติด หรือพฤติกรรมเสี่ยงอื่น ๆ โดยสนับสนุนให้ผู้ป่วยเข้าถึงบริการต่าง ๆ เช่น รับการตรวจเลือดและคำปรึกษาเพื่อทราบถึงสถานะการติดเชื้อโดยสมัครใจ การรับแจกถุงยางอนามัย การส่งต่อเพื่อเข้ารับการรักษาที่ถูกต้อง

4) การรักษาและการดูแลที่เกี่ยวข้องกับ HIV /AIDS มีวัตถุประสงค์เบื้องต้นเพื่อให้ผู้ติดยาเสพติดที่ติดเชื้อ HIV สามารถดูแลตนเองได้ โดยการให้โอกาสให้เขาสามารถปรับตัว และมีพฤติกรรมที่ปลอดภัยด้วยการดูแลสุขอนามัยเบื้องต้น และ/ หรือการรับยาต้านเชื้อไวรัส

2.3.4 กระบวนการลดอันตราย (harm reduction) ในกลุ่มผู้ใช้สารเสพติด

การลดอันตราย (Harm Reduction) มีแนวคิดเพื่อ 1) ลดการเสี่ยงทั้งในส่วนบุคคลและชุมชน 2) ส่งเสริมการพัฒนาความมีเหตุผล 3) การสร้างนโยบายสารเสพติด กระบวนการยุติธรรมเพื่อรองรับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ใช้สารเสพติดชนิดฉีด (นวลตา อากาศ์พกะกุล. 2550 : 61-69 : ออนไลน์)

ดังนั้น การใช้กระบวนการลดอันตรายจึงเป็นวัตถุประสงค์เบื้องต้นที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ใช้สารเสพติดเป็นหลัก

แนวคิดของการใช้การลดอันตราย (Harm Reduction) คือ การวางแผนในการจัดกลยุทธ์เพื่อลดผลที่จะเกิดขึ้นภายหลังจากการใช้ยา การร่วมกันของกลวิธีเพื่อการใช้อย่างปลอดภัย และการบริหารจัดการที่เหมาะสมในการใช้ยา กระบวนการลดอันตรายเป็นกลยุทธ์ที่ทำให้ผู้ใช้สารเสพติดทราบเงื่อนไขในการใช้ยาด้วยตัวของเขาเอง ลดการตราบาปเกิดขึ้นในกลุ่มนี้และทำให้ผู้ใช้สารเสพติดได้รับการยอมรับโดยสังคม ชุมชน และมีพฤติกรรมบางอย่างในรูปที่ถูกกฎหมาย กระบวนการลดอันตรายต้องการการดำเนินการและการวางแผนในเชิงนโยบายเพื่อสะท้อนทั้งในเรื่องของรายบุคคลและความต้องการของชุมชน โดยมีแนวทาง ดังต่อไปนี้

1. การยอมรับสิ่งที่ดีขึ้นหรือแย่ลงทั้งที่ถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมายและการเลือกที่จะทำงานให้เกิดลดความเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดมากกว่าการประนามความผิด
2. ความเข้าใจในความซับซ้อนของผู้ใช้สารเสพติดว่ามีหลายองค์ประกอบที่แวดล้อมพวกเขาให้มีพฤติกรรมอย่างต่อเนื่องและมีการทำในสิ่งผิดมากขึ้นให้เขากลับมาคิดถึงความปลอดภัย (เพียงพอ) และยอมรับในแนวทางที่ถูกต้องในการใช้ยาให้กระจ่างและปลอดภัยมากกว่าวิธีการอื่นที่ใช้มา
3. ให้มีการวางมาตรฐานของชีวิตของแต่ละคน ทั้งในส่วนตัวและชุมชนเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ไม่จำเป็นต้องใช้ยาเช่นเดียวกับการตั้งเกณฑ์ในการดำเนินงานและนโยบายให้ประสบผลสำเร็จ
4. ขอความร่วมมือจากกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มผู้ตัดสินใจ ผู้พิพากษาหรือกลุ่มทางกฎหมายและให้มาร่วมกันจัดบริการและติดต่อกับกลุ่มผู้ใช้ยาในชุมชนในการช่วยเหลือดูแลผู้เสพยา
5. แน่ใจว่าผู้ที่เข้าร่วมวางแผนการจัดบริการและนโยบายเป็นผู้เสพยาจริง ๆ
6. ต้องให้กลุ่มผู้ใช้ยาได้มีส่วนร่วมในการลดการเสี่ยงต่ออันตรายในการใช้ยาของพวกเขา และสร้างเสริมพลังในกลุ่มเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลและช่วยเหลือกันและกันตามสภาพความเป็นจริง
7. ยอมรับความเป็นจริงว่าคนเหล่านี้คือโอกาส การแบ่งชั้น การถูกแบ่งเรื่องเชื้อชาติ การถูกแยกจากสังคมและการได้รับความกระทบกระเทือนความชอกช้ำทางจิตใจ การถูกคุกคามทางเพศ ผลกระทบกระเทือนจากการไม่ได้รับการยอมรับทางสังคมทั้งในกลุ่มอาสาสมัคร รวมทั้งประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการใช้ยา
8. ไม่พยายามที่จะลดหรือหลีกเลี่ยงเรื่องความเสี่ยงต่อการเกิดความเสียหายและอันตรายที่สัมพันธ์กับการใช้ยาที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมายจะต้องได้รับการแก้ไข

9. ทางออกของการต่อสู้ระหว่างการผลิตทางกฎหมายและมาตรการให้บุคลากรทางการแพทย์กำหนดการให้บริการผู้เสพยาเสพติดหรือการรักษาผู้ป่วยเป็นเสมือนผู้ป่วยและอาชญากร ซึ่งทั้งครอบครัวและชุมชนไม่ต่อต้าน ประสิทธิภาพในการให้การดูแลหลังจากออกจากเรือนจำและการวางแผนการรักษารวมทั้งการจัดลำดับการให้ยาและการให้ทุนในการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง

10. การแพร่ระบาดของเชื้อเอชไอวีในกลุ่มผู้ใช้สารเสพติดชนิดฉีดเป็นสาเหตุของการตายที่สำคัญในแต่ละปี การจัดโครงการและการปรับเปลี่ยนกระบวนการในการดูแลและช่วยในการป้องกัน และสามารถบอกถึงจำนวนผู้ที่ตายจากการติดเชื้อในกลุ่มผู้ใช้สารเสพติดชนิดฉีดกับจำนวนการตายกลุ่มนี้และกลุ่มอื่นของเขาเหล่านี้ รวมถึงเด็กและบุตรของผู้ใช้สารเสพติดที่ติดเชื้อด้วยนอกจากกระบวนการลดอันตรายจะช่วยในการลดอันตรายหรือความเสี่ยงในกลุ่มผู้ใช้สารเสพติดแล้ว ยังช่วยในการปรับใช้ในกลุ่มอื่นด้วย เช่น คนอ้วน ซึ่งอาจมีสิ่งที่เหมือนกันคือ กลุ่มที่เสพยาเป็นกลุ่มที่มีความขยันน้อยเช่นเดียวกับกลุ่มคนอ้วนที่มีความขยันในการลดน้ำหนักน้อย ซึ่งหลักของการลดอันตราย คือ การทำให้ผู้เสพยาเสพติดเกิดความตระหนักในปัญหาและทำให้คนหาทิศทางของชีวิตได้

2.3.5 แนวคิดการลดอันตราย (Harm Reduction) ของประเทศไทย

จากการประชุมสำนักงาน ป.ป.ส. ครั้งที่ 11/2540 วันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2540 มีการนำแนวคิดการทดลองควบคุมสารเสพติดโดยใช้ระบบเสพยาแบบลดอันตรายมานำเสนอ ดังนั้นแนวคิดเรื่องการทดลองควบคุมสารเสพติดนี้เป็นแนวคิดจากภาคตะวันตก เช่น ออสเตรเลีย อังกฤษ เยอรมัน สวิตเซอร์แลนด์ เนเธอร์แลนด์ และบางรัฐในสหรัฐอเมริกา ผู้ที่สนับสนุนแนวคิดมีทั้งฝ่ายปราบปราม ฝ่ายบำบัด และฝ่ายบริหาร ซึ่งตระหนักว่าในกรณีที่มีสารเสพติดแพร่ระบาดในพื้นที่มานานแล้ว การปราบปรามหรือใช้มาตรการลดอุปทานสารเสพติด (Supply Reduction) เพียงอย่างเดียวไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ถ้าไม่สามารถควบคุมอุปสงค์ (Demand) ได้ นอกจากนี้การปราบปรามอาจเป็นช่องทางทำให้เกิดการทุจริตและอาชญากรกลุ่มใหม่แทนกลุ่มเดิม การแสวงหาหรือสารเสพติดใหม่หรือปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวพันซึ่งต้องเปรียบเทียบผลของปัญหาต่อสังคมส่วนรวมว่า ปัญหาใดสร้างความเสียหายมากกว่ากัน โดยการนำเอามาตรการลดอันตรายมาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในประเทศไทยหลายลักษณะ เช่น (สงขลานครินทร์เวชสาร ปีที่ 25 ฉบับที่ 1 มกราคม - กุมภาพันธ์ 2550 : 61-69)

1. การบำบัดรักษาโดยใช้ Methadone แบบระยะยาว ซึ่งเป็นวิธีบำบัดรักษาแบบหนึ่งของกรุงเทพมหานคร
2. การสอนวิธีล้างเข็ม ซึ่งกรุงเทพมหานคร มีการณรงค์ป้องกันโรคเอดส์

3. การบำบัดรักษาในระบบสมัครใจ โดยไม่จำกัดเวลาและจำนวนครั้งที่เข้ารับการรักษาส่งพบได้ทั่วไปในประเทศไทย

4. ขึ้นทะเบียนผู้ขายยาที่มารับการบำบัด ซึ่งตำรวจและเจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุขหลายแห่งใช้เพื่อควบคุมโรคที่ติดต่อผ่านการมีเพศสัมพันธ์และการใช้สารเสพติดที่ไม่ถูกวิธี

5. การเปลี่ยนแปลงสถานะของพืชกระท่อมทำให้มีโทษตามกฎหมายลดลง

6. การผ่อนผันให้ชาวเขาบางหมู่บ้านที่ยังมีผู้สูบบุหรี่ ปลูกฝิ่นในปริมาณที่เพียงพอต่อการใช้ภายในหมู่บ้าน เพื่อลดความจำเป็นในการติดต่อกับผู้ผลิตภายนอกประเทศและผู้ค้าตามแนวชายแดน

2.3.6 การใช้มาตรการลดอันตรายจากการใช้สารเสพติด

มีหลายระดับ เริ่มตั้งแต่

1. การสอนการใช้สารเสพติดอย่างถูกต้อง เพื่อป้องกันการใช้ในทางที่ผิดคล้าย ๆ กับการสอนเพศศึกษาเพื่อลดปัญหาการตั้งครรภ์ของเด็กวัยรุ่นและป้องกันการแพร่เชื้อโรคที่เกิดจากเพศสัมพันธ์ (Sexual Transmission Diseases)

2. การบำบัดรักษาโดยใช้เมทาโดนแบบระยะยาว (Methadone Maintenance Program) เป็นมาตรการลดอันตรายแบบหนึ่งเพื่อลดความเสียหายจากการใช้สารเสพติดผิดกฎหมายและความต้องการสารเสพติดผิดกฎหมาย

3. การจัดบริเวณ เช่น พื้นที่สาธารณะ ศูนย์บริการสาธารณสุขหรือศูนย์บำบัดฯ ให้ผู้ติดยาใช้เป็นที่พักพิงเพื่อลดอันตรายจากการทิ้งหรือชุกซ่อนอุปกรณ์ที่ใช้เสพ โดยเฉพาะเข็มฉีดยาไว้ทั่วไปในที่สาธารณะ

4. การสอนวิธีล้างเข็มหรือแจกเข็มฉีดยา เป็นการลดความเสี่ยงในการแพร่เชื้อเอดส์ ตับอักเสบบวม ตลอดจนโรคอื่น ๆ ที่ติดต่อกันทางเลือดคล้ายกับการแจกถุงยางอนามัยเพื่อป้องกันการแพร่เชื้อเอดส์

5. การให้การบำบัดรักษาในระบบสมัครใจโดยไม่จำเป็นต้องจำกัดเวลาตลอดจนจำนวนครั้งที่เข้ารับการรักษากลายเป็นการลดอันตรายจากพฤติกรรมแสวงหาสารเสพติดหรือการเสียชีวิตเนื่องจากสภาพร่างกายของผู้ติดยาเสพติดทรุดโทรมคล้ายกับการอนุญาตให้ทำแท้งเสรีเพื่อลดความเสียหายจากการลักลอบทำแท้งโดยผู้ที่ไม่มีความรู้ดีพอ

6. การขึ้นทะเบียนผู้ติดยาเสพติดที่ยังไม่ประสงค์จะเลิกใช้ยา พร้อมทั้งจ่ายเฮโรอีนให้ใช้เสพในสถานที่ เช่น ในประเทศเนเธอร์แลนด์ เป็นการลดความเสียหายของชุมชนซึ่งเกิดจากพฤติกรรมแสวงหาสารเสพติดของผู้ติดยาคล้ายกับการขึ้นทะเบียนเป็นโสเภณีเพื่อควบคุมโรคเอดส์และโรคติดต่อโดยการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งประเทศเนเธอร์แลนด์อ้างว่าประสบความสำเร็จในการควบคุมการเพิ่มจำนวนผู้ติดยาเสพติดรายใหม่

7. การออกใบอนุญาตจำหน่ายสารเสพติดบางประเภท เช่น กัญชา ในสถานเริงรมย์ เช่น ที่ประเทศเนเธอร์แลนด์หรือจำหน่ายเฮโรอีนในประเทศสวีเดน เพื่อลดการลักลอบจำหน่าย

8. ยกเลิกการห้ามสารเสพติดบางชนิด เช่น กัญชา ซึ่งบางประเทศหรือบางรัฐเชื่อว่าจะช่วยลดปัญหาสารเสพติดที่ร้ายแรง เช่น เฮโรอีน โคเคนได้ ซึ่งการยอมรับให้ กัญชา ครอบงอมเป็นสารถูกกฎหมาย (Legalization) สารเสพติดบางชนิดนี้มักมีการโต้แย้งทุกแห่งที่มีการใช้ สำหรับประเทศไทย กัญชาก็ถูกจัดอยู่ในกลุ่มสมุนไพรเช่นเดียวกับใบกระท่อม แต่ปัจจุบันกระท่อมได้รับการพิจารณาว่าเป็นสารเสพติดประเภท 5 และทางการแพทย์แผนไทยยังใช้กระท่อมเป็นพืชสมุนไพร หากผู้ใช้ทราบวิธีการใช้ตามหลักวิชาการแพทย์แผนไทยก็จะไม่ทำให้เสพติด

2.3.7 สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการลดอันตรายจากการใช้สารเสพติด Harm Reduction

เป็นการหาวิธีการลดอันตรายหรือลดผลกระทบทางลบ อันเนื่องมาจากพฤติกรรมบางอย่างของบุคคล หรือเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม บางอย่างของผู้มีความเสี่ยง ให้มีผลกระทบต่อตนเองและสังคมให้น้อยกว่าเดิม โดยการจัดโครงการแลกเปลี่ยนเข็ม การบำบัดรักษาโดยใช้เมทาโดนในกลุ่มผู้ใช้เข็ม การให้ข้อมูลข่าวสาร การศึกษา และการสื่อสารเพื่อให้ความรู้ที่ถูกต้องในการลดอันตรายจากการใช้สารเสพติด

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ แนวคิดการลดอันตรายจากการใช้สารเสพติด Harm Reduction ที่ได้กล่าวโดยย่อข้างต้น เป็นแนวคิดที่สำคัญอย่างหนึ่งที่เป็นกรอบชี้นำการวิจัยครั้งนี้ โดยแนวคิดดังกล่าวช่วยในการวางกรอบคำถามในการวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับการพิจารณาวิธีการลดอันตรายจากการใช้สารเสพติด โดยเฉพาะการลดอันตรายจากการแพร่เชื้อเอชไอวีในกลุ่มผู้เสพยาเสพติด เพื่อนำไปสู่การเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการนำวิธีการลดอันตรายจากการใช้สารเสพติดมาปรับใช้กับผู้เสพยาเสพติด เช่น การให้ความรู้ การบำบัดรักษา ด้านกฎหมาย เป็นต้น ตลอดจนเป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ใช้สารเสพติด

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่นนิตินาและ/หรือสารเสพติด

2.4.1 สาเหตุที่วัยรุ่นนิตินาและ/หรือสารเสพติด

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2549 : 380 – 387) กล่าวว่า สิ่งทีพ่อแม่ผู้ปกครองและครูของเด็กวัยรุ่นกลัวกันมากมาหลายสิบปีแล้ว คือ “การติดยา” ของวัยรุ่น เพราะหากวัยรุ่นติดยาที่ร้ายแรงอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว โอกาสหายติดยามีน้อยถ้าไม่พยายามเลิกและตั้งใจจริง การติดยาทำให้เสียเวลารักษา เสียการเรียน เสียอนาคต เสียเงิน เพิ่มภาระให้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้ติดยามักมีอาการทางจิตในแง่

ลบประการต่าง ๆ ตลอดไปจนถึงเป็นอาชญากรได้ ยาที่เด็กคิดมีตั้งแต่เบาจนหนัก เช่น ยาบ้า ยาไอเหล้า สารระเหย กัญชา เฮโรอีน ในบรรดาวัยรุ่นที่เป็นปัญหาประเภทต่าง ๆ นั้น ดูเหมือนว่าวัยรุ่นที่ติดยาเสพติด จะเป็นวัยรุ่นที่เป็นภัยต่อตัวเอง ต่อครอบครัว และต่อสังคมมากที่สุด

ที่กล่าวว่าเป็นภัยต่อตัวเองเพราะในตอนแรกผู้ใช้ยาเสพติด ไม่ว่าจะ เป็นประเภทใด ต้องการ ใช้เพื่อปลดปล่อยความกั้มกัวลทางจิตใจมากกว่าจากสาเหตุประการอื่น เช่น เพื่อให้หายเหงา หายเศร้า โศก หายเครียด หายเจ็บปวด แต่พอติดยาแล้วขาดยาไม่ได้ กลายเป็นความต้องการที่จำเป็นยิ่งของชีวิตร่างกายเกิดความต้องการยาเหล่านั้นจริง ๆ ยิ่งเสพมากขึ้นปริมาณความต้องการยาเพิ่มขึ้น เพราะปริมาณยาเท่าเดิมไม่ออกฤทธิ์ให้ผลดังผู้เสพต้องการ จึงต้องการแสวงหาเพิ่มเติมขึ้นเรื่อย ๆ ไม่สิ้นสุด ผู้ที่ติดยาไม่มีอารมณ์และจิตใจสำหรับนึกคิดเรื่องอื่นใด ไม่ว่าจะงาน การเรียน การรับผิดชอบตนเองและผู้อื่น จะเฝ้าคำนึงถึงยาเสพติดอยู่ตลอดเวลาว่าจะมีวิธีการใดที่จะได้ยามาเสพอีก ยาเสพติดส่วนมากมักมีราคาแพงเพราะผู้ขายยาเสพติดเข้าใจถึงความ “ติดกระหายยา” ของผู้เสพ ฉะนั้นจะโก่งราคาสักเท่าใดผู้เสพหรือญาติพี่น้องของผู้เสพก็จำใจต้องหาเงินมาซื้อ เมื่อเป็นเช่นนี้ ผู้เสพยาก็ต้องสิ้นเนื้อประดาตัวเข้าสักวันหนึ่ง เมื่อหมดหนทางที่จะรุกกับผู้ใกล้ชิดเพื่อเอาเงินไปซื้อยา ต่อมาก็อาจจะรานไปถึงบุคคลอื่นในสังคม กลายเป็น “ภัยสังคม” เมื่อผู้เสพอยู่ในภาวะการกระหายยา เขาสามารถจะทำทุกสิ่งทุกอย่างที่ไร้มนุษยธรรมเพียงเพื่อได้ยามาเสพ โดยเฉพาะผู้ที่มีนิสัยก้าวร้าว เจ้าโทสะชอบรุกรานเป็นทุนเดิมของบุคลิกภาพอยู่แล้ว

เด็กวัยรุ่นในสังคมปัจจุบันแทบทุกมุมโลก ไม่ใช่เฉพาะแต่ในประเทศไทยเท่านั้นที่จะต้องเผชิญกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ทำให้เด็กต้องตกเป็น “เหยื่อ” ของการติดยาประเภทใดประเภทหนึ่งหนักหน่วงยิ่งกว่าในทศวรรษที่ผ่านมา เนื่องจากมียาเสพติดหลายประเภท ราคาไม่แพงนัก และมีการซื้อขายกันอย่างกว้างขวางทั้งในโรงเรียนและชุมชน กลุ่มติดยามีใช้เฉพาะเด็กวัยรุ่นเท่านั้น แต่ยังเป็นเด็กที่อยู่ในวัยเด็กตอนปลายอีกด้วย ในประเทศไทยปัจจุบันยาเสพติดที่ซื้อขายกันมาก และรัฐบาลพยายามปราบปรามอย่างยิ่งคือ ยาบ้า เป็นเรื่องน่าเศร้าสำหรับประเทศไทยอย่างที่สุดที่มักเป็นข่าวอยู่เสมอ ๆ ว่าผู้ขายยาเหล่านี้ส่วนหนึ่งคือ ผู้มีหน้าตาในสังคม ผู้ทำงานในองค์กรรัฐ เช่น ตำรวจ ครู ผู้ใหญ่บ้าน มิใช่แค่เด็กเท่านั้นที่ต้องเผชิญกับสิ่งแวดล้อมที่ชวนให้เด็กติดยาเสพติดได้ง่าย พ่อแม่ ผู้ปกครอง และ ครู ก็ต้องเผชิญกับข้อเท็จจริงที่ว่า เด็กของเราอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการติดยาได้โดยง่ายคายทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ นักจิตวิทยาด้านการรักษาผู้ติดยาเสพติด แจนเซน และคณะ (Janzen et al. 1993) ชี้แนะว่าวิธีป้องกันการติดยาของเด็กวัยรุ่นวิธีหนึ่งก็คือ พ่อแม่และครูควรรู้จักยาเสพติดประเภทต่าง ๆ รู้จักอันตรายจากยาเหล่านี้ ความรู้เหล่านี้มีประโยชน์ในการแนะนำอธิบายให้เด็กวัยรุ่นได้เข้าใจ รู้จักระมัดระวังและป้องกันตัวเอง และสร้างสภาพครอบครัวที่มีความรักใคร่ผูกพันกันดี

แจนเซน และคณะ (Janzen et al. 1993 : 185 อ้างถึงใน ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2549 : 380 – 387) ได้สรุปสาเหตุสำคัญ ๆ ที่ทำให้วัยรุ่นติดยาและติดเหล้า ดังนี้

- แร้งกดดันจากเพื่อนร่วมวัย ร่วมกลุ่ม
- ความสนุก ความสุข ความพอใจ
- การอยากทดลอง
- ความเบื่อหน่าย เบื่อชีวิต เบื่องาน ขาดความบันเทิงใจ
- มีความภูมิใจในตนเองต่ำ
- ไม่สามารถเผชิญกับความเครียดในชีวิตประจำวันได้
- หลบหนีปัญหา สภาพชีวิตจริงวัฒนธรรมกลุ่ม สังคม เพื่อนร่วมโรงเรียน ในชุมชนที่มี

คนติดยา

- การต่อต้านพ่อแม่ ครู โรงเรียน สังคม
- บุคลิกภาพต่อต้านสังคม
- มีแรงกระตุ้นรุนแรง
- มีการตอบสนองอย่างรุนแรง
- ไม่รู้จักรักษาสีทริชของตน
- มีความสามารถในการปรับตัวต่ำ
- ไม่มีความสุขในการเรียน หนีโรงเรียนซ้ำซาก

2.4.2 ข้อควรปฏิบัติเมื่อพบเด็กติดยา

การปฏิบัติต่อเด็กติดยาเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนมาก แจนเซน และคณะ (Janzen et al. 1993) เสนอแนวทางปฏิบัติดังนี้

2.4.2.1 ข้อควรปฏิบัติ เมื่อพ่อแม่ ครู ผู้ปกครอง ที่สงสัยว่าเด็กติดยา

- พูดยกับเด็กโดยไม่ใส่อารมณ์ และไม่แสดงความโกรธเกรี้ยวกราดกับเด็ก
- เน้นพฤติกรรมติดยา อย่าเหมารวมเรื่องอื่น ๆ ของเด็กที่อาจเป็นปัญหาผสมผสาน
- สนใจเฉพาะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน อย่าตั้งคำถามว่าทำไม อย่าขุดคุ้ยอดีต
- สื่อสารกับเด็กอย่างมีทักษะในการสื่อสาร
- แก้ไขปัญหาที่ตัวปัญหา อย่าใช้อารมณ์แก้ปัญห
- หาความรู้เกี่ยวกับการแก้ไขและป้องกันการติดยา
- หาที่พึ่งเมื่อจำเป็น เช่น ครู แพทย์ พระ

2.4.2.2 สิ่งบ่งชี้ว่าเด็กกำลังติดยา

- น้ำหนักลด
- สกปรก
- เดินไม่ปกติ เช่น เดินเซ
- พูดไม่ค่อยรู้เรื่อง
- นอนมากผิดปกติ
- ตาแดง
- ขาดเรียนบ่อย การเรียนตก
- มีปัญหาการเงิน นำสิ่งของไปจำหน่าย
- มีเพื่อนหน้าใหม่ตลอดเวลา
- ไม่ค่อยมีความตั้งใจมั่น
- ทำตัวเหินห่างจากครอบครัว
- ไม่สนใจงานอดิเรกที่ตนชื่นชอบและกิจกรรมต่าง ๆ

2.4.2.3 พ่อแม่ควรทำอย่างไรบ้างเมื่อลูกเมายากลับมาบ้าน

- จงสงบจิตใจ
- พูดกับลูก และพยายามค้นหาว่าลูกติดสารเสพติดประเภทใดถ้าเป็นมาก ๆ ต้องพาไปหาหมอ
- บอกกับเด็กว่า “จะพูดเกี่ยวกับเรื่องนี้พ่ungsี้” บอกให้เด็กไปนอนและคอยดูแลเด็กเป็นระยะ
- อย่าตะคอกเด็ก คำว่า หรือทุบตีเด็ก

2.4.2.4 พ่อแม่ควรจะทำอย่างไรในวันรุ่งขึ้น

- พูดกับเด็กทันทีเกี่ยวกับการเมายากลับมา
- ให้เขารับผิดชอบต่อการกระทำของเขา
- พยายามศึกษาว่าเด็กไปกลับใคร ติดต่อกับใครไปที่ไหน
- บอกให้เด็กทราบว่าท่านไม่ชอบพฤติกรรมแบบนี้ และจะคอยติดตามดูแลการกระทำของเขา

อย่างใกล้ชิด

- สร้างขอบเขต และไม่ให้ออกนอกบ้านพร่ำเพรื่อ
- พูดถึงกิจกรรมอื่น ๆ ที่ทำชดเชยการติดยา
- คุมอารมณ์ให้ได้

- อย่าตีและสูบบุหรี่เป็นตัวแบบ

ข้อเขียนเกี่ยวกับการติดยาของเด็กวัยรุ่นหลายชิ้น อาทิ Rice (1998) Santrack (1999) (อ้างถึงใน ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2549 : 380 – 387) ได้อธิบายสาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นติดยาเสพติดว่าเกิดจากสภาพจิตใจของวัยรุ่น และสิ่งแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ ซึ่งข้อสรุปรวม ๆ ดังนี้

1) ความอยากลอง

เด็กวัยรุ่นมีนิสัยอยากรู้ อยากเห็น อยากทดลอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อยากลอง อยากรู้ อยากมีประสบการณ์กับ “สิ่งต้องห้าม” ทั้งปวง ยาเสพติดเป็นเรื่องต้องห้าม ในบ้าน ในโรงเรียน ในสังคม ยิ่งถูกห้ามมากก็ยิ่งอยากลองมาก อย่างไรก็ตาม สารเสพติดมีลักษณะแตกต่างจากสิ่งต้องห้ามประเภทอื่น ๆ เพราะเมื่อทดลองแล้วจะกลายเป็นความ “กระหายไม่สิ้นสุด” โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กวัยรุ่นที่มีบุคลิกภาพควบคุมอารมณ์ไม่ได้ ใจอ่อน อ่อนไหว ไม่เป็นตัวของตัวเอง ชอบพึ่งพา

2) ความอยากมีเพื่อน เอาใจเพื่อน และตามใจเพื่อน

ช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงที่เด็กอ่อนไหว ต่อการมีกลุ่มเพื่อน ทนไม่ได้ต่อความรู้สึกขาดกลุ่มเพื่อน ร่วมวัยเด็กที่มีปมด้อยหรือปมเด่นในเรื่องเพื่อน คิดว่าการเสพยาเสพติดเป็นการสร้างมิตรและการผูกมัดจิตใจระหว่างเพื่อน

3) ความผิดหวัง

ระยะวัยรุ่นเป็นระยะที่เด็กเต็มไปด้วยความหวังในเรื่องต่าง ๆ ความคาดหวังในเรื่องเหล่านั้นมักมีลักษณะเป็นอุดมคติสูง เปรียบพร้อมด้วยความสมบูรณ์แบบหรือโรยด้วยกลีบกุหลาบ ทั้งนี้เพราะเด็กเพิ่งผ่านพ้นช่วงความฝันในวัยเด็ก และยังไม่ได้เล่นละครชีวิตที่แท้จริง ความเป็นวัยรุ่นและความคิดแบบวิพากษ์วิจารณ์ของวัยรุ่น นำเด็กไปพบกับความจริงของโลกและชีวิตซึ่งห่างไกลจากอุดมคติที่เด็กได้วางไว้ในใจ ทำให้เด็กรู้สึกผิดหวังอย่างรุนแรง (หากวัยรุ่นคนใดตั้งความหวังไว้ใกล้เคียงความจริงมากก็จะเป็นเรื่องง่ายในการปรับตัว) ความรู้สึกไม่สมหวังนำมาซึ่งความโศกเศร้า เสียใจ บางรายจึงหาทางออกเพื่อให้ลืมความผิดหวัง ความเสียใจ โดยหนีไปสู่โลกของการติดยาเสพติด ความผิดหวังที่เด็กได้รับนั้นมีได้ในทุกมุมมองของชีวิต เช่น เพื่อน ความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ พ่อแม่พี่น้อง ความสำเร็จ และล้มเหลวในการศึกษา ฯลฯ

ชีวิตตามความเป็นจริงคือชีวิตที่มีความผิดหวังสลับความสมหวัง โลกแห่งความสมบูรณ์แบบคนที่สมบูรณ์แบบ เหตุการณ์สมบูรณ์แบบ มีเฉพาะในนิทาน นิยาย โลกสมมติที่เด็กเล็ก ๆ ได้รับฟัง หากวัยรุ่นไม่สามารถเห็นความแตกต่างของโลกในความฝันกับโลกแห่งความจริงได้ ไม่สามารถยอมรับความเป็นจริงของตนเอง ของครอบครัวของตน ของเพื่อนของตน และของชีวิตอย่างกล้าหาญเขาก็จะเกิดความผิดหวัง เกิดความขัดแย้งทางจิตใจไม่มีสิ้นสุด ต้องตกอยู่ในสภาพความเป็นเด็กทางอารมณ์อยู่ต่อไป ไม่สามารถก้าวไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่มั่นคงได้

การหนีความจริงของโลกและของชีวิตโดยการเสพยาเสพติด เท่ากับเป็นการ “หนี” ปัญหา และเป็นการหนีเพื่อประจบประแจง

4) ครอบครัว

ครอบครัวก็เป็นตัวผลักดันที่สำคัญที่ทำให้วัยรุ่นติดยาเสพติด เมื่อวัยรุ่นติดยาเสพติดเข้าไป แล้วบุคคลในครอบครัวของวัยรุ่นก็มีส่วนชอกช้ำพอ ๆ กับวัยรุ่น นอกเหนือจากความทุกข์ทรมานทางจิตใจแล้วยังมีความทุกข์จากรายจ่ายค่ารักษาพยาบาล ค่าชื้อยาเสพติด ความอับอายขายหน้าที่มีลูกหลานวัยรุ่นที่ติดยา แต่หากมองในมุมกลับ ครอบครัวนั้นแหละที่มีส่วนช่วยเร่งเร้าให้เด็กวัยรุ่นติดยา ครอบครัวเหล่านี้ เช่น ครอบครัวที่ไม่ให้กำลังใจแก่เด็ก ในระยะวัยรุ่นเด็กต้องเผชิญกับปัญหาการปรับตัวแทบทุกทาง เช่น การปรับตัวทางกาย ทางสังคม การคบกับเพื่อนต่างเพศ การเลือกแนวทางอาชีพ และความสำเร็จในการศึกษา สภาพเหล่านี้เด็กผิดหวังง่าย อารมณ์แปรปรวน ขาดความมั่นใจในตัวเองได้ง่ายดาย ผู้ปกครองที่ยึดถือความสำเร็จของตนเป็นบรรทัดฐานความสำเร็จของลูก ผู้ปกครองที่สร้างความหวังกับลูกสูงส่งเกินไป ผู้ปกครองที่มีความขัดแย้งในสัมพันธภาพต่อกันและกัน ย่อมไม่ได้ประทับประคองขวัญของเด็กวัยรุ่นไม่ได้มีส่วนให้กำลังใจแก่เด็กในการเผชิญปัญหาประจำวันอย่างตรงต่อความเป็นจริง ดังนั้นเด็กจึงแก้ปัญหาโดยการติดยา เพื่อจะได้หนีพ้นจาก “โลกอันสับสน” ที่เขารู้สึก

ประวัติวัยรุ่นที่ติดยาเสพติดแทบทุกรายล้วนได้ข้อสรุปว่า สภาพครอบครัวมีส่วนผลักดันให้เขาต้องหันเข้าหายาเสพติดเป็นทางออกของปัญหาชีวิต ความจริงเช่นนี้ได้มีผู้นำไปจำลองแบบเขียนเป็นนวนิยาย และสร้างเป็นละครโทรทัศน์มากมาย

5) สถาบันการศึกษา

สถาบันการศึกษาที่วัยรุ่นได้เข้าเรียนไม่ว่าในระดับใด ประเภทใด มีความเกี่ยวพันกับการติดยาเสพติดของวัยรุ่นเช่นกัน เพราะในสถาบันเหล่านี้เป็นสถาบันที่วัยรุ่นได้มาชุมนุมกันวันละหลายชั่วโมง ถ้าบอกเล่าเรื่องยาเสพติดจากเพื่อนร่วมวัยมีส่วนสำคัญมากที่สุด ที่จะชักจูงให้วัยรุ่นอื่น ๆ อยากทดลองเสพยาประเภทเสพติด จนในที่สุดกลายเป็นวัยรุ่นติดยา โดยเฉพาะวัยรุ่นที่ไม่ได้อยู่กับครอบครัวบิดามารดาของตนมีแนวโน้มที่จะถูกเพื่อนชักจูงได้โดยง่าย อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี สถาบันการศึกษาก็เป็นแหล่งที่จะป้องกันและแก้ไขยาเสพติดให้แก่เด็กวัยรุ่นได้อย่างดี โดยให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนี้ ตลอดจนการสังเกตเด็กที่เริ่มติดยา และนำไปปรึกษาแก้ไขให้ทันกาล

อนึ่ง สำหรับประเทศไทยเรามีข่าวคราวปรากฏเสมอว่า มีการขายยาเสพติดในโรงเรียนโดยครูและเพื่อนนักเรียนด้วยกัน กระทรวงศึกษาธิการพยายามรณรงค์ “โรงเรียนสีขาว” คือโรงเรียนที่ปลอดการเสพยาเสพติด แม้เป็นแนวทางที่ดี แต่ในทางปฏิบัติจริง ยังไม่แน่ใจว่าจะได้ผลหนึ่งร้อยเปอร์เซ็นต์อย่างไรก็ตาม โรงเรียนและสังคมปัจจุบันกำลังรับมืออย่างหนักหน่วงกับปัญหาการติดยาเสพติดของวัยรุ่นซึ่งรัฐบาลถือเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ต้องทำการแก้ไข เพราะเด็กวัยรุ่นที่ติดยาและแก้ไข

ไม่หายคือปัญหาทางสังคมปัญหาใหญ่ทั้งในปัจจุบันและอนาคตประเทศชาติอ่อนแอแน่ถ้าเยาวชนเหล่านี้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ขาดความสมบูรณ์และมีปัญหาทางจิตใจและบุคลิกภาพ ซึ่งเป็นผลจากการติดยา พ่อแม่ผู้ปกครองต้องดูแลเด็กเหล่านี้ก็มีแต่ความทุกข์ร้อน การแก้ไขปัญหาค้ายาเสพติดและป้องกันไม่ให้เยาวชนวัยรุ่นติดยาเสพติด เป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย รวมทั้งการพัฒนาจริยธรรมของผู้คนในสังคม ในฝ่ายครอบครัวของเด็กมีข้อเสนอว่าเกราะป้องกันที่ดีมากที่พ่อแม่ควรทำคือ การมีครอบครัวที่อบอุ่นและมั่นคงให้เด็กได้พักผ่อน รวมทั้งผู้ใหญ่ต้องทำตัวเป็นแบบที่ดีแก่เด็ก ตามความเห็นของผู้เขียน ผู้ใหญ่ที่ขายยาเสพติดให้แก่เยาวชนหรือบุคคลที่ทรยศต่อชาติ สมควรที่จะได้รับโทษอย่างหนัก

2.4.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดยาเสพติด

ปัญหาการใช้ยาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญ เนื่องด้วยมีความเกี่ยวข้องกับสุขภาพทั้งทางกายและจิตใจ แต่ด้วยการศึกษาวิจัยพบว่า สาเหตุของการติดยาเสพติดมีสาเหตุที่ผสมผสานกันหลายประการ และยังไม่สามารถสรุปได้เด่นชัดว่า อะไรเป็นสาเหตุที่แท้จริงของการใช้ยาเสพติด แต่หากมองในทางระบาดวิทยาแล้ว พบว่า ปัจจัยที่ทำให้มีการใช้ยาเสพติดมี 3 ประการ คือ (จิริรัตน์ เนาวจำเนียร, 2534 : 13-14 อ้างถึงใน สุนิสา จิรชนานนท์, 2545 : 16-21)

1. ยาและฤทธิ์ของยา (Agent) ลักษณะของการใช้ยาเสพติดแสดงความหมายได้ชัดเจนว่า ถ้าเสพหรือใช้แล้วจะเกิดการติด ดังเช่น ทำให้ผู้เสพหรือใช้เกิดการติด เพราะเมื่อร่างกายมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปอีกรูปหนึ่ง โดยเฉพาะหากใช้สม่ำเสมอเข้าขั้นติดแล้วร่างกายเกิดสภาพความเคยชินต่อการทำงานของร่างกายในรูปนั้น ซึ่งถ้าขาดเฮโรอีน การเปลี่ยนแปลงการทำงานของร่างกายที่เกิดขึ้นโดยกระทันหันทำให้ผู้เสพติดแล้วเกิดอาการผิดปกติขึ้นร่างกายที่เรียกว่า งดเสพ ซึ่งมีความรุนแรงจนผู้นั้นไม่อาจทนได้ จึงทำให้ผู้นั้นต้องเสพอยู่เรื่อย ๆ

2. ตัวผู้เสพ (Host) มนุษย์เราทุกคนย่อมมีความบกพร่องในร่างกายและจิตใจไม่มากนักน้อย ซึ่งโดยเฉพาะในสังคมที่สับสนวุ่นวาย และเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ความผิดปกติทางร่างกายและจิตใจมีมากขึ้นได้ง่าย ซึ่งการที่ผู้เสพติดหันไปหายาเสพติดนั้นอาจเกี่ยวข้องกับ

- 2.1) สภาพร่างกายซึ่งสาเหตุประการหนึ่งอาจเนื่องมาจากการเจ็บไข้ทางร่างกายและการใช้ยาในการบำบัดรักษา เช่น

- ชาวเขาใช้ฝิ่นเป็นยารักษาโรคทุกชนิด เพราะสามารถลดความเจ็บปวดและความทรมานของโรคได้

- ผู้ที่มีความเจ็บป่วยในร่างกายที่ทำให้เกิดความเจ็บป่วยมาก ๆ เช่น กระจกหัก และผู้ป่วยอยู่ห่างไกลแพทย์ หรือไม่สามารหหาแพทย์มาได้ ก็พยายามช่วยตนเอง โดยกาใช้ยาบรรเทาความเจ็บป่วยและติดยาไปในที่สุด

- การที่ประชาชนซื้อขายใช้เอง ซึ่งการใช้ยาบางชนิดบ่อย ๆ ก็เป็นสาเหตุนำไปสู่การติดยาเสพติดได้

2.2) สภาพของจิตใจ นักจิตวิทยาเชื่อว่าความบกพร่องในจิตใจมนุษย์เกิดจากการเลี้ยงดูของบิดามารดาในวัยเยาว์ และความผิดปกติในร่างกายและจิตใจ เป็นความสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องกัน คือ ความพิการในร่างกายที่มีผลทำให้เกิดความผิดปกติในทางจิตใจ และในทางกลับกัน ปัญหาทางจิตใจที่มีอยู่ก็เป็นตัวต้นเหตุของปัญหาทางร่างกายได้ จึงกล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์ของความผิดปกติทางจิตใจเป็นผลที่ต่อเนื่องไปถึงบุคลิกภาพ เป็นผู้ที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ต้องพึ่งผู้อื่นอยู่เสมอ ซึ่งทางจิตเวชเรียกว่า Passive Dependent Personality คือ ในวัยเด็กก็มีผู้กำจุนทางจิตใจคือบิดามารดาตลอดจนครูบาอาจารย์ แต่เมื่อโตขึ้นพึ่งใครไม่ได้ก็หันมาพึ่งยาเสพติด เพื่อช่วยกำจุนจิตใจตนเอง

นอกจากนี้ บุคคลที่มีบุคลิกภาพผิดปกติ และมีแนวโน้มในการใช้ยาเสพติดมีหลายลักษณะต่อไปนี้

ผู้มีบุคลิกภาพอ่อนแอทุกด้าน (Inadequate Personality) เช่น ด้านอารมณ์สติปัญญา รวมทั้งมีร่างกายที่ไม่สมบูรณ์แข็งแรง

ผู้ที่มีอารมณ์วู่วาม (Emotional Unstable Personality) ไม่ค่อยมีความยั้งคิด อารมณ์เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว เป็นคนขาดความมั่นใจ มีจิตใจไม่อบอุ่น

ผู้ที่มีสภาพจิตใจเรรวน ขาดความมั่นใจ (Passive Aggressive Personality) มีความวิตกกังวลอยู่ตลอดเวลา

ผู้ที่มีปัญหาต่าง ๆ (Socio Pathic or Antisocial Personality) เช่น หนีโรงเรียนหนีออกจากบ้าน

นอกจากบุคลิกภาพที่ผิดปกติจะมีส่วนผลักดันที่สำคัญให้ติดยาเสพติดแล้วยังพบว่าผู้ติดยาเสพติดได้ง่ายจนนั้นอาจพบใน

พวกโรคจิต โดยเฉพาะพวกที่เป็นโรคจิตเรื้อรังที่ขาดความรับผิดชอบไม่สามารถทราบว่าจะไปผิดอะไรถูก

พวกโรคประสาท มีความทรมานจิตใจ วิตกกังวลอยู่ตลอดเวลา สภาพจิตใจขาดความรับผิดชอบ

จากการศึกษาบุคลิกภาพของผู้ที่ติดยาเสพติดนี้ พบว่า มีเพียง 3 – 4 เปอร์เซ็นต์เท่านั้นที่ถือว่าบุคลิกภาพที่ปกติก่อนที่จะติดยาเสพติด นอกนั้นเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่มีแนวโน้มเอียงว่าผิดปกติมาแล้วทั้งสิ้น

3. สภาพแวดล้อม (Environment) สภาพแวดล้อมมีอิทธิพลที่ผลักดันให้ใช้ยาเสพติดได้อย่างยิ่ง เป็นดั่งว่าสถานที่อยู่อาศัยเต็มไปด้วยแหล่งค้ายาเสพติด สิ่งแวดล้อมภายในบ้านขาดความอบอุ่น ความรัก รวมไปถึงฐานะทางเศรษฐกิจและปัญหาชีวิต สิ่งแวดล้อมที่เลวร้ายไม่เพียงแต่

ช่วยให้เขาใช้ยาเสพติด แต่เพียงอย่างเดียว ยังเป็นอุปสรรคขัดขวางมิให้เขาเลิกใช้ยาเสพติด แม้ว่าจรรยาวิทยาหายแล้ว เพราะสิ่งแวดล้อมเก่าจะกดดันให้เขาต้องกลับไปเสพติดอีก

กรอบแนวคิดของคิธ โทน (1986 : 223-230 อ้างถึงใน สุนิสา จิรนนานนท์. 2545 : 16 - 21) ได้กล่าวถึง ปัจจัยทางจิตวิทยา-สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการใช้ยาเสพติด ซึ่งปัจจัยดังกล่าวคือ สภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจ สภาพภูมิหลังของครอบครัว วัฒนธรรมการใช้ยา พฤติกรรมของกลุ่มเพื่อน โดยศึกษาในเรื่อง

บุคลิกภาพ (Personality) มีความเกี่ยวข้องกับการใช้ยาเสพติดซึ่งมีผลมาจากบริบทต่าง ๆ ที่บกร่อง เช่น การขาดพลังอำนาจในตัวเอง (Lack of Self-empowerment) การเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ (Low Self-esteem) อำนาจควบคุมภายนอกตนเอง (External Locus of Control)

สภาพพื้นฐานทางครอบครัว (Home Background) เป็นปัจจัยหลักที่มีความสำคัญทำให้เกิดการใช้ยาเสพติดตลอดจนพฤติกรรมเบี่ยงเบนต่าง ๆ

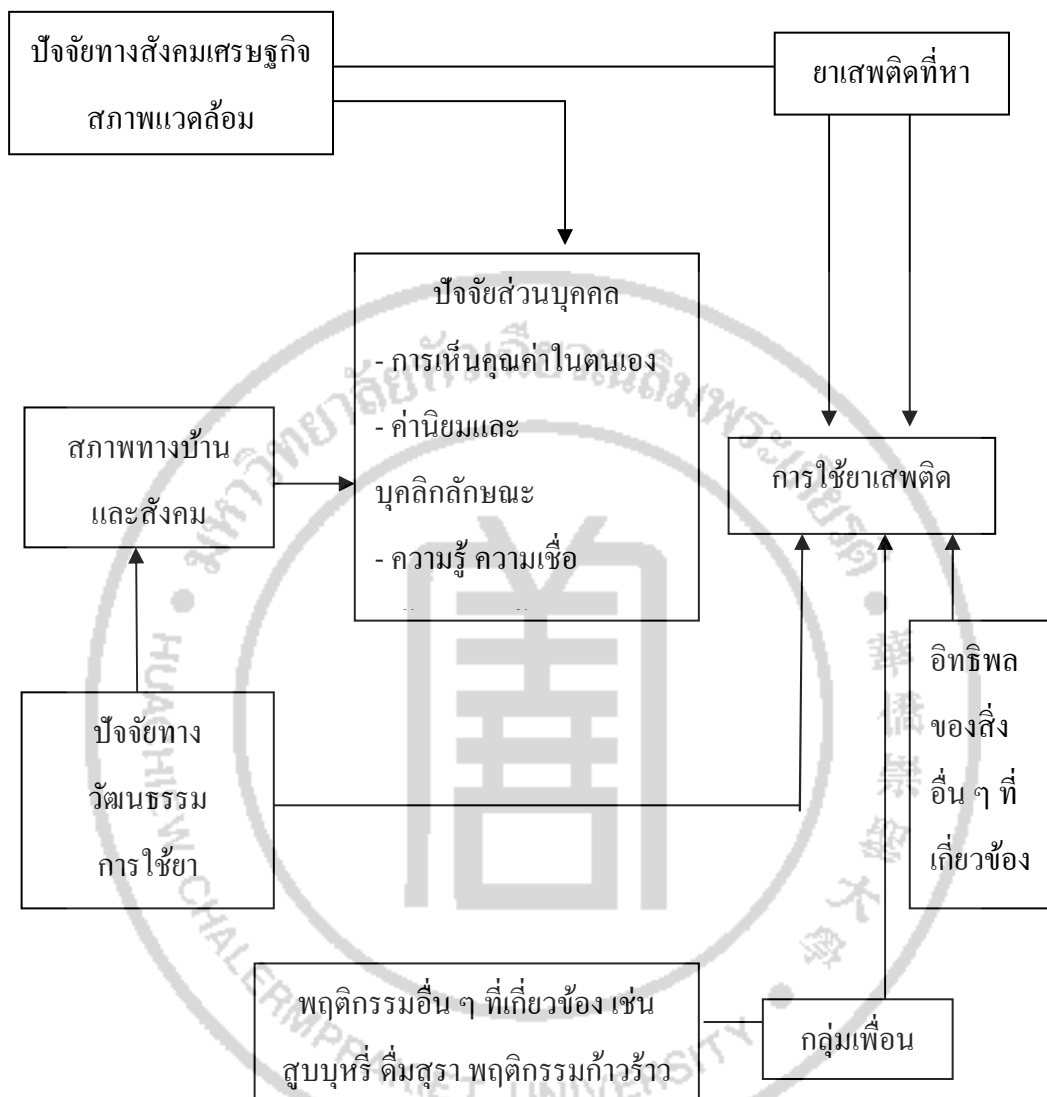
ด้านวัฒนธรรม (Cultural and Sub-cultural Factors) พบว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่ต้องพิจารณา คือ กลุ่มเพื่อนและแรงกดดันทางสังคม ซึ่งทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องของสุขภาพรวมถึงค่านิยมและบรรทัดฐานของสังคม

ความรู้และความเชื่อในเรื่องยาของแต่ละบุคคลเป็นทั้งข้อสันนิษฐาน และข้อสนับสนุน พฤติกรรมอันก่อให้เกิดรูปแบบทัศนคติที่เหมาะสม ซึ่งมักจะปรากฏขึ้นเพียงอย่างเดียว ซึ่งความจริงแล้วโครงการให้การศึกษาเรื่องยาจะต้องทำให้เกิดความเชื่อและทัศนคติขึ้นในแต่ละบุคคล

คิธ โทน ได้ศึกษาถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุของการใช้ยาเสพติด พบว่ามีได้เกิดจากสาเหตุเดียว หรือมีรูปแบบที่แน่นอน แต่จะเกิดจากหลายสาเหตุซึ่งจะต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมโดยมุ่งศึกษาไปที่ส่วนสำคัญ 4 อย่างคือ ตัวของยา ตัวของเด็กและเยาวชน สถานการณ์ สังคม เศรษฐกิจและสภาพแวดล้อม

การให้ความรู้ในเรื่องของการใช้นั้นจะต้องผสมผสานกัน ในกรอบกว้าง ๆ ซึ่งให้การศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพและสังคมรวมกันไปด้วย และปัญหาในเรื่องของการใช้ยาเสพติดนั้น เพื่อต้องการให้ความรู้ดังกรอบแนวคิดของคิธ โทน ในแผนภูมิที่ 2.1

แผนภูมิที่ 2.1
กรอบแนวคิดของ คีธ โทน

ที่มา : Keith Tones. 1986 : 226.

จากกรอบแนวคิดของ คีธ โทน ได้กล่าวถึงปัจจัยทางจิตวิทยา-สังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการใช้ยาเสพติด ของ คีธ โทน นั้นพบว่าเป็นการศึกษาถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจ สภาพภูมิหลังของครอบครัว วัฒนธรรมการใช้ยา พฤติกรรมของกลุ่มเพื่อน และ คีธ โทน กล่าวว่า สาเหตุของการใช้สารเสพติดมิได้เกิดจากสาเหตุเดียวหรือมีรูปแบบที่แน่นอน แต่เกิดจากหลายสาเหตุร่วมกัน

2.4.4 สรุปแนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่นติดยาและ/หรือสารเสพติด

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีสภาพจิตใจไม่มั่นคง มีความสับสนในตนเองเป็นวัยที่อยากเรียนรู้ อยากลองในสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ และต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน จึงถูกชักชวน ให้ใช้ยาเสพติดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ในวัยรุ่นบางคนการหนีปัญหาจากสภาพความจริงโดยการไปพึ่งสารเสพติด

สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แนวคิดยาเสพติดที่ได้กล่าวโดยย่อข้างต้น เป็นแนวคิดที่สำคัญอย่างหนึ่งที่เป็นกรอบชี้นำการวิจัยครั้งนี้ โดยแนวคิดดังกล่าวช่วยในการวางกรอบคำถามในการวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับสาเหตุการติดยาและสารเสพติด เช่น การรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือเป็นเพราะต้องการแสดงออกให้สังคมกลุ่มเพื่อนยอมรับ เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงทางบุคลิกภาพ จิตใจและพฤติกรรมของวัยรุ่นที่เกิดจากการใช้สารเสพติด ชนิดและประเภทของสารเสพติดที่เคยใช้

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับเพศภาวะ (Gendered Power Relations) และเอดส์

2.5.1 เพศภาวะกับยาเสพติด

วีระดา สมสวัสดิ์ (2548 : 13 - 29) กล่าวว่า ความสนใจในเรื่องเพศภาวะจะช่วยให้เข้าใจบทบาทที่เพศภาวะส่งผลกระทบต่อความเปราะบางในการติดเชื้อเอดส์ของผู้หญิง เด็ก ผู้เยาว์ และผู้ชาย รวมทั้งผลกระทบต่อโรคระบาดในด้านส่วนตัว สังคมเศรษฐกิจ ดังนั้นควรถือว่าเพศภาวะเป็นประเด็นที่มีความสำคัญ ความสัมพันธ์ระหว่างเพศภาวะและเชื้อเอชไอวีเอดส์แสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงเป็นรากฐานความสำคัญของการจัดการกับโรคระบาดนี้ให้มีประสิทธิผล

วีระดา สมสวัสดิ์ เห็นว่า เพศภาวะคือการกล่าวอ้างหรือการประกอบสร้างทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์และโอกาสในสังคมเพราะการเป็นผู้ชายหรือผู้หญิง เป็นกรอบคิดสำคัญที่จัดตั้งขึ้นในสังคม เพศภาวะกำหนดว่าความคาดหวังในผู้หญิงเป็นอย่างไร เพศภาวะยินยอมและให้คุณค่าผู้หญิงหรือผู้ชายในบริบทหรือผู้ที่มอบให้ ในสังคมส่วนใหญ่ซึ่งมีความแตกต่างและความไม่เสมอภาคระหว่างหญิงชายในความรับผิดชอบที่ได้รับมา กิจกรรมที่กระทำ การเข้าถึงและการควบคุมทรัพยากรรวมทั้งโอกาสการตัดสินใจ

เพศภาวะถูกใช้เพื่อบรรยายลักษณะต่าง ๆ ของผู้หญิงและผู้ชายที่กำหนดในสังคมหนึ่ง ๆ ทำให้เราเห็นไปว่าผู้หญิงและผู้ชายแตกต่างกันมากกว่าความแตกต่างทางยีนส์ตามธรรมชาติเพราะสังคมต้องการให้เราคิดถึงผู้หญิงและผู้ชายในลักษณะแบบนั้น ดังนั้นเพศภาวะ (Gender) จึงเป็นตรรกะทางสังคมตรงข้ามกับสิ่งที่กำหนดโดยสรีระ ในขณะที่เพศทางสรีระ (Sex) หมายถึงลักษณะทางร่างกายของผู้หญิงและผู้ชาย

เพศสภาพเป็นความคิดและความคาดหวังต่อผู้หญิง ความคิดว่าผู้หญิงตามแบบฉบับเป็นอย่างไรและลักษณะของผู้ชายมีอย่างไร ความสามารถและพฤติกรรมของผู้หญิงและผู้ชายว่าควรมีอย่างไรในสถานการณ์ต่าง ๆ ความเป็นและความคาดหวังพวกนี้เป็นการเรียนรู้จากครอบครัว เพื่อน ผู้นำทางความคิด สถาบันศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียน สถาบันการศึกษา ที่ทำงาน และสื่อต่าง ๆ ซึ่งสะท้อน ผลิตภัณฑ์ ความคิด และมีอิทธิพลต่อบทบาทที่แตกต่างกัน สถานะทางสังคม เศรษฐกิจและอำนาจทางการเมืองของผู้หญิงและผู้ชายในสังคม

บทบาทของผู้หญิงชายตามเพศภาวะ (Gender Roles) สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมและความสัมพันธ์ที่สังคมเชื่อว่าเหมาะสมสำหรับปัจเจกบุคคลตามเพศของเขาและเธอ บทบาทของผู้หญิงชายตามเพศภาวะเกิดขึ้นจากการเรียนรู้มิใช่มีมาแต่กำเนิดและจะแตกต่างกันไปในวัฒนธรรมหนึ่งสู่วัฒนธรรมหนึ่งและจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง เปลี่ยนแปลงในกาลเวลาที่ผ่านไปเพราะผลพวงจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ การศึกษา เทคโนโลยี ศาสนาและโครงสร้างทางการเมือง

บทบาทของผู้หญิงชายตามเพศภาวะเป็นลักษณะที่ทรงอำนาจขององค์กรทางสังคมที่ไม่เพียงแต่กำหนดว่าผู้ชายและผู้หญิงถูกคาดหวังว่าต้องประพฤติปฏิบัติอย่างไร แต่ยังมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์เชิงอำนาจ อำนาจในการตัดสินใจและความรับผิดชอบของปัจเจกบุคคล

บทบาทของผู้หญิงชายตามเพศภาวะและความสัมพันธ์ผู้หญิงชายตามเพศภาวะมีอิทธิพลต่อเส้นทางและผลกระทบของการแพร่ระบาดของเอชไอวี/เอดส์ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศภาวะกำหนดขอบเขตของความเปราะบางในการติดเชื้อของผู้ชาย ผู้หญิง เด็กชายและเด็กหญิง ว่าพวกเขาติดเชื้ออย่างไร ได้รับผลกระทบต่อการดำรงชีวิตอย่างไรเมื่อติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ และกำหนดวิธีการโต้ตอบที่เห็นได้ในชุมชนและสังคมต่าง ๆ ด้วยว่าเป็นอย่างไร

กล่าวถึงที่สุดแล้ว การสร้างบทบาทของผู้หญิงชายตามเพศภาวะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมิติทางประเพณีอาจเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการจำกัดไม่ให้ผู้ชายและผู้หญิงมีการป้องกันที่เหมาะสมแบบแผนที่ผู้หญิงต้องไร้เดียงสาในเรื่องเพศ ไม่รู้เรื่องและว่าง่ายไม่ตอบโต้ไม่ได้เกิดขึ้นโดด หากแต่เดินไปพร้อม ๆ กันแบบแผนที่ผู้ชายต้องไม่ระมัดระวังในเรื่องเพศ ขาดความรับผิดชอบ เป็นฝ่ายรุกและครอบงำ แม้ว่าอัตราการติดเชื้อของผู้หญิงจะสูงขึ้นมากแต่จำนวนผู้ติดเชื้อผู้ชายก็สูงกว่าอยู่ดีผู้ชาย ทำให้ตัวเองและต่อไปก็คู่ของตัวเองเสี่ยงเพราะความหมายทางวัฒนธรรมที่พวกเขาได้รับเรื่องมิติประเพณีของพวกเขาเอง

ความเสี่ยงในการติดเชื้อเอชไอวี นอกจากจะเป็นเพราะปัจจัยด้านชีวภาพของผู้หญิงที่ไวต่อการติดเชื้อเพราะอวัยวะเพศมีพื้นที่ที่อาจถลอกระหว่างการมีเพศสัมพันธ์ได้มากและน้ำเมือกในอวัยวะเพศไม่มากพอที่จะทำให้เชื้อเอชไอวีที่เข้มข้นในน้ำอสุจิของผู้ชายเจือจาง ในกรณีของเด็กหญิงยังมี ความเสี่ยงในลักษณะนี้มากขึ้นเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับผู้ชายผู้ใหญ่ แต่ในขณะที่เดียวกันความเสี่ยงในการติดเชื้อเอชไอวีนั้นสัมพันธ์กับสถานะทางสังคมของผู้หญิงด้วยไม่น้อยกว่าตำแหน่งทาง

การเมืองและเศรษฐกิจ ในขณะที่บรรทัดฐานและความคาดหวังตามเพศภาวะไม่เพียงแต่ทำให้ ความเสี่ยงในการติดเชื้อเอดส์ของผู้หญิงและเด็กหญิงเพิ่มขึ้นอย่างมากเท่านั้น แต่ยังส่งผลให้ผู้ชาย และเด็กชายติดเชื้อด้วย

ผู้หญิงส่วนใหญ่ติดเชื้อเอดส์จากการมีเพศสัมพันธ์ทางอวัยวะเพศกับเพศตรงข้าม และ ในขณะที่คนมักคิดว่าโรคเอดส์เป็นโรคของคนสำส่อน ไม่ว่าหญิงไม่ว่าชาย แต่ปรากฏว่าผู้หญิง จำนวนมากติดเชื้อจากสามี เพราะว่าผู้หญิงส่วนใหญ่ติดเชื้อเอดส์จากการมีเพศสัมพันธ์กับผู้ชาย และ เพราะว่าผู้หญิงได้รับเชื้อเอดส์จากความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดแนบแน่นกับสามีและผู้ชายที่เป็นคู่รัก ความสัมพันธ์เชิงอำนาจจากเพศภาวะที่มีอยู่ภายในความสัมพันธ์ระหว่างสามีภริยาและคู่อื่นนั้น มักจะส่งผลในการทำให้ผู้หญิงเปราะบางยิ่งขึ้น

บทบาทหญิงชายตามเพศภาวะ เป็นตัวเพิ่มความเสี่ยงในเรื่องเอดส์ ดังนั้น ความรู้เรื่องเอดส์ ที่ถูกต้องและเพียงพอจึงสำคัญยิ่งยวด การที่คน ไม่มีข้อมูลที่ถูกต้องหรือไม่เพียงพอเป็นปัจจัยเสี่ยง ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์สำคัญยิ่งต่อการป้องกันการแพร่ระบาดแต่ความรู้จะเป็นประโยชน์ต่อเมื่อคน สามารถใช้ความรู้ป้องกันตนเองจากการติดเชื้อได้

บทบาทชายหญิงตามเพศภาวะและความคาดหวังจากเพศภาวะทำให้การใช้ความรู้เป็น เรื่องยาก หากเป็นเรื่องที่ปกติผู้หญิงเขาไม่ทำกัน คือไปทำท่าแสดงว่ามีความรู้เรื่องเพศ แสดงว่า ผู้หญิงไม่เรียบร้อยเป็นผู้หญิงก้ำกั้น แม้มีความรู้เรื่องการป้องกันให้ไม่ติดเชื้อเอดส์ก็อาจไม่กล้าพูดคุย กับสามีหรือคู่รัก วิธีการป้องกันต่าง ๆ ที่ผู้หญิงรับถ่ายทอดมาไม่ว่าจะเป็นการละเว้น การมีเพศสัมพันธ์ ความซื่อสัตย์ต่อคู่ของตนไม่ไปหาเพศหาเลยหรือมีเพศสัมพันธ์กับคนอื่น หรือการไม่ใช้ถุงยางอนามัยผู้หญิงอาจไม่มีอำนาจที่จะควบคุมเรื่องเหล่านี้ได้เลยก็เป็นได้

ในทางกลับกัน การที่ผู้ชายถูกคาดหวังให้รู้เรื่องเพศก็อาจเป็นปัญหา “การเป็นลูกผู้ชาย” คือ ต้องรู้วิธีการร่วมประเวณีว่าจะทำอะไร ซึ่งอาจทำให้ผู้ชายอึดอัดหรืออายที่จะบอกว่าเขาไม่รู้ อะไรบ้าง ทำให้เป็นข้อจำกัดในเรื่องเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้องในเรื่องโรคเอดส์ การที่ผู้ชายถูกคาดหวัง ให้เป็นผู้ตัดสินใจเรื่องอนามัยเจริญพันธุ์ของครอบครัวก็อาจเป็นการสร้างภาระความเสี่ยงให้กับผู้ชาย ก็ได้ เด็กหญิงถูกคาดหวังต้องมีเพศสัมพันธ์ในวัยเยาว์ดังนั้นจึงลำบากที่จะเข้าถึงข้อมูลเรื่องโรคเอดส์ เด็กผู้หญิงจะเหนียมอายที่จะถูกมองว่ามีพฤติกรรมส่อว่ามีเพศสัมพันธ์แล้วหากไปอยากรู้เรื่อง โรคเอดส์เข้า แต่ปรากฏอีกว่าแม้ว่าเด็กผู้หญิงจะรู้เรื่องการติดเชื้อและมีข้อมูลถูกต้องในเรื่องป้องกัน แต่ว่าเด็กผู้หญิงก็มักไม่มีอำนาจต่อรองให้คู่ของตนใช้ถุงยางอนามัย

การเป็นฝ่ายรับและฝ่ายรุกในเรื่องเพศมักสัมพันธ์กับบทบาทหญิงชายตามเพศภาวะ เพราะ ส่วนใหญ่แล้วผู้หญิงจะถูกตีกรอบทางวัฒนธรรมไม่ให้เป็นผู้ริเริ่มในเรื่องเพศสัมพันธ์ ดังนั้นแม้ว่า ผู้หญิงจะรู้ว่าควรป้องกันการติดเชื้ออย่างไรแต่ก็ถูกบรรทัดฐานทางสังคมวัฒนธรรมจูงใจไม่ให้เป็นผู้ ริเริ่มป้องกันตนเอง และกลายเป็นการส่งเสริมให้ผู้ชายเป็นผู้ริเริ่ม เป็นฝ่ายเปิดฉาก กำหนด

รูปแบบวิธีการและช่วงเวลาของการมีเพศสัมพันธ์โดยผู้หญิงไม่อาจต่อรองได้ ในแง่ของสังคม วัฒนธรรมนั้นคนส่วนใหญ่คิดว่าผู้หญิงส่วนใหญ่ที่ยังไม่สมรสไม่ควรจะมีเพศสัมพันธ์ดังนั้นการแสดงตัวว่าใครรู้ในเรื่องเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัยจึงไม่่ง่ายนัก พรหมจรรย์เป็นเรื่องความคาดหวังของสังคมที่ทำให้ผู้หญิงจำนวนมากไม่ต้องการให้คนอื่นเห็นภาพว่าตนมีกิจกรรมทางเพศจึงไม่สะดวกใจที่จะหาข้อมูล ในขณะที่ฝ่ายชายและเด็กชายมีโอกาเข้าถึงข้อมูลมากกว่า

ที่ปรากฏนั้นการจัดหลักสูตรเพศศึกษา มักจะกลายเป็นการสอนอวัยวะเพศศึกษาที่บอกให้ทราบถึงองคาพยพทางเพศว่าทำหน้าที่อะไรบ้าง แต่ไม่ได้สอนถึงความสัมพันธ์ทางสังคมที่นำไปสู่เพศสัมพันธ์หรือภายหลังการมีเพศสัมพันธ์

การสอนเพศศึกษาในโรงเรียนก็ไม่อาจแก้ไขปัญหาการติดโรคเอดส์ได้ หากว่าในการถ่ายทอดความรู้นั้นผู้ถ่ายทอดหรือครูมีอคติและไม่ได้รับการฝึกอบรมให้คำแนะนำนักเรียนในด้านสังคมและวัฒนธรรมที่การมีเพศสัมพันธ์ต้องไม่เอาเปรียบกันและข้อมูลที่ถ่ายทอดให้ต้องทั่วถึงและเท่าเทียมกันด้วย และเพศศึกษาหรือความรู้เรื่องเอชไอวี/เอดส์ในโรงเรียนอาจไม่ไปสู่เด็กผู้หญิงได้เท่ากับเด็กผู้ชายเพราะในกรณีครอบครัวมีปัญหาเศรษฐกิจเด็กผู้หญิงจะถูกออกจากโรงเรียนก่อนเด็กผู้ชายดังนั้นจึงอยู่โรงเรียนน้อยกว่าเด็กผู้ชาย

ลักษณะเฉพาะประจำเพศหรือเพศจำลอง (Gender Stereotype) นั้นสังคมกำหนดว่าผู้ชายเป็นฝ่ายรุกทางเพศ มีนิสัยว่าผู้ชายต้องมีแฟนหรือมีคู่หลายคนและไม่เป็นเรื่องผิดปกติหรือเสียหาย แล้วยังเป็นฝ่ายคุมเกมเมื่อมีเพศสัมพันธ์อีกด้วยลักษณะเฉพาะประจำเพศของชายในเรื่องเพศมีทั้งการครอบงำ พละกำลัง ความสามารถในการมีลูก และชอบเสี่ยงภัย ความกดดันทางวัฒนธรรมนี้ทำให้ผู้ชายเองก็ถูกผลักดันให้มีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยได้เพื่อแสดงลักษณะของความเป็นชายเหล่านี้ การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ป้องกันนำไปสู่ความรุนแรงทางเพศได้ด้วย ผู้หญิงต้องเป็นฝ่ายรับการรุกของผู้ชายและอาจตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงทางเพศได้ง่าย

ความก้าวร้าวของผู้ชายเชื่อมโยงกับความรุนแรงทางเพศ การขู่ข่มขู่และการข่มขืนผู้หญิงในหลาย ๆ แห่งพบว่าผู้หญิงไม่กล้าขอร้องการใช้ถุงยางอนามัยมาพูดคุยกับคู่ของตนเพราะกลัวผู้ชายตอบโต้ด้วยความรุนแรง

ความรุนแรงทางเพศที่ผู้หญิงได้รับนำไปสู่การติดเชื้อเอชไอวีได้ง่ายขึ้นเพราะผู้หญิงไม่มีโอกาสป้องกันตัวเองไม่ว่าความรุนแรงในครอบครัว การถูกข่มขืนจากสามีและญาติ การทำร้ายทางเพศในชุมชนและที่สาธารณะอื่น ๆ

ทวิมาตรฐานทางพฤติกรรมทางเพศ หรือแบบแผนของเพศภาวะของความเป็นชาย ส่งเสริมให้ผู้ชายแสวงหาคู่นอนได้หลายคนและมีพฤติกรรมและกิจกรรมทางเพศที่เสี่ยงจากการที่มีการสร้างความเชื่อว่าผู้ชายมีธรรมชาติที่จะต้องมีความสัมพันธ์ที่เปลี่ยนไปเรื่อย ๆ ดังนั้นจึงปรากฏว่าผู้ชายที่แต่งงานแล้วอาจมีคู่นอนหรือไปหาโสเภณีที่เป็นหญิงหรือชายด้วยกันก็ได้ และกระบวนการสร้าง

การยอมรับในพฤติกรรมส่าสอนทางเพศของผู้ชายมันมีรากลึกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่ส่งผลให้รูปแบบของมิติทางประเวณีมีคุณค่าและได้รับการยอมรับมากกว่าเรื่องอื่น ๆ ตัวอย่าง เช่น มาตรา 1516 (1) ของกฎหมายครอบครัว กำหนดให้สิทธิสามีการฟ่องหย่าภริยาฐานมีชู้ (เพียงมีเพศสัมพันธ์กับชายอื่นเพียงหนึ่งครั้งก็เข้าข่ายแล้ว) แต่ภริยาจะฟ่องหย่าสามีได้ก็ต่อเมื่อสามีได้ยกย่องหญิงอื่นหรืออุปการะหญิงอื่นฉันทภริยาเท่านั้น

เมื่อมาถึงเรื่องเอดส์แล้วมาตรฐานสองระดับหรือทวิมาตรฐานเรื่องเพศนี้ อาจทำให้ทั้งผู้หญิงและผู้ชายเกิดความเล็งขึ้นได้ ผู้หญิงอาจเล็งไปมีเพศสัมพันธ์ในลักษณะอื่น เช่น ทางปาก หรือ เวจรกเพื่อรักษาพรหมจรรย์ ทั้งนี้ก็ผู้ชายสูงอายุก็อาจไปแสวงหาเด็กหญิงเพราะน่าจะปลอดภัยจากโรคมากกว่าผู้หญิงที่เป็นสาวเต็มตัวแล้ว เด็กหญิงก็ถูกล่อลอบด้วยเล่ห์เหลี่ยมต่าง ๆ รวมทั้งการใช้อำนาจทางเศรษฐกิจ หรือการบังคับขู่เข็ญ เนื่องจากอยู่ในสภาวะของการด้อยอำนาจต่อรอง

การแบ่งแยกเพศสภาวะและเพศสรีระที่อาจเห็นได้อย่างชัดเจนหรือทำอย่างซับซ้อนก็ตาม ทำให้คนบางกลุ่มเปราะบางต่อเอชไอวี / เอดส์มากกว่าคนกลุ่มอื่น ๆ ดังนั้นบรรทัดฐานสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนจึงแสวงหาทางในทุกระดับที่จะส่งเสริมศักดิ์ศรีและสิทธิของมนุษย์ไม่ว่าจะเพศใดมีเพศภาวะและมิติทางประเวณีอย่างไร

ในขณะที่สรีระของผู้หญิงเปิดรับความเสี่ยงจากการติดเชื้อ แต่การที่ผู้หญิงและเด็กหญิงขาดอำนาจในเนื้อตัวร่างกายและเพศวิถี เพราะความไม่เสมอภาคทางเพศและเศรษฐกิจ ทำให้พวกเขาตกอยู่ในสถานะที่เปราะบาง ในการติดเชื้อเอชไอวีและไม่สามารถต่อสู้กับโรคได้ สาเหตุอื่น ๆ ก็อาจเพิ่มความเปราะบางให้ผู้หญิงได้ไม่ว่าจะเป็นวิถีวัฒนธรรม ศาสนา การค้ามนุษย์ทางเพศและความยากจน แต่ความยากจนมิใช่เป็นเพียงสาเหตุของการติดเชื้อเอชไอวีเท่านั้น หากแต่เป็นผลของการติดเชื้อเอชไอวีอีกด้วย และผู้หญิงอยู่ในกลุ่มคนยากจนเป็นจำนวนมากกว่าผู้ชาย ในกลุ่มคนยากจนด้วยกันเองผู้หญิงจะยากจนกว่า พุงง่าย ๆ ก็คือผู้หญิงคือกลุ่มที่ยากจนที่สุด ดังนั้นจึงได้รับผลกระทบมากที่สุดจากการแพร่ระบาดของเชื้อเอดส์

บทบาทชายหญิงตามเพศภาวะ (Gender Roles) และความสัมพันธ์หญิงชายตามเพศภาวะ (Gender Relations) ได้เพิ่มความเปราะบางในการติดเชื้อให้ผู้หญิงและเพิ่มความเสี่ยงของผู้ชายด้วยอุดมการณ์ของ “ความเป็นชาย” ที่ครอบงำสังคมอยู่ทำให้ “ลูกผู้ชาย” ต้องเสพสุราและยาสารกระตุ้นอื่น ๆ ที่เป็นการเตรียมการมีเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยงและรุนแรง และส่งผลทำให้ผู้หญิงเปราะบางต่อการติดเชื้อเอดส์และจากอคติของสังคมที่มีต่อผู้หญิงทั้ง ๆ ที่ผู้หญิงติดเชื้อจากผู้ชายซึ่งเป็นผู้ปล่อยเชื้อ แต่ผู้หญิงกลับถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้แพร่เชื้อ การติดเชื้อเหล่านั้นส่วนใหญ่เกิดกับผู้หญิงที่มีเพศสัมพันธ์ระยะยาวกับคู่นอนของตน แล้วผู้ชายซึ่งเป็นผู้ไปมีกามกิจนอกความสัมพันธ์หรือเพราะไปเสพยาเสพติดโดยใช้เข็มฉีดยาร่วมกับผู้อื่นที่เห็นได้ชัดที่สุดในเรื่องอคติของสังคมต่อเพศหญิงก็คือ การตีตราบาปให้ผู้หญิงในการตั้งชื่อกลุ่มประชากรติดเชื้อที่ถูกสำรวจว่าเป็น

“กลุ่มหญิงบริการทางเพศ” แทนที่จะเป็น “กลุ่มผู้ติดเชื้อจากผู้ชายนักเที่ยว” หรือกลุ่ม “จากแม่สู่ลูก” แทนที่จะเป็นกลุ่ม “จากพ่อสู่แม่และลูก” หรือ “จากชายสู่หญิงและเด็ก” เป็นต้น ในต่างประเทศ บางแห่งได้เริ่มเลี้ยงที่จะมุ่งเป้า ไปกล่าวโทษผู้หญิงหรือแม่ว่าทำให้ลูกต้องติดเชื้อเอชไอวีเพราะ ไม่เป็นธรรมชาติแก่ผู้หญิง โดยเน้นวัตถุประสงค์ของโครงการเช่นเรื่อง “การรักษาชีวิตเด็ก” (Keep a Child Alive) และไม่ระบุว่าเป็นการแพร่เชื้อ “จากแม่สู่ลูก” เป็นต้น

ด้วยโครงสร้างสังคมในระบบชายเป็นใหญ่ทำให้ผู้ชายได้รับการปกป้องและเกื้อหนุนต่อคน กลุ่มอื่น ๆ ในเรื่องการเผยแพร่ข้อมูลเรื่องเอชไอวีเห็นได้ชัดว่าการพุ่งเป้าหาผู้ร้ายนั้นเชื่อมโยงกับอคติใน สังคม เพราะเป็นการพุ่งเป้า ไปยังกลุ่มคนที่ถูกรังเกียจ กลุ่มคนที่เสียเปรียบในสังคมและกลุ่มคนชาย ขอบที่ไร้อำนาจ เช่น กลุ่มนักโทษ กลุ่มผู้เสพยาเสพติด กลุ่มหญิงค้าประเวณี กลุ่มหญิงตั้งครรภ์ กลุ่มเกย์ ในขณะที่ละเลยกลุ่มผู้ชายปกติทั่วไปซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุดในสังคมและเป็นผู้ที่เผยแพร่เชื้อ ในวงกว้างให้กับคนจำนวนมากไม่ว่าจะเป็นคนจนระยะยาว ระยะสั้นหรือครั้งเดียวของตน และผู้ชาย ที่เป็น “พ่อบ้าน” แม้จะล่าสอนทางเพศก็มักถูกกันออกจากการเพ่งเล็งจากสังคม ไม่ให้เป็นผู้ผิดเพราะ ผู้ผิดคือหญิงค้าประเวณีที่ไม่มีปากเสียงในชุมชนและสังคม

ความไม่เสมอภาคระหว่างเพศและการเลือกปฏิบัติคือลักษณะของเพศภาวะ ที่เป็นกำลัง ขับเคลื่อนที่สำคัญของการระบาดของโรคเอชไอวี ทำให้เกิดความแตกต่างในอำนาจและบทบาทที่สังคม กำหนดให้ผู้หญิงและผู้ชายส่งผลอย่างลึกซึ้งต่อความสามารถในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อเอชไอวี และการรับมือกับผลกระทบทั้งหลายที่เกิดขึ้น หากจะหยุดยั้งการแพร่เชื้อเอชไอวีก็ต้องมีการเรียกร้อง สิทธิแก่ผู้หญิงและให้การเสริมอำนาจให้กับผู้หญิงในทุก ๆ ด้านของชีวิต

ความไม่เสมอภาคที่ตั้งอยู่บนฐานของเพศเหลื่อมกับความเสมอภาคทางสังคมวัฒนธรรม เศรษฐกิจและการเมือง และส่งผลกระทบต่อผู้หญิงและผู้ชายทุกวัย

ความไม่เสมอภาคส่งผลทำให้ผู้หญิงเปราะบาง ติดเชื้อและได้รับผลกระทบจากการระบาดของ เอชไอวี/เอดส์ ไม่ใช่เพราะเป็นผู้หญิงแต่เป็นเพราะการเลือกปฏิบัติและความไม่เสมอภาคที่ทำให้ ชีวิตของผู้หญิงผิดจากที่ควรเป็นและเสียหายในทุกด้านของชีวิต

ความไม่เสมอภาคและการเลือกปฏิบัติถูกเอารัดเอาเปรียบทางเพศทำให้ผู้หญิงกลุ่มต่าง ๆ ที่เป็นกลุ่มชายขอบ เช่น เด็กหญิงและเยาวชนหญิง ผู้หญิงชนบทและผู้หญิงชนกลุ่มน้อย ผู้หญิง ชาติพันธุ์ ผู้หญิงที่ค้าประเวณี ผู้หญิงลี้ภัยและผู้หญิงพลัดถิ่นต้องเปราะบางเป็นพิเศษและได้รับ ผลกระทบอย่างหนักจากโรคเอชไอวี เพราะเข้าไม่ถึงข้อมูลไร้อำนาจในการป้องกันหรือไม่อาจเข้าถึง การรักษาพยาบาล เป็นต้น

โรคเอชไอวีทำให้ความไม่เสมอภาคและการเลือกปฏิบัติที่กระทบต่อชีวิตด้านอนามัยเจริญพันธุ์ ของผู้หญิงหนักขึ้นไปอีก ผู้หญิงที่มีครรภ์อาจถูกบังคับให้ตรวจเชื้อเอชไอวีก่อนและหลังคลอด อาจถูกบังคับให้ทำแท้งแม้ต้องการมีบุตร ในขณะที่ผู้หญิงจำนวนหนึ่งอาจประสงค์จะยุติการตั้งครรภ์

เมื่อพบว่าคิดเชื่อแต่ก็มีอุปสรรคทางกฎหมายที่ไม่อาจทำได้ เพราะประมวลกฎหมายอาญาขเว้นไม่เอาผิดกับเฉพาะกรณีการตั้งครรภ์เกิดจากการกระทำความผิดทางเพศหรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพของหญิงมารดา ไม่ว่าจะกรณีใดก็ตามพวกเธอไม่อาจตัดสินใจได้โดยอิสระ หรือไม่ก็ได้รับข้อมูลผิด ๆ หรือถูกกดดันจากสังคมที่ให้คุณค่าผู้หญิงเมื่อมีลูกและการไม่มีลูกเป็นตราบาป ทำให้เธอพยายามตั้งท้องโดยเสี่ยงกับสุขภาพและไม่มีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและเมื่อตั้งท้องแม้คิดเชื่อเอชไอวีก็ปฏิเสธที่จะทำแท้ง

โรคเอดส์มีผลกระทบต่อผู้หญิงถึงรากลึก การตอบโต้จะไม่มีประสิทธิผลหากว่าไม่ดำเนินการนานับการที่จะทำให้เกิดความสมดุลทางอำนาจระหว่างหญิงชาย ในโครงสร้างด้านครอบครัว ในการศึกษา ในเศรษฐกิจ ในบัณฑิตสถานทางวัฒนธรรมความคาดหวังและในรัฐธรรมนูญ สิ่งเหล่านี้ได้ส่งเสริมให้โรคเอดส์มีอำนาจรุนแรง

ในด้านการระบาดของเอชไอวี/เอดส์พัฒนาและขยายตัวภายใต้บริบททางสังคม ปัจจัยทางประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกันไปในเรื่องการเป็นอาณานิคม การเอารัดเอาเปรียบ ระบบแรงงานตามสัญญาและแรงงานอพยพ สงคราม และความขัดแย้งของประชาชนมีผลตามมายังยวดว่าบุคคลจะดำเนินชีวิตอย่างไร เสี่ยงภัยอย่างไร กระบวนการของการเข้าสู่ยุคสมัยใหม่และโลกาภิวัตน์มีผลกระทบต่อปัจเจกบุคคลทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ แล้วกำหนดสถานะแวดล้อมที่บุคคลใช้ชีวิตอยู่ต่อเนื่องไปถึงความคาดหวังในอนาคต ความคาดหวังจากวัฒนธรรมและความเชื่อที่มีมาแสนนาน ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในความเชื่อเหล่านี้การระบาดของเอชไอวีสร้างความเปราะบางของปัจเจกและชุมชน กระบวนการทั้งหมดที่กล่าวมานี้ไม่ได้ปลอดภัยจากเพศภาวะที่ส่งผลกระทบต่อผู้หญิง ผู้ชาย และเด็กหญิงและเด็กชายแตกต่างกันไป

ในระดับปัจเจกเท่านั้น ผู้ที่คิดเชื่อเอชไอวีต้องเผชิญกับผลของการคิดเชื่อที่มีทางอารมณ์ สังคม และเศรษฐกิจ ระดับของผลกระทบถูกกำหนดจากปัจจัยอื่น ๆ เช่น อายุ เชื้อชาติ/ชาติพันธุ์ ชนชั้นทางสังคม ระดับรายได้ แนวเพศพันธะ/เพศมุ่งสमान (Sexual Orientation) และเพศภาวะ (Gender) ซึ่งมีส่วนสำคัญเช่นกัน

2.5.2 สรุปแนวคิดเกี่ยวกับเพศภาวะ และเอดส์

เพศภาวะ สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมและความสัมพันธ์ระหว่างชาย-หญิง ความสัมพันธ์ระหว่างชาย-หญิงในเพศภาวะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาและวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ ตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมา ความแตกต่างและความไม่เสมอภาคของเพศส่งผลกระทบต่อผู้หญิงในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะโรคเอดส์

สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แนวคิดเกี่ยวกับเพศภาวะและเอดส์เกี่ยวกับผู้หญิงที่ได้กล่าวโดยย่อข้างต้น เป็นแนวคิดที่สำคัญอย่างหนึ่งที่เป็นกรอบชี้้นำการวิจัยครั้งนี้ โดยแนวคิดดังกล่าวช่วยใน

การวางกรอบคำถามในการวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับการเปิดใจยอมรับของสังคมที่มีต่อบทบาทของ ผู้หญิงในปัจจุบัน การเปิดใจยอมรับผู้หญิงที่มีการใช้สารเสพติด การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่น หญิง การคิดเชื่อเอดส์จากการมีเพศสัมพันธ์ในพฤติกรรมของวัยรุ่นหญิง

2.6 แนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลสื่อต่อวัยรุ่น

2.6.1 ประเภทของสื่อมวลชน

ศิริกาญจน์ ยิ้มประวัติ (2548 : 87 - 92) กล่าวว่าความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่ แพร่กระจายไปทุกหนทุกแห่งในสังคมที่จะไปได้และปัจจุบันสังคมเริ่มมีความรู้ความเข้าใจใน เทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคม และผลกระทบที่เทคโนโลยีเหล่านี้มีผลต่อความเป็นอยู่ใน ระดับหนึ่งแม้ว่าคนไทยส่วนใหญ่ยังไม่มีโอกาสได้สัมผัสหรือได้รับประโยชน์โดยตรงจากการมีและ การใช้เทคโนโลยีดังกล่าวก็ตาม นั่นคือสื่อ (Mass Media) รูปแบบต่าง ๆ ทั้งสื่อสารมวลชน สื่อสาร โทรคมนาคมและสื่อสารข้อมูลคอมพิวเตอร์ล้วนมีศักยภาพ ประชาชนในแต่ละพื้นที่ แต่ละชุมชนมี โอกาสรับทราบข่าวสารข้อมูลอย่างเท่าเทียม สื่อสารมวลชนจึงมีอิทธิพลมากต่อชีวิตของเราใน ปัจจุบัน โดยภาพรวมคือ ความเปลี่ยนแปลงจากสังคมเก่าไปสู่สังคมทันสมัย (Modern Society) สื่อมวลชนมีอิทธิพลอย่างมากในด้านการสร้าง หรือการเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติ และค่า ความนิยมต่าง ๆ ของมวลชน มีผลต่อพฤติกรรมของประชาชน ประชาชนมักชอบมีพฤติกรรม เลียนแบบพฤติกรรมที่ปรากฏในสื่อมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กหรือเยาวชนวัยรุ่น ซึ่งปรากฏเสมอ ว่ามักจะประทับใจจดจำใคร่ในพฤติกรรมต่าง ๆ ของดาราโทรทัศน์ ดาราภาพยนตร์ และพยายาม ลอกเลียนแบบหรือทำตามอย่าง เชื่อกันว่าสื่อมวลชนสามารถทำหน้าที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ เรียนรู้ทางสังคม (Socialization) อันหมายความว่าวัยรุ่นสามารถที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่สื่อมวลชน นำเสนอและผลการเรียนรู้ นั้น จะปรากฏออกมาเป็นบุคลิกภาพของเขา หากสิ่งที่ได้จากสื่อปลุกฝัง สิ่งที่ดีงามให้พวกเขา พวกเขา ก็จะเป็นคนดีของสังคมต่อไป แต่ในทิศทางตรงกันข้ามสื่อก็สามารถ ปลุกฝังแนวคิดเกี่ยวกับความก้าวร้าว และความรุนแรงได้เช่นกัน จึงควรรู้จักสื่อมวลชนให้มากขึ้น สื่อมวลชน เป็นตัวกลางในการนำข่าวสารผ่านไปยังกลุ่มเป้าหมายที่เป็นมวลชน โดยใช้วิธีการสื่อสาร ด้วยสื่อ (Mediated Communication) เมื่อพูดถึงสื่อมวลชนโดยทั่วไปจะหมายถึง หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หรือสื่ออื่นๆ ที่มุ่งเน้นการส่งข่าวสารไปยังมวลชน

ประเภทของสื่อมวลชน แบ่งออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้ สื่อสิ่งพิมพ์ (Print Media) ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร และสื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ เช่น โบปปลิว โปสเตอร์ ฯลฯ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Media) ได้แก่ วิทยุกระจายเสียง (Radio) วิทยุโทรทัศน์ (Television) ภาพยนตร์ (Film or Motion Picture) วีดิทัศน์ (Video) สื่อโทรคมนาคม (Telecommunication Media) ได้แก่ โทรภาพ

โทรพิมพ์ การสื่อสารผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เครือข่ายใยแมงมุม (World Wide Web) ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เป็นสำคัญ

2.6.2 อิทธิพลของสื่อมวลชนต่อวัยรุ่น

สื่อมวลชนมีผลต่อพฤติกรรม ทศนคติ และความเชื่อของวัยรุ่นได้ง่าย สื่อแต่ละประเภทมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นดังนี้

สื่อสิ่งพิมพ์ (Print Media) หมายถึงสื่อที่ผลิตขึ้นจากกระบวนการทางการพิมพ์ทุกรูปแบบที่บรรจุเนื้อหาสาระทั้งทางด้านความรู้ ความบันเทิง โดยจัดพิมพ์ลงบนกระดาษหรือวัสดุอื่น ๆ สื่อสิ่งพิมพ์แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

หนังสือพิมพ์ (Newspapers) เป็นสื่อมวลชนซึ่งมีลักษณะเฉพาะตัวคือ มีเนื้อหาแน่นหนักในเรื่องของการรายงานข่าว และเหตุการณ์สำหรับคนทั่วไป พิมพ์เผยแพร่สู่สาธารณชนจำนวนมาก ๆ เปิดโอกาสให้ทุกคนซื้ออ่านได้ หนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่มีบทบาทสำคัญในสังคมเพราะจะมีข่าว รูปภาพ ประกอบข่าว บทความ สารคดี หน้าบันเทิง และงานโฆษณาเมื่อมีข่าวลือไปในด้านบวก เช่น นักฟุตบอลดาราต่อต้านยาเสพติด ทำให้วัยรุ่นซึ่งพร้อมที่จะเลียนแบบ เกิดความรู้สึกอยากที่จะเป็นคนดีตามแบบอย่างที่ดี ในทางตรงกันข้าม หนังสือพิมพ์ที่ปราศจากความรับผิดชอบต่อสังคมหรือไร้จริยธรรม ก็สามารถเสนอสิ่งที่เป็นพิษภัยต่อจิตใจของวัยรุ่นได้เช่นกัน เมื่อได้อ่านข่าวหรือ ภาพสลดสยอง จะทำให้มีความคิดและพฤติกรรมที่ไปในทางเลวร้ายได้ เป็นตัวอย่างให้ประพฤติก้าวได้

นิตยสารและวารสาร (Magazines and Journals) เป็นหนังสือที่มีระยะเวลาออกเป็นรายคาบ เน้นหนักทางด้านกรนำเสนอบทความสารคดี ความรู้ ความบันเทิง มีการจัดหน้าและรูปเล่มที่สวยงาม ส่วนวารสารมักจะเป็นสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ นิตยสารที่ออกมาเพื่อผู้อ่านเฉพาะวัย ได้แก่ นิตยสารสำหรับเด็ก จะเป็นประโยชน์ต่อวัยรุ่นที่เริ่มต้นตัวต้นใจที่จะออกไปสู่โลกภายนอกนิตยสารที่ดีจะสร้างระบบความคิดที่มีประสิทธิภาพ และสร้างทัศนคติในเชิงบวกต่อสังคมให้แก่วัยรุ่นเนื้อหาในนิตยสารที่จะช่วยให้อ่านมีเวลาพิจารณาว่าอะไรจริง อะไรไม่จริง

หนังสือเล่ม (Books) แบ่งเป็นหลายประเภท เช่น หนังสือนิยาย หนังสือเรียน หนังสือเพลง หนังสือการ์ตูน สารคดี วารสารชอบอ่านนวนิยายเพื่อฝัน หรือการ์ตูนต่าง ๆ รวมทั้งหนังสืออ่านไร้สาระ หรือหนังสือไปมากเกินไป ซึ่งเป็นสื่อที่วัยรุ่นสามารถเข้าถึงได้โดยง่ายชวนให้เพื่อฝันหรือแสดงออกแปลก ๆ ในบางกรณีอาจกลายเป็นผู้ประพฤติกฝิดทางเพศได้ ในทางตรงข้ามถ้าวัยรุ่นได้อ่านหนังสือดีมีข้อมูล ความรู้และความคิดน่าอ่าน ก็จะสร้างคุณธรรมและจินตนาการที่งดงาม สร้างชีวิตและอนาคตไปในทิศทางที่สูงส่งได้

สิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ (Special Purpose Printed Materials) เช่น การโฆษณาประชาสัมพันธ์ โครงการเผยแพร่ความรู้ด้านต่าง ๆ สิ่งพิมพ์ เหล่านี้จะเป็นแผ่นปลิว แผ่นพับ เอกสารเย็บเล่ม วารสาร จดหมายเวียน หนังสือพิมพ์ฝ่าผนัง และโปสเตอร์ วิทยุรุ่นจะได้รับสื่อที่ให้ความรู้ มีเนื้อหาภาพประกอบที่น่าสนใจเมื่อรณรงค์ในด้านต่าง ๆ ซึ่งวิทยุรุ่นมักชอบมีพฤติกรรมเลียนแบบโดยเฉพาะพฤติกรรมของ ดารา นักร้อง มีอิทธิพลในวิทยุรุ่นทำตามอย่างที่คิดได้ ในทางกลับกัน เช่น ภาพดาราโฆษณาเครื่องคัมน้ำอัดลม ทำให้เครื่องคัมนั้นเป็นที่นิยมของวิทยุรุ่นได้ แม้จะเป็นเครื่องคัมนี่ไม่มีประโยชน์ต่อร่างกาย

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Media)

เป็นสื่อมวลชนที่อาศัยเทคโนโลยีด้านอิเล็กทรอนิกส์ สามารถรับรู้โดยผ่านทางตาและหู เช่น วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ วิทยุทัศน์ เป็นต้น

วิทยุกระจายเสียง มีบทบาทอย่างมากเนื่องจากเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้ทุกซอกทุกมุมทั่วประเทศ เป็นสื่อที่มีราคาค่อนข้างถูก มีอิทธิพลในด้านบวกต่อวิทยุรุ่นมาก เพราะวิทยุรุ่นชอบโทรไปตามพูดคุย ปรึกษากับดีเจ ช่วยแก้ไขปัญหา สื่อเหล่านี้มีส่วนสำคัญในการช่วยเหลือวิทยุรุ่น การฟังรายการวิทยุกระจายเสียงและติดตามได้อย่างอิสระ นำวิทยุรุ่นไปสู่ความสามารถในเชิงความคิดสร้างสรรค์

วิทยุโทรทัศน์ (Television Broadcasting) ได้รับความนิยมนอกเหนือจากสื่ออื่น ๆ เพราะสามารถได้ยินเสียงและเห็นภาพในขณะเดียวกัน สามารถเข้าถึงผู้ชมได้ทุกหนทุกแห่งพอ ๆ กับวิทยุกระจายเสียง เป็นสื่อที่เสนอสารพัดเรื่องต่อสาธารณชนวงกว้าง ๆ สำหรับคนทุกชั้นทุกวัย เด็กวิทยุรุ่นจึงได้รับทราบและซึมซับแง่มุมซึ่งไม่เหมาะสมตามวัยของตนไปด้วย เช่น ภาพยนตร์โทรทัศน์ที่มีเนื้อเรื่องการยิงต่อสู้กันตลอดเรื่อง ได้ทำให้วิทยุรุ่นกลุ่มหนึ่งมีนิสัยเป็นอาชญากร เพราะเลียนแบบชีวิตตามที่ได้เห็นจาก ภาพยนตร์โทรทัศน์ แต่วิทยุรุ่นจะเลียนแบบ “พระเอก” “นางเอก” ตามที่ได้เห็นจากสื่อเช่นกัน เพราะจะเลียนแบบและนับถือผู้ที่ตนชื่นชอบ การรณรงค์ต่าง ๆ มักใช้ดาราเป็นสื่อ ทำให้วิทยุรุ่นประพฤติตามได้

ภาพยนตร์ (Film) เป็นสื่อที่ดึงดูดและเร้าใจความสนใจของผู้ชมในระยะเวลาสั้น ในประเทศไทยส่วนใหญ่จะเป็นภาพยนตร์ในแง่ความบันเทิงมากกว่า ภาพยนตร์มีบทบาทที่ทำให้ผู้ดูนำไปเลียนแบบได้ทั้งในทางที่ดี และในทางที่เลว เช่น วิทยุรุ่นเลียนแบบการแต่งกายของตัวเองในเรื่องจดจำคำพูดและการแสดงที่ใช้ในภาพยนตร์มาใช้กับชีวิตจริง นอกจากนี้ยังมีการเลียนแบบการปล้นร้านทองของเด็กหนุ่ม วิทยุรุ่นที่มีปัญหาได้เรียนรู้พฤติกรรมไม่ดีจากภาพยนตร์เช่นกัน

วิทยุทัศน์ (Video) เป็นสื่อภาพและเสียงเช่นเดียวกับวิทยุโทรทัศน์ สามารถบันทึกภาพยนตร์ได้ สามารถชมได้ในบ้านทุกเพศทุกวัย เนื้อหาไม่ต่างจากภาพยนตร์ และมีรายการให้เลือกมากขึ้น เช่น เกี่ยวกับสารคดี ดนตรี การศึกษา ภาพยนตร์บันเทิง ซึ่งบางครั้งมีความรุนแรงและมีบทกราก

ไม่เหมาะกับผู้ที่ซึ่งเป็นเด็ก วัยรุ่นจะเลียนแบบที่ไม่ดีได้ง่าย ในทางตรงข้ามถ้าสื่อที่มีวัยรุ่นที่อยากเป็นนักร้อง ก็เพราะอยากเป็นอย่างที่เบิร์ด ชงไชย แมคอินไตย์ นั่นเอง

สื่อโทรคมนาคม (Telecommunication Media) ช่วยให้การสื่อสารระหว่างบุคคล ระหว่างกลุ่มสื่อสารกัน ได้รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ เช่น โทรศัพท์ โทรเลข โทรสาร ดาวเทียม โดยเฉพาะอย่างยิ่งโทรศัพท์ไร้สายที่พกใส่กระเป๋าได้ เป็นที่นิยมของวัยรุ่นอย่างมาก คือ โทรศัพท์มือถือ เพราะสามารถใช้สื่อสารกับเพื่อน ๆ ได้โดยสะดวก และรู้สึกเป็นอิสระในการติดต่อพูดคุยกับเพื่อน ๆ

เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) หรือเรียกย่อ ๆ ว่า IT เป็นการสื่อสารของคนทั้งโลกอย่างรวดเร็ว อาศัยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ มีการสร้างระบบเครือข่ายงานที่ใหญ่ที่สุด คือระบบอินเทอร์เน็ต (Internet) เป็นระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ทุกชนิด ทุกระบบทั่วโลกเข้าด้วยกันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยตรงในวิถีชีวิตของคนในสังคม เช่น สื่อที่คน ส่วนใหญ่รู้จักดี คืออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นทั้งคุณและโทษ ทางบวกวัยรุ่นจะได้รับความรู้สึกดี ๆ สามารถดึงโลกทั้งโลกมาไว้ในบ้าน ได้รับข้อมูลข่าวสาร ความสนุกสนานบันเทิง คุณภาพด้านการศึกษาดีขึ้น เพราะการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง แต่ถ้าใช้ไปทางที่เป็นโทษ เช่น ดูภาพลามก เล่นการพนัน หรือการพูดคุยทางเน็ต สิ่งเหล่านี้กระทบต่อวัยรุ่นอย่างมาก เพราะงูใจได้ง่าย ควรปลูกฝังจิตสำนึกของวัยรุ่นในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต สิ่งเหล่านี้กระทบต่อวัยรุ่นอย่างมาก เพราะงูใจได้ง่าย ควรปลูกฝังจิตสำนึกของวัยรุ่นในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตอย่างมีคุณภาพ

ศิริกาญจน์ ยัมประวัตติ (2548 : 92) ได้กล่าวสรุปจะเห็นได้ว่าสื่อทุกประเภทมีอิทธิพลอย่างมากต่อวัยรุ่น ทั้งด้านบวกและด้านลบ เพราะการสื่อสารนั้นมีลักษณะเหมือน “ดาบ 2 คม” มีทั้งด้านที่สร้างสรรค์ และด้านที่ทำลายในตัวของมันคือ โดยตัวมันเองไม่ได้ดีหรือชั่ว แต่เป็นเครื่องมือที่ดีและเลวได้เงื่อนไขสภาพการณ์ของสังคม และตามอารมณ์ความรู้สึกของกลุ่มบุคคลที่เป็นเจ้าของเครื่องมือหรือผู้ใช้เครื่องมือ ถ้าที่ไร้จรรยาบรรณเป็นผู้ใช้สื่อ (เครื่องมือ) ผลก็คือ สื่อนั้นย่อมเลวตาม ขณะที่คนดีมีโลกทัศน์กว้างไกล และมีจุดยืนในการสื่ออย่างแท้จริง สื่อนั้นย่อมให้คุณประโยชน์และสร้างสรรค์ชีวิตที่ดีงามแก่วัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่ปรับตัวได้ยาก ต้องการความอิสระ อยากรู้ อยากรอง อยากรู้อยากเห็นแบบโดยชอบเลียนแบบบุคคลที่นิยม และยังไม่มีความวุฒิภาวะมากพอที่จะแยกแยะตรรกะตรงได้ว่าสิ่งที่เห็นหรือได้ยินจากสื่อ นั้นมีข้อดีและเลวได้ตามเงื่อนไขสภาพการณ์ของสังคม และตามอารมณ์ความรู้สึกของกลุ่มบุคคลที่เป็นเจ้าของเครื่องมือหรือผู้ใช้เครื่องมือ ถ้าคนที่ไร้จรรยาบรรณเป็นผู้ใช้สื่อ (เครื่องมือ) ผลก็คือ สื่อนั้นย่อมเลวตาม ขณะที่คนดีมีโลกทัศน์กว้างไกล และมีจุดยืนในการใช้สื่ออย่างแท้จริง สื่อนั้นย่อมให้คุณประโยชน์และสร้างสรรค์ชีวิตที่ดีงามแก่วัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่ปรับตัวได้ยาก ต้องการความเป็นอิสระ อยากรู้ อยากรอง อยากรู้อยากเห็นแบบ โดยชอบเลียนแบบบุคคลที่นิยม และยังไม่มีความวุฒิภาวะมากพอที่จะแยกแยะตรรกะตรงได้ว่าที่เห็นหรือได้ยินจากสื่อ นั้นมีข้อดีข้อเสียอย่างไร สถาบันครอบครัวและสังคมควรเอาใจใส่ ฝึมองและเลือกสื่อให้เหมาะสมกับวัยรุ่น ไม่ควรปล่อยให้วัยรุ่น

เปิดรับสื่อจนไม่สนใจกิจกรรมอื่น เพราะจะทำให้วัยรุ่นคุ้นเคยกับการอยู่อย่างโดดเดี่ยว ทำให้ทัศนคติในการร่วมพัฒนาสังคมหรือทัศนคติในการทำอะไรมาก่อน เพื่อ “ผู้อื่น” อาจถดถอยลง ถ้าจะเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ก็ควรแนะนำให้เลือกในสิ่งที่ควรเลือก การเลือกที่ถูกต้องจะทำให้ชีวิตเบิกบาน แจ่มใส ในขณะที่การเลือกที่ผิดพลาดจะไม่ก่อผลดีอะไรตามมาเลย

2.6.3 สื่อที่ให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา

บุชยา แรกข้าว (2543. อ้างถึงใน ปิยวรรณ กุมภีรัตน์. 2546 : 40 – 41) ได้ทำการศึกษาแหล่งที่มีอิทธิพลต่อความรู้เรื่องเพศศึกษากับคนในชุมชน ได้แก่ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือต่าง ๆ ซึ่งมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม

1. ภาพยนตร์ ควรจะมีหลายระดับสำหรับเด็ก สำหรับผู้ใหญ่ที่มีความรู้และทัศนคติที่ต่างกันในเรื่องเพศ ผู้ใหญ่นั้นยับยั้งชั่งใจหรือมีความไตร่ตรองมากกว่าเด็ก ในการนำเอาภาพยนตร์บางส่วนมาใช้อิทธิพลในชีวิตประจำวัน เด็กนั้นในบางครั้งยังจัดความเหมาะสมไม่ได้ดีเท่าผู้ใหญ่ถ้าพบภาพยนตร์ที่สร้างไปในทำนองสำล่อนต่าง ๆ ในเรื่องเพศ เด็กอาจจะเห็นคล้อยตามหรือนำมาปฏิบัติในชีวิตจริง ๆ ได้ จะเห็นว่า สังคมต้องเตรียมให้คนในสังคมนั้นมีความรู้ความเข้าใจให้ถูกต้องในเรื่องเพศ ให้มีความเป็นผู้ใหญ่เพียงพอ ภาพยนตร์เป็นเรื่องของความบันเทิงในสังคมผู้สร้างควรมีจิตสำนึกที่จะไม่จงใจหรือยั่วยุให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกละเลยทางเพศไปในทางที่ผิด ๆ ซึ่งเป็นผลทางอ้อมของการก่อปัญหาได้อย่างไม่คาดถึง

ภาพยนตร์ที่เป็นสื่อมวลชนทางด้านหนึ่งของสังคมควรมีลักษณะดังนี้

- 1) จัดระดับของภาพยนตร์ว่าชนิดใดสำหรับเด็ก หรือสำหรับเด็ก
- 2) จัดให้มีภาพยนตร์ที่ให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาที่ถูกต้องกับคนในสังคม
- 3) จัดให้มีการควบคุมการฉายภาพโทรทัศน์ ซึ่งกำลังนิยมอยู่ในขณะนี้ โดยให้มีการจัดระดับ

ของภาพยนตร์เช่นกันว่า ชนิดใดสำหรับเด็กหรือผู้ใหญ่

2. โทรทัศน์ นับเป็นความบันเทิงที่นิยมแพร่หลายในสังคมปัจจุบัน โทรทัศน์ก็เช่นเดียวกับภาพยนตร์ คือ ควรจัดรายการสำหรับเด็กและผู้ใหญ่ด้วย เช่น ภาพยนตร์โทรทัศน์สำหรับผู้ใหญ่ควรฉายรอบดึก และควรจัดรายการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาอย่างถูกต้อง เช่น จัดการอภิปรายตอบปัญหา หรือจัดกลุ่มวัยต่าง ๆ ให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาสอดแทรกเข้าไปด้วย ซึ่งเนื้อหาสาระในเรื่องเพศศึกษานี้มีมากมายที่จะนำอภิปรายหรือให้ความรู้

3. วิทยุ นับว่าเป็นแหล่งบันเทิงอีกด้านหนึ่งเช่นกัน บทความทางวิทยุก็สามารถมีอิทธิพลต่อความคิดความเชื่อของคนในสังคมได้ วิทยุควรมีรายการให้ความรู้ทางด้านเพศศึกษาด้วย รวมทั้งรายการตอบปัญหาที่เป็นประโยชน์ในเรื่องเพศศึกษา การให้ความรู้กับวัยรุ่นในเรื่องต่าง ๆ เช่น การคบเพื่อนต่างเพศ การวางตัวกับเพื่อนต่างเพศเป็นสิ่งซึ่งเด็กวัยนี้สนใจ การมีความสัมพันธ์ทางเพศ

ก่อนการสมรสของกลุ่มเด็กวัยรุ่น ปัญหาวัยรุ่นกับการปรับตัวกับสภาพแวดล้อม จะเห็นได้ว่า เนื้อหาสาระของการให้ความรู้ทางเพศศึกษานี้มีอยู่มากมาย และวิทยุก็เป็นสื่ออันหนึ่งที่สามารถ จะช่วยเผยแพร่ความรู้เรื่องเพศศึกษาได้

4. หนังสือต่าง ๆ หนังสืออื่นแบ่งได้เป็นหลายลักษณะ เช่น หนังสือพิมพ์รายวัน หนังสือพิมพ์รายปักษ์ หนังสือรายเดือน เป็นต้น ปัจจุบันหนังสือเหล่านี้มีความรับผิดชอบในเรื่อง การให้ความรู้เรื่องเพศศึกษามากขึ้น จะเห็นได้ว่ามีคอลัมน์ตอบปัญหา โดยเฉพาะปัญหาทางการแพทย์ จะมีผู้สนใจที่จะถามตอบปัญหาในเรื่องเพศและผู้ตอบก็มีความสามารถและตั้งใจที่จะให้ความรู้ เช่นกัน แนวโน้มของผู้ต้องการมีความรู้เรื่องเพศศึกษามีเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะผู้ที่สมรสแล้วต้องการ จะปรับตัวเรื่องเพศกับคู่สมรสให้ถูกต้องเป็นแนวโน้มที่ดี แสดงว่ามีผู้กล้าจะพูดเรื่องเพศและเมื่อเขา คิดว่าเขามีปัญหาในเรื่องเหล่านี้ ก็สามารถจะหาบริการจากชุมชนด้วยการตอบปัญหาทางคอลัมน์นี้ดี ในแง่ของผู้ถาม คือไม่ต้องการให้เป็นที่รู้จักป้องกันความกระดากอาย หรือสำหรับผู้ที่ไม่กล้าไปขอรับ บริการจากหน่วยงานที่ให้บริการโดยตรง ก็สามารถรับบริการตอบปัญหาจากคอลัมน์นี้ได้

จากปัญหาที่พบในหนังสือพบว่าผู้ถามจะขาดความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติที่ผิด ๆ ในเรื่อง เพศเป็นอย่างมาก เป็นเพราะสังคมไม่เปิดโอกาสให้บริการความรู้ในเรื่องเพศต่อคนในสังคม ทำให้ เกิดความเข้าใจผิด ๆ ซึ่งนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ ได้ นอกจากนี้จะพบว่าผู้ถามปัญหาส่วนมากจะเกี่ยวข้องกับ เรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสหรือก่อนวัยอันควร การหาบริการทำแท้ง การขอรับความรู้ในเรื่อง การคุมกำเนิด และผู้ที่ถามส่วนมากเป็นลักษณะขอการแก้ไขปัญหากำลังเดือดร้อน ประสบกับ ภาวะต่าง ๆ มีน้อยรายที่จะขอปรึกษาในแง่ของการป้องกัน ดังนั้น การปกปิดหรือการปรามไม่ให้ บุคคลได้รับความรู้ในเรื่องเพศจึงเป็นเรื่องยากเพราะเรื่องเพศเป็นเรื่องรอบตัวเราไม่ว่าจะหันไปทางใด ก็จะมีเรื่องเพศแอบแฝงอยู่ทั้งสิ้น

2.6.4 สรุปแนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลสื่อต่อวัยรุ่น

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือมีอิทธิพลอย่างมากต่อวัยรุ่น สื่อทุกประเภทมี อิทธิพลอย่างมากต่อวัยรุ่น ทั้งด้านบวกและด้านลบ ในด้านการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยม ส่งผล ต่อพฤติกรรมของวัยรุ่นในการลอกเลียนแบบ และทำตาม เนื่องจากวัยรุ่นมีการรับข่าวสารมากขึ้น

สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แนวคิดอิทธิพลสื่อต่อวัยรุ่นที่ได้กล่าวโดยย่อข้างต้น เป็นแนวคิด ที่สำคัญอย่างหนึ่งที่เป็นกรอบขึ้นนำการวิจัยครั้งนี้ โดยแนวคิดดังกล่าวช่วยในการวางกรอบคำถามใน การวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับประเภทของสื่อที่สามารถเข้าถึงและมีอิทธิพลกับวัยรุ่นมากที่สุด เมื่อวัยรุ่น ได้รับอิทธิพลจากสื่อแล้วมีการเอาอย่าง โดยลอกเลียนแบบจากสื่ออย่างไรบ้าง มีทัศนคติและ พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไรภายหลังจากการได้รับสื่อแต่ละประเภท

2.7 แนวคิดกลุ่มเพื่อนและการรวมกลุ่มของวัยรุ่น

2.7.1 แรงจูงใจและรูปแบบการรวมกลุ่มของวัยรุ่น

เจียรนัย ทรงชัยกุล (2543 อ้างถึงใน วรพล ปุญญมัย. 2551 : 29) กล่าวว่า การที่วัยรุ่นให้ความสำคัญกับการคบเพื่อนและกลุ่มเพื่อนมากจนเปรียบเสมือนชีวิตและจิตใจ เนื่องมาจากกลุ่มเพื่อนตอบสนองความต้องการของวัยรุ่นได้ดังนี้

1. ความต้องการเป็นตัวของตัวเอง เนื่องจากเพื่อนร่วมวัยต่างมีสถานภาพคล้ายคลึงกันจึงไม่ทำให้วัยรุ่นเกิดความรู้สึกต่ำต้อยกว่า มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและความสามารถอย่างอิสระมีความรู้สึกอบอุ่นและปลอดภัย

2. ความต้องการความเชื่อมั่น เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่เผชิญกับความเปลี่ยนแปลงหลายด้านจึงทำให้เกิดความสับสน หวาดหวั่น และ โดดเดี่ยว กลุ่มเพื่อนสามารถช่วยสร้างเสริมความเชื่อมั่น รับผิดชอบต่อปัญหา ประสบการณ์ร่วมกัน

3. ความต้องการเป็นที่ยอมรับและยกย่อง วัยรุ่นเมื่ออยู่ในสังคมผู้ใหญ่ บ่อยครั้งที่ผู้ใหญ่ไม่ยอมรับอย่างบุคคลที่มีสถานภาพเท่าเทียมกัน และพฤติกรรมวัยรุ่นบางครั้งแสดงออกไม่เป็นที่ยอมรับของผู้ใหญ่ ดังนั้นวัยรุ่นจึงแสวงหากลุ่มเพื่อนที่ให้การยอมรับและยกย่อง

4. ความต้องการสนุกสนานเพลิดเพลินเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดหลาย ๆ ด้านที่เผชิญอยู่ โดยทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น การเที่ยว การพูดคุยสนทนา

5. ความต้องการพัฒนาทักษะทางสังคมเพื่อการเตรียมตัวเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสมตามความคาดหวังของสังคม ในกลุ่มเพื่อน วัยรุ่นสามารถมีโอกาสพัฒนาทักษะทางสังคมได้ในการเรียนรู้และฝึกฝนต่างกันระหว่างเพื่อน ซึ่งช่วยลดความรู้สึกลายและการไม่กล้าแสดงออกได้มาก

6. ความต้องการมีสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศ เนื่องจากความต้องการมีสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศมักไม่ได้รับการสนับสนุนจากบิดามารดาในสังคมไทย เด็กวัยรุ่นจึงแสวงหาสัมพันธภาพกับเพื่อนต่างเพศ โดยทำกิจกรรมร่วมกันหรือในกลุ่มเพื่อนเพื่อเป็นสื่อกลางชักนำ

ในกลุ่มวัยรุ่น เราจะพบว่าส่วนใหญ่การรวมตัวของพวกเขาเป็นการรวมตัวที่เกิดจากกลุ่มปฐมภูมิ เกิดความสนิทสนม ใกล้ชิด ทำให้ความสัมพันธ์เหนียวแน่น มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน จนบางครั้งวัยรุ่นใช้คำพูดว่า “สำหรับเพื่อนสามารถตายแทนได้” (พิชาญ จินาปุ๊ก . 2550 : 10 – 14)

มธุรส สว่างบำรุง (2543 : 156 อ้างถึงใน พิชาญ จินาปุ๊ก. 2550 : 10) กล่าวว่ากลุ่มเพื่อนมักจะเกิดจากการรวมตัวคล้าย ๆ กลุ่มเพื่อนสนิท ช่วงแรกประกอบไปด้วยสมาชิกที่เป็นเพศเดียวกัน ต่อมาจะมีเพศตรงข้ามรวมกลุ่มด้วย สมาชิกทุกคนส่วนใหญ่มีความคิดเห็น รสนิยม การกระทำที่สอดคล้องและร่วมกันเพื่อทำกิจกรรมบางอย่าง บางครั้งอาจจะมีสมาชิกใหม่เข้ามาและสมาชิกภายในกลุ่มแยกตัวออกไปหมุนเวียนเปลี่ยนไปในลักษณะเช่นนี้เสมอ

เด็กวัยรุ่นจะใช้เวลาส่วนใหญ่ออกไปพบปะกับกลุ่มเพื่อน ๆ อย่างสนุกสนาน กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อเจตคติ ค่านิยม ความสนใจ และการแสดงออกของพฤติกรรมต่าง ๆ มากกว่าบทบาทของครอบครัว ไม่ว่าจะกลุ่มเพื่อนจะนิยมแสดงพฤติกรรมแบบใด วัยรุ่นจึงมัก จะมีพฤติกรรมเลียนแบบอย่างเดียวกัน ยกตัวอย่างเช่น ถ้าสมาชิกภายในกลุ่มนิยมสวมใส่เสื้อสายเดี่ยว รongเท้าสั้นตึก ย้อมผมเป็นสีสั้นต่าง ๆ ตามแบบฉบับวัยรุ่น การสูบบุหรี่หรือหนีเรียน การชมการแข่งขันฟุตบอลโลก วัยรุ่นจะชอบทำตามแบบอย่างเสมอ เป็นต้น (มธุรส สว่างบำรุง. 2543 : 154)

ในช่วงวัยรุ่นนั้นกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นอย่างมาก แต่ในแต่ละช่วงของความเป็นวัยรุ่นพวกเขาให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนต่างกัน ฟูลแมน (Fuhrman อ้างถึงใน ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2540 : 339) ได้ศึกษารายงานวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของเพื่อนที่มีต่อวัยรุ่นไว้ดังนี้

ช่วงวัยรุ่นตอนต้น เด็กวัยรุ่นทั้งชายและหญิงจะให้คำจำกัดความของกลุ่มเพื่อนว่าเป็นคนที่ จะ “ทำ” อะไร ๆ ร่วมกันได้ ความสัมพันธ์จะอยู่ในรูปของการมีกิจกรรมร่วมกัน พวกเขาต้องการเพื่อนที่ เข้ากันได้ ทำอะไรด้วยกันได้

ช่วงวัยรุ่นตอนกลาง สัมพันธภาพของเพื่อนจะเป็นเชิงการมีความสัมพันธ์มากกว่าการทำ กิจกรรมร่วมกัน โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กผู้หญิง ความสัมพันธ์แนบแน่นทางจิตวิทยาจะเกิดในกลุ่มเพื่อน มากกว่าในครอบครัว ความสัมพันธ์กับเพื่อนจะแตกต่างกันระหว่างเพศหญิงกับชาย วัยรุ่นชายจะมี แนวโน้มที่ยังคงทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ในขณะที่วัยรุ่นหญิงจะเริ่มมีความเข้มข้นทางความสัมพันธ์ ในด้านการไว้เนื้อเชื่อใจ และความแนบแน่นทางอารมณ์ นั่นคือเด็กวัยรุ่นหญิงจะมีความรู้สึกร่วมกัน มากกว่า

ช่วงวัยรุ่นตอนปลาย สัมพันธภาพจะเริ่มมั่นคงและราบเรียบขึ้น เพราะเด็กวัยรุ่นจะมีวุฒิภาวะ มากขึ้น เด็กวัยรุ่นจะเรียนรู้ที่จะเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลและลักษณะบุคลิกภาพเฉพาะของแต่ละคน

อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนมีมากกว่าอิทธิพลของครอบครัว เด็กวัยรุ่นจะเลือกเข้ากับเพื่อนของตน มากกว่าพ่อแม่ มีการศึกษาชี้ให้เห็นว่าเพื่อนสนิทของคนเรามักจะเป็นเพื่อนในช่วงวัยรุ่น

ปัจจุบันการรวมตัวของวัยรุ่นเป็นกลุ่มเป็นแก๊งมากมายบ้างก็สร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์ บ้างก็ เป็นการรวมตัวเพื่อก่อความเดือดร้อนแก่สังคม ในการรวมตัวของกลุ่มวัยรุ่นนั้นเราอาจจะแบ่ง ประเภทกลุ่มของวัยรุ่นได้ดังนี้ (พรพิมล เจิมนาครินทร์. 2539 : 83 – 87 อ้างถึงใน พิชาญ จินาปุ๊ก. 2550 : 10 - 14)

1. แก๊ง หมายถึงกลุ่มผู้ที่มีแนวคิดเดียวกัน เจตคติที่พ้องต้องกันเป็นกิจกรรมพื้นฐานของกลุ่มสมาชิกในกลุ่มอาจจะมาจากบุคคลต่างฐานะ หรือต่างวัย จากการศึกษาพบว่าครอบครัวยากจนจะ มีความกระตือรือร้นในการเข้าแก๊งมากกว่าเด็กที่มีฐานะร่ำรวย โดยส่วนใหญ่จุดประสงค์ของการรวม

แก๊งมักถูกมองในด้านพฤติกรรมต่อต้านสังคม มีพฤติกรรมก่อความทุกข์ของผู้อื่น เด็กชายจะมีแนวโน้มของการเข้ากลุ่มมากกว่าเด็กหญิง

2. การรวมกลุ่มในลักษณะกลุ่มย่อย หรือกลุ่มเพื่อนสนิท เพื่อนสนิทของเด็กวัยรุ่นจะมีประมาณ 2 ถึง 3 คน เป็นเพศเดียวกัน มีความสามารถสนใจคล้าย ๆ กัน แต่ละคนมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน มีการถกเถียงกันบ้างเมื่อความคิดเห็นไม่สอดคล้องกัน กลุ่มเพื่อนสนิทกลุ่มนี้เกิดจากการแยกตัวจากกลุ่มใหญ่

3. กลุ่มเพื่อนสนิทที่ใหญ่ขึ้นจากกลุ่มย่อย คือ อาจเกิดจากการพบเจอในงานปาร์ตี้หรืองานสังสรรค์ที่เจอกันกลุ่มใหญ่ ความสนใจของสมาชิกในกลุ่มอาจเหมือนกันหรือไม่เหมือนกัน ก็ได้ แต่จะเกิดความพอใจที่จะคบหากันต่อไป แต่ไม่จำเป็นต้องเป็นเพื่อนสนิทกันทุกคนในกลุ่ม แต่จะเป็นการเลือกเฟ้นเพื่อนที่ถูกใจมาๆ เป็นกลุ่มย่อยๆ ต่อไป

4. การจับกลุ่มคู่กันหรือการเป็นเพื่อนคู่หู คือ เพื่อนสนิทที่จะสามารถบอกความลับของกันและกันได้ ได้รับความไว้วางใจซึ่งกันและกันมากที่สุด สามารถพิสูจน์ให้เห็นความเป็นเพื่อนแท้จะเป็นเพื่อนที่รักและให้อภัยกันได้ มีอรรถาศัยและรสนิยมที่ใกล้เคียงกันและจะมีเพียง 1-2 คนเท่านั้น ความสัมพันธ์ของการเป็นคู่หูบางรายอาจจะเป็นผลจากการพัฒนามาจากเพื่อนสนิท

จะเห็นได้ว่าการรวมกลุ่มกันของวัยรุ่นนั้นมีหลายรูปแบบ การรวมกลุ่มเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เจริญเติบโตไปตามวัย

2.7.2 อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนในเด็กวัยรุ่น

กลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญมากที่สุดสำหรับวัยรุ่น โดยเฉพาะสังคมปัจจุบันบุคคลมักยึดเอาเพื่อนเป็นแนวทางในการปฏิบัติ กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพล ดังต่อไปนี้ (สุวิมล สุกันธา, 2550 : 14)

1. สอนให้เด็กวัยรุ่นรู้จักอำนาจที่ไม่ใช่เป็นแบบส่วนตัว ในกลุ่มเพื่อนเล่นเด็กวัยรุ่นจะเรียนรู้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ จากการมีส่วนร่วมเล่นด้วย เช่น การเล่นฟุตบอลถ้าฝ่าฝืนก็จะถูกกีดกันออกจากกลุ่ม ซึ่งในที่สุดบุคคลนั้นก็จะเป็นคนรักษากฎเหมือนคนอื่น ๆ

2. กลุ่มเพื่อนช่วยให้เด็กวัยรุ่นได้ทดลองข้อกำหนดหรือกฎเกณฑ์ของผู้ใหญ่ ปกติเด็กวัยรุ่นเมื่ออยู่ในกลุ่มมักจะกล้าทำอะไรที่ขัดแย้งหรือลองดีกับผู้ใหญ่มากกว่าทำโดยลำพังคนเดียว แต่ในขณะที่เดียวกันก็จะทดสอบว่ากลุ่มสามารถจะขัดแย้งคือดั่งกับผู้ใหญ่ได้แค่ไหนและพอที่จะเชื่อถือฟังพาได้แค่ไหนซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับกำลังใจ

3. กลุ่มเพื่อนอาจจะถ่ายทอดระเบียบวิธีและคุณค่าที่ผู้ใหญ่ต้องการหรืออาจจะเป็นไปในรูปตรงข้าม ในระยะของเด็กวัยรุ่นเป็นระยะที่เพื่อนมีอิทธิพลมากที่สุดในชีวิต เพื่อนจะมีอิทธิพลต่อการเข้าสังคมและเจตคติ กลุ่มเพื่อนจะกำหนดความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของเด็กวัยรุ่นให้ทำตามมติและความนิยมของกลุ่มคณะใหญ่

สมพิศ นิชลาภานนท์ และคณะ (2532 : 615 อ้างถึงใน พิชาญ จินาปุณ. 2550 : 10 - 14) กล่าวไว้ว่าการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มช่วยแก้ความรู้สึกเงินหรือแปลกในการมีความสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม การมีกลุ่มเพื่อนไม่ใช่เพียงเพื่อสนับสนุนหรือเพื่อแลกเปลี่ยนไมตรีกันเท่านั้น แต่เพื่อนจะมีคนซึ่งเรานับถือไว้เปรียบเทียบกับเราด้วย กลุ่มนักเรียนวัยรุ่นจะแข่งขันในเรื่องความสำเร็จ เขาจะรู้สึกว่าการให้นิยามตัวเองโดยนามสกุลไม่ใช่วิธีที่ดีเพราะง่ายเกินไป แต่เขาต้องการให้นิยามตัวเองจากการที่เขาสามารถสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนและเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม

การแสดงพฤติกรรมที่เกิดจากการรวมกลุ่มเพื่อนของวัยรุ่น ยังก่อให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ปรากฏต่อสังคม ซึ่งบางครั้งอาจจะขัดแย้งกับวิถีชีวิตของสังคม ขัดแย้งกับวัฒนธรรม ทั้งนี้ก็เพราะกลุ่มเพื่อนจะเป็นผู้ตัดสินว่าพฤติกรรมแบบไหนเหมาะสม แม้ว่าประเพณีของกลุ่มมักจะเกินขอบเขตที่พ่อแม่ยอมรับ แต่ก็ยังเป็นสิ่งที่มักช่วยตัดแปลงและหยุดยั้งพฤติกรรมของวัยรุ่นไว้ขณะที่เขาห่างจากการดูแลของครอบครัว และมีบางกิจกรรมที่เกินกว่าพ่อแม่จะยินยอมได้ประเพณีของกลุ่มมักจะไม่แตกต่างจากครอบครัวมากนัก แม้ว่ามันจะส่งเสริมพฤติกรรมที่โลดโผนผจญภัยอยู่บ้าง และแม้ว่าในระยะนี้วัยรุ่นจะสามารถกระทำกิจกรรมที่พ่อแม่ไม่ยอมรับแต่เขาจะลี้ภัยการกระทำนั้นต้องเลี่ยงต่อการถูกเพื่อนตำหนิ หรือถูกเพื่อนเนรเทศออกจากกลุ่มวัยรุ่นชายอาจชอบสูบบุหรี่ ดื่มสุราแต่ไม่ใช่สูบบุหรี่อื่น หรือเล่นการพนันแต่ไม่โกง วัยรุ่นหญิงอาจไปกับผู้ชายที่แม่ไม่ยอมรับ แต่จะไม่อยากไปกับผู้ชายซึ่งจะทำให้ตนเองเสียศักดิ์ศรีในสายตาเพื่อน

ในส่วนของความสนใจในเพศตรงข้ามกลุ่มเพื่อนก็มีส่วนที่จะช่วยให้เกิดความรู้สึกนี้ การสนใจเพศตรงข้ามจะเริ่มจากการมีความมั่นใจในกลุ่มเพื่อนเพศเดียวกัน ทั้งวัยรุ่นหญิงและชายจะต้องมีความมั่นใจในเอกลักษณ์ของตนก่อนที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับต่างประเทศ

2.7.3 ลักษณะการคบเพื่อนของวัยรุ่น

จตุรพร ลิ้มมั่นคง (2546 : 132 – 137) คำนิยมพิเศษและบรรทัดฐานของกลุ่มเพื่อนส่วนใหญ่ของวัยรุ่นมักจะอยู่ห่างไกลจากวัตถุประสงค์ของโรงเรียนเสมอ แต่อย่างไรก็ตามค่านิยมและกลุ่มเพื่อนก็เป็นจุดศูนย์กลางที่ส่งเสริมอำนาจให้แก่วัยรุ่นที่แตกต่างกันทางเพศให้ดีขึ้น และดูเหมือนว่ามีความสัมพันธ์ทางสังคมมากขึ้นอย่างมากมาที่สุดในชีวิตของมนุษย์ เพราะวัยรุ่นเป็นเจ้าของกลุ่มเพื่อนอย่างน้อยหนึ่งกลุ่มจึงทำให้ชีวิตของวัยรุ่นได้รับผลกระทบกระเทือนจากเพื่อนคนใดคนหนึ่งอย่างแน่นอน เพื่อให้เกิดความเข้าใจลักษณะการคบเพื่อนของวัยรุ่นมากยิ่งขึ้น จึงแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

- 1 ผุงชน
- 2 เพื่อนสนิท
- 3 เพื่อนคู่หู

(ส่วนบุคคลอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เพื่อนใน 3 ลักษณะนี้ถือได้ว่าเป็นเพียง “คนรู้จัก”)

จากการสืบสวนรูปแบบของกลุ่มโดยดันฟี (Dunphy) ซึ่งเริ่มด้วยการสร้างสัมพันธภาพกับวัยรุ่นในสถาบันต่าง ๆ ในเมืองซินีส์ ประเทศออสเตรเลีย อย่างไม่เป็นพิธีรีตอง ดันฟีใช้เวลาหลายชั่วโมงไปตามมูมถนน ชายหาด ตามบ้าน และงานรื่นเริงต่าง ๆ ให้สัมภาษณ์ และรวบรวมจากบันทึกประจำวันของวัยรุ่นแต่ละกลุ่ม ในที่สุดดันฟีให้ข้อสรุปเกี่ยวกับการคบเพื่อน 2 ลักษณะ คือ ผุ้ชชชช และกั๊ก ว่ามีความแตกต่างกันด้วยขนาดมากกว่าด้าน โครงสร้างหรือหน้าที่ภายใน เพื่อให้เข้าใจลักษณะการคบเพื่อนจึงอธิบายดังต่อไปนี้

1. ผุ้ชชชชหรือหมู่คณะ (Crowds or Peers) เป็นกลุ่มเพื่อนของวัยรุ่นที่ใหญ่ที่สุด และมักจะเกิดจากรวมกั๊กต่าง ๆ เข้าด้วยกันจึงมีสมาชิกอยู่ระหว่าง 15-30 คน โดยเป็นเพศชายและเพศหญิง ความสัมพันธ์ของสมาชิกมีทั้งความสนใจที่เหมือนกัน หรือเพราะความจำเป็นบางอย่างในแต่ละโอกาส ตัวอย่างเช่น ชมรมการทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือนันทนาการ เพื่อร่วมห้องและการร่วมงานรื่นเริง เป็นต้น ถ้าเป็นกลุ่มเพื่อนประเภทที่เริ่มจากเพื่อนสนิทชักชวนกันมา จะทำให้มีความสัมพันธ์ดีกว่ามาจากเพื่อนตามธรรมดาทั่ว ๆ ไป นอกจากนี้ ผุ้ชชชชยังแบ่งแยกกิจกรรมทางสังคมที่เหมือนกันด้วย เพราะฉะนั้น วัยรุ่นที่เป็นสมาชิกของผุ้ชชชชจึงได้รับผลดี คือ ทำให้วัยรุ่นรู้จักเข้าพวกกับคนทั่วไปได้ เนื่องจากคนส่วนใหญ่ย่อมมาจากฐานะที่แตกต่างกัน การอบรมเลี้ยงดูต่างกัน จึงจัดว่าการคบเพื่อนแบบผุ้ชชชชนี้เป็นขั้นต้นของการที่วัยรุ่นจะเรียนรู้ และปฏิบัติทักษะทางสังคมตลอดจนมารยาทต่าง ๆ ในการเข้าสังคมกับคนอื่น ๆ แต่ในทางตรงกันข้ามที่วัยรุ่นมารวมกันเป็นผุ้ชชชชก็มักจะกล้าแสดงพฤติกรรมในทางที่ไม่สมควร การต่อต้าน หรือการไม่รับผิดชอบ เช่น การประท้วง การพุดจาถูกเหยียดหยามผู้อื่นที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่ม การไม่ทำการบ้านหรืองานที่ได้รับมอบหมาย การทะเลาะวิวาทกันระหว่างโรงเรียน เป็นต้น ตอนแรกวัยรุ่นจะรวมกลุ่มเฉพาะเพศเดียวกันก่อน และมักมาจากระดับสังคมเดียวกัน โดยวัยรุ่นหญิงที่มีหน้าตาดีหรือเล่นกีฬาเก่งหรือมีพรสวรรค์ จะได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนที่อยู่ในสังคมที่สูงกว่าตนเอง ในการเลือกผู้นำ วัยรุ่นจึงคำนึงถึงองค์ประกอบส่วนบุคคล เช่น ความสูง น้ำหนัก ความฉลาด ความสามารถ และความสำเร็จด้วย วัยรุ่นทั้งชายและหญิงที่พุดคุยเก่งมักจะได้เปรียบ นอกจากนี้ กลุ่มของวัยรุ่นหญิงจะแตกแยกเร็วกว่าของวัยรุ่นชาย ทั้งนี้เพราะมีวุฒิภาวะเร็วกว่ามีการแข่งขันในเรื่องคู่ของการมีนัด (Date) ส่วนใหญ่กลุ่มของวัยรุ่นชายที่สนใจในเรื่องการกีฬาจะรวมกลุ่มกันได้นานกว่า

2. เพื่อนสนิท จะมีสมาชิกในกลุ่มน้อย คือ ประมาณ 3-9 คน มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างมาก แต่ไม่มากเท่ากับเพื่อนคู่หู เพื่อนสนิทอาจเกิดมาจากผุ้ชชชชของวัยรุ่นที่อยู่บ้านใกล้เคียงกัน หรือมาจากชมรมหรือชุมนุมต่าง ๆ ในโรงเรียน หรือนอกโรงเรียน กลุ่มเพื่อนสนิทจะเริ่มก่อตั้งเมื่อวัยรุ่นอายุประมาณ 14-15 ปีเป็นต้นไป ในตอนแรกก็เริ่มมีเพื่อนสนิทในเพศเดียวกันก่อน แล้วจึงขยายเป็นเพื่อนสนิทในเพื่อนต่างเพศด้วย กิจกรรมต่าง ๆ ของเพื่อนสนิทจะได้รับการวางแผนโดย

สมาชิกทุกคนร่วมกันแสดงความคิดเห็น และทำงานร่วมกันอย่างไม่มีพิธีรีตอง โดยใช้เวลาวางในวันหยุดสุดสัปดาห์ หรือเวลาพักจากการเรียนในช่วงก่อนเข้าเรียนตอนเช้า กลางวัน หรือหลังเลิกเรียน กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การพูดคุย ไปเที่ยว เล่นการพนัน เป็นต้น เพื่อนสนิทจึงมักจะ ไม่ชอบให้ผู้ใหญ่มายุ่งเกี่ยวกับ จึงพยายามหลบเลี่ยงให้พ้นจากสายตาของผู้ใหญ่ เพื่อพวกตนจะได้แสดงออกอย่างเต็มที่

กลุ่มเพื่อนสนิทจะมีอิทธิพลอย่างมากต่อทัศนคติความสนใจ และพฤติกรรมของวัยรุ่นแต่ละคน เพราะวัยรุ่นจะรักษาความเป็นสมาชิกในกลุ่มต้องปฏิบัติตามสิ่งที่กลุ่มเห็นว่าดีหรือถูกต้อง ดังนั้น วัยรุ่นถึงต้องเรียนรู้หรือจดจำ และปฏิบัติตามหน้าที่ตามกลุ่มแม้ในสิ่งที่ไม่สมควร โดยไม่รู้ตัวก็ได้ ในบางครั้งพฤติกรรมของเพื่อนสนิทจึงอาจไม่ได้รับการยอมรับจากผู้ใหญ่ แต่วัยรุ่นก็กระทำ เพราะกลุ่มยอมรับและเห็นด้วย โดยวัยรุ่นถือว่าความคิดเห็นของคนอื่น ๆ ไม่สำคัญเท่ากับความเห็นของกลุ่มเพื่อนสนิท โดยทั่วไปวัยรุ่นจะมีการคบกัน เป็นเพื่อนสนิทใน 2 รูปแบบ (ก) ก๊ิก (Cliques) และ (ข) แก๊ง (Gang)

ก) ก๊ิก เป็นกลุ่มเพื่อนสนิทที่มีเพื่อนเฉลี่ย 5-6 คน เพศเดียวกันและอายุเท่ากัน (ดันฟี Dunphy, 1975 และฮอลลิ่งเฮด Hollingshead, 1975) เมื่ออายุมากขึ้น ก็อาจมีสมาชิกทั้งชายหญิง ก็มักมีกิจกรรมธรรมดาหรือพฤติกรรมแปลกน้อยกว่าแก๊ง การเข้ามาเป็นสมาชิกจะถูกกำหนดโดยมาตรฐานของผู้ใหญ่หรือชนชั้นทางสังคม เช่นกลุ่มวัยรุ่นที่แต่งกายหรือชอบทำกิจกรรมเหมือนกัน (ได้แก่ ใส่กางเกงยีนส์เสื้อยืด ชอบว่ายน้ำ เป็นต้น)

ข) แก๊ง หมายถึง วัยรุ่นที่ไม่ได้รับการยอมรับเข้าเป็นสมาชิกของก๊ิกหรือฝูงชนและไม่สนใจจะร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีพิธีรีตอง จึงรวมกันเป็นกลุ่มเรียกว่าแก๊ง มักประกอบด้วยสมาชิกเพศชาย มีพฤติกรรมที่ต่อต้านขัดแย้งต่อสังคม ก่อความสงบของผู้อื่น ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่าการทดแทนความรู้สึกที่ตนขาดหายไป คือความมีชื่อเสียง หรือความเป็นที่นิยมของกลุ่มเพื่อน การเข้ามาเป็นสมาชิกของแก๊งถูกกำหนดโดยคุณสมบัติส่วนตัวที่ตรงกันกับกลุ่มทางด้านความสามารถ ทักษะ และความกล้าทำ หรือด้วยการเป็นบุคคลที่สมาชิกในแก๊งรักใคร่จึงอนุญาตให้มาร่วมกลุ่ม ตัวอย่างของแก๊ง เช่น แก๊งรถจักรยานยนต์ แก๊งรถซิ่ง แก๊งลักขโมยหรือฉกชิงวิ่งราว เป็นต้น

วัยรุ่นที่เป็นสมาชิกของเพื่อนสนิทจะได้รับผลประโยชน์ คือทำให้ตนเองรู้สึกปลอดภัย มั่นใจ และเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น เพราะวัยรุ่นสามารถปลดปล่อยอารมณ์ได้เต็มที่โดยไม่ต้องปิดบังหรือเสแสร้งให้เป็นตามที่สังคมต้องการ นอกจากนี้ วัยรุ่นจะสามารถพัฒนาทักษะทางสังคมที่คล้ายคลึงกับผู้ใหญ่มากขึ้น จึงช่วยให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมเป็นไปตามแบบแผนของมาตรฐานทางสังคมที่ควรจะเป็นได้มากยิ่งขึ้น ในทางตรงกันข้ามอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนสนิทอาจจะช่วยให้วัยรุ่นทำอะไรไม่ถูกต้อง หรือเรียกร้องความซื่อสัตย์ต่อกลุ่มมากเกินไป โดยเป็นผลมาจากระเบียบแบบแผนของพฤติกรรมที่สร้างขึ้นเฉพาะกลุ่มของตน หรือกำหนดพิธีต่าง ๆ ที่ดูเหมือนเป็นคนวิกลจริต และ

ทำให้วัยรุ่นมีความรู้เป็นศรัทธากับกลุ่มอื่น ๆ นอกจากนี้ วัยรุ่นบางคนมีลักษณะการพึ่งพาหรือติดเพื่อนในกลุ่ม และไม่กล้าที่จะทำอะไรคนเดียวหรือจะทำเฉพาะสิ่งที่พรรคพวกเห็นด้วยเท่านั้น จึงทำให้วัยรุ่นห่างไกลและไม่เชื่อฟังผู้ใหญ่มากขึ้น เพราะมีเพื่อนสนิทเป็นกลุ่มหนุ่ยอยู่

ข้อสังเกตบางประการ ก๊ิกของชนชั้นต่ำอาจจะถูกเรียกว่า แก๊ง ในขณะที่แก๊งของชนชั้นกลางกลับถูกเรียกว่า ก๊ิกแทน ดังนั้น คุณลักษณะของพฤติกรรมที่ผิดของพวกก๊ิก จึงมีน้อยกว่าแก๊งเมื่อเปรียบเทียบโดยกฎหมายหรือขนบธรรมเนียมของผู้ใหญ่ โดยทั่วไปก๊ิกจึงถูกใช้เรียกกลุ่มเพื่อนชนชั้นกลางและชนชั้นสูง ส่วนแก๊งใช้เรียกกลุ่มชนชั้นต่ำเสมอ แก๊งจึงไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเปิดเผยและโดยทางอ้อมจากพ่อแม่และผู้ใหญ่มากเท่าที่พวกก๊ิกได้รับ เช่น วัยรุ่นชนชั้นต่ำและมีพฤติกรรมของคนเหลวไหล วัยรุ่นที่อาศัยอยู่ตามแหล่งชุมชนแออัดต่าง ๆ ดังนั้น ก๊ิกจึงได้รับใช้วัยรุ่นในฐานะเพื่อเสริมค่านิยมของพ่อแม่หรือผู้ใหญ่ ในขณะที่แก๊งต้องต่อสู้กับมาตรฐานเกี่ยวกับระบบค่านิยมของผู้ใหญ่อย่างเห็นเด่นชัด

4. เพื่อนคู่หู (Pales) ส่วนใหญ่มีสมาชิกเพียงคนเดียว และเป็นเพื่อนที่วัยรุ่นสามารถเล่าทุกสิ่งทุกอย่างให้ฟังได้ ถ้าเป็นเพื่อนเพศเดียวกันเราก็มักเรียกว่า “ปาท่องเที่ยว” หรือ “ฝาแฝด” แต่เป็นเพื่อนต่างเพศ เราก็เรียกกันว่า “แฟน” หรือ “คู่รัก” ดังนั้น การคบเพื่อนแบบเพื่อนคู่หูจึงช่วยให้วัยรุ่นรู้สึกอบอุ่น มีความเชื่อมั่น ไม่ว่าห่วย และลดปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในกรณีที่ปัญหานั้นวัยรุ่นไม่กล้าปรึกษากับผู้ใหญ่

2.7.4 สรุปแนวคิดกลุ่มเพื่อนและการรวมกลุ่มของวัยรุ่น

กลุ่มเพื่อน มีอิทธิพลต่อวัยรุ่น เพราะวัยรุ่นใช้เวลาอยู่กับเพื่อนมากกว่าอยู่กับบิดามารดา การที่วัยรุ่นให้ความสำคัญกับการคบเพื่อน เพื่อให้ตนเองได้มีเวลาปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อนทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศที่อยู่ร่วมกัน ก่อให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ขึ้นในสังคม โดยสร้างความเดือดร้อนให้สังคม หรือสร้างคุณประโยชน์ต่อสังคม เป็นต้น

สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แนวคิดอิทธิพลสื่อต่อวัยรุ่นที่ได้กล่าวโดยย่อข้างต้น เป็นแนวคิดที่สำคัญอย่างหนึ่งที่เป็นกรอบชี้แนะการวิจัยครั้งนี้ โดยแนวคิดดังกล่าวช่วยในการวางกรอบคำถามในการวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับวิธีการปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อน ทศนคติและพฤติกรรมของวัยรุ่นที่ได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน การแสดงพฤติกรรมที่เกิดจากการรวมกลุ่มเพื่อนของวัยรุ่นว่ามีการแสดงออกอย่างไรบ้าง มีการก่อความเดือดร้อนให้กับสังคมหรือเป็นการสร้างคุณประโยชน์ต่อสังคมอย่างไร

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.8.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศวิถี/เพศสถานะ

จรัสภรณ์ อินทวงค์ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มสตรีที่ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันสมควรที่มีต่อวิถีทางเพศ (Gender) และเพศวิถี (Sexuality) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ทำการศึกษาคือกลุ่มผู้หญิงที่มีอายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 17 ปีที่ตั้งครรภ์และคลอดบุตรจำนวน 20 ราย ผลการศึกษาพบว่าวิถีตามเพศหรือบทบาทชายหญิงในมุมมองของผู้ให้ข้อมูลเกิดขึ้นจากเพศวิถีที่แยกมนุษย์ออกเป็นผู้หญิงและผู้ชาย อีกทั้งความแตกต่างทางเพศดังกล่าวมีผลต่อคุณลักษณะทางเพศหรือที่เรียกว่าความเป็นผู้หญิงและผู้ชาย และมุมมองจากผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มองว่าผู้หญิงเป็นเพศที่อ่อนแอต้องพึ่งพาผู้ชาย นอกจากนี้บทบาทผู้หญิงยังถูกเชื่อมโยงกับกิจกรรมต่าง ๆ ภายในบ้านโดยเฉพาะหน้าที่ในการเลี้ยงดูบุตร ด้วยเหตุนี้เมื่อเกิดการตั้งครรภ์ผู้ให้ข้อมูลจึงมองว่าเป็นหน้าที่ของตนเองในการเลี้ยงดูบุตร และกลุ่มผู้หญิงดังกล่าวถึงแม้ว่ามีประสบการณ์กับการตั้งครรภ์ที่แตกต่างกัน แต่ในภาพรวมกลุ่มผู้ให้ข้อมูลรู้สึกไม่พร้อมกับการเป็นแม่เพราะขาดประสบการณ์ในการเลี้ยงดูบุตร และความรู้สึกว่าตนเองยังมีวุฒิภาวะไม่เพียงพอและประกอบกับความไม่พร้อมจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจก่อให้เกิดความกังวลใจในการเลี้ยงดูลูก

จุลณี เทียนไทย (2548) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นไทยและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ โดยมุ่งพิจารณาในเรื่องความเป็นเพศและผลกระทบจากความแตกต่างทางชนชั้นเศรษฐกิจของวัยรุ่นไทยในเรื่องเพศวิถี (Sexuality) และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ โดยทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์แบบเจาะลึกและสนทนากลุ่มย่อยกับวัยรุ่นอายุระหว่าง 15 – 19 ปี แบ่งตามเพศและฐานะทางเศรษฐกิจที่ต่างกันจำนวน 60 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) วัยรุ่นมีวิถีเลือกคู่ตอนที่ไม่ได้คิดเชื่อโดยภาพลักษณ์ของความเป็นเด็กดี 2) ความเข้าใจในเรื่องเพศวิถีของวัยรุ่นได้จากมุมมองเรื่องความรัก ความสัมพันธ์ทางเพศ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน ความลำเอียง และการรักษาพรหมจรรย์เป็นสิ่งสำคัญ 3) ความรู้เรื่องโรคเอดส์นั้นจะมีความเกี่ยวข้องกับชนชั้นทางเศรษฐกิจ แต่ก็พบว่าในความเป็นจริงวัยรุ่นในทุกชนชั้นสามารถเข้าถึงความรู้เรื่องโรคเอดส์อย่างแท้จริง เพราะพวกเขาไม่มีแนวคิดที่จะมองว่าตนอยู่ในกลุ่มเสี่ยงที่จะติดเชื้อ รวมทั้งไม่ได้ตระหนักว่าพฤติกรรมของตนนั้นเป็นพฤติกรรมเสี่ยง และ 4) ครอบครัว เพื่อน สื่อ คือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติเรื่องเพศวิถีของวัยรุ่น ในด้านการต่อต้านโรคเอดส์ พบว่า ครอบครัว เพื่อน และสื่อร่วมกับความรู้ในเรื่องสุขภาพนั้นเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะไม่เพียงแต่จะปกป้องวัยรุ่นไทยไม่ให้ติดเชื้อเอดส์เท่านั้น แต่จะเพิ่มพลังในการต่อสู้กับโรคภัยให้แก่พวกเขาด้วย

2.8.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมต่อการมีเพศสัมพันธ์

อาภา พันธุ์แสง (2552) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนวัยรุ่นหญิง ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดอ่างทอง การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาอัตราการมีเพศสัมพันธ์และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง จำนวน 200 คน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอัตราการมีเพศสัมพันธ์ร้อยละ 39 อายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ ครั้งแรก 15.03 ปี บุคคลที่มีเพศสัมพันธ์ด้วยครั้งแรก ได้แก่คนรัก ร้อยละ 85.9 เหตุผลที่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกจากความรัก ร้อยละ 30.77 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีเพศสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < 0.05$) ได้แก่ ค่าใช้จ่ายส่วนตัวที่ได้รับ แหล่งข้อมูลข่าวสารเรื่องเพศ และการติดต่อสื่อสารเรื่องเพศทางอินเทอร์เน็ต และ นอกจากนี้ยังพบว่า มีอัตราการร่วมเพศ ร้อยละ 10.5 อายุเฉลี่ยของการร่วมเพศครั้งแรก 15.57 ปี ส่วนใหญ่มีการร่วมเพศกับคนรักร้อยละ 95.2 เหตุผลที่มีการร่วมเพศส่วนใหญ่เกิดจากความรักร้อยละ 52.4 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการร่วมเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < 0.05$) ได้แก่ อายุ จำนวนพี่น้อง การมีเพื่อนสนิทที่เคยมีเพศสัมพันธ์/การร่วมเพศ เจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส

รัตนาพร อินทร์เพ็ญ (2551) ได้ศึกษาการเรียนรู้เรื่องเพศกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นไทย ผลการศึกษาพบว่าวัยรุ่นส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างในการดูสื่อลามกเช่น หนังสือนโป่มากกว่าใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมอื่น ๆ หากแต่ในเรื่องของการเรียนรู้เรื่องเพศของวัยรุ่นนั้น วัยรุ่นส่วนใหญ่คิดว่าพ่อแม่ควรเป็นคนแรกที่สอนเรื่องเพศให้แก่ลูก รวมทั้งในเรื่องของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของการติดเชื้อที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์วัยรุ่นยังขาดความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวอยู่มาก ในทางกลับกันเมื่อวัยรุ่นมีปัญหาเรื่องเพศวัยรุ่นกลับเลือกที่จะปรึกษาเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ หรือ ครู อาจารย์ และกลุ่มวัยรุ่นที่เลือกปรึกษาเพื่อนนั้นมักมีพฤติกรรมทางเพศแบบมีคนรัก มีเพศสัมพันธ์แล้วเป็นส่วนใหญ่

โกเมท ชนรัตน์พิศาล (2550) ได้ศึกษาความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักเรียนชนเผ่าในโรงเรียนมัธยมชายโอกาส อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 182 คน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศโดยรวมอยู่ในระดับดี และเมื่อจำแนกตามระดับพบว่า ร้อยละ 59.3 มีคะแนนความรู้อยู่ในระดับดีมาก ร้อยละ 20.9 มีคะแนนความรู้อยู่ในระดับดี ในส่วนของทัศนคติพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติโดยรวมอยู่ในระดับดี และเมื่อจำแนกตามระดับ พบว่า ร้อยละ 80.2 มีคะแนนทัศนคติอยู่ในระดับดี ร้อยละ 19.8 มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง

จิตติพร อิงคถาวรวงศ์ และคณะ (2550) ศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิงแต่ละชั้นปีในโรงเรียนอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา และพัทลุง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนหญิงที่กำลังศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1, 2, 3 สังกัดกรมอาชีวศึกษา เลือก

กลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนจำนวน 497 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบบันทึกข้อมูลทั่วไป พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในด้านการป้องกัน และความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิงในโรงเรียนอาชีวศึกษา ควรคำนึงถึงความรู้เกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย การคุมกำเนิดที่ถูกต้อง และวิธีป้องกันการตั้งครรภ์ที่ถูกต้อง รวมทั้งส่งเสริมให้วัยรุ่นหญิงมีการรับรู้ค่านิยมทางเพศที่ถูกต้อง ปลูกฝังความรู้ ทักษะที่ถูกต้องเหมาะสมเกี่ยวกับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ เพื่อป้องกันการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิง

พงษ์สันชัย ประวันนา (2549) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีเพศสัมพันธ์ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า

1. พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 46.9 นักเรียนหญิงส่วนใหญ่มีเพศสัมพันธ์ 10 ครั้ง/เดือน รูปแบบของการมีเพศสัมพันธ์ พบว่าส่วนใหญ่ในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมาเคยมีเพศสัมพันธ์เคยมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ วิธีการติดต่อโดยผ่านสื่อต่าง ๆ หรือการนำเสนอตัวเองให้บุคคลอื่น ๆ ได้รู้จักเพื่อทำให้เกิดมีเพศสัมพันธ์ในขั้นตอนต่อไป ส่วนใหญ่ติดต่อกับบุคคลที่มีเพศสัมพันธ์ด้วยตนเอง ความเสี่ยงต่อการเกิดโรค การตั้งครรภ์ จากการมีเพศสัมพันธ์ พบว่า ส่วนใหญ่มีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศแต่ละครั้งได้ป้องกันการตั้งครรภ์สำหรับวิธีการป้องกันและการแก้ไข พบว่าส่วนใหญ่ใช้วิธีป้องกันการเกิดโรคจากการมีเพศสัมพันธ์ โดยการใส่ถุงยางอนามัยทุกครั้ง และใช้วิธีป้องกันการตั้งครรภ์จากการมีเพศสัมพันธ์โดยการใส่ถุงยางอนามัย ส่วนวิธีการแก้ไขการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์และการทำแท้ง พบว่าส่วนใหญ่เคยตั้งครรภ์และทำแท้ง 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 31.6 และ 33.3 ระดับความพึงพอใจต่อสิ่งที่ได้รับตอบแทนจากการมีเพศสัมพันธ์ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง

2. ที่มีอิทธิพลต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิง ได้แก่ รายได้ กลุ่มเพื่อนและทัศนคติเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์

1) เด็กนักเรียนหญิงที่มีรายได้จากพ่อ – แม่ให้มาก มีโอกาสที่จะมีเพศสัมพันธ์มากกว่าเด็กนักเรียนหญิงที่มีรายได้จากพ่อ – แม่ให้น้อย

2) เด็กนักเรียนหญิงที่มีการพบปะกลุ่มเพื่อนที่มีเพศสัมพันธ์มาก มีโอกาสเสี่ยงที่จะมีเพศสัมพันธ์มากกว่าเด็กนักเรียนหญิงที่ไม่มีกลุ่มเพื่อนที่มีเพศสัมพันธ์

3) เด็กนักเรียนหญิงที่มีทัศนคติที่ไม่มีมติมีเพศสัมพันธ์มากกว่าเด็กนักเรียนหญิงที่มีทัศนคติที่ดี แต่เด็กนักเรียนหญิงที่มีทัศนคติที่ดีกลับมีเพศสัมพันธ์น้อยกว่าเด็กนักเรียนหญิงที่มีทัศนคติที่ไม่ดีอาจจะเป็นเพราะความต้องการของฝ่ายตรงข้าม เช่น คนรัก แฟน และเพื่อนสนิท

จากการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยสถานเริงรมย์และสื่อที่กระตุ้นอารมณ์ทางเพศ ครอบครัวควรมีเวลาอบรมเลี้ยงดู ให้ความรัก ความอบอุ่นและความเข้าใจในตัวเด็ก สถาบันการศึกษา ควรจัดให้มีการปลูกฝังในด้านทัศนคติให้กับเด็กนักเรียนเพื่อให้มีความรู้

ความเข้าใจในด้านต่าง ๆ และควรให้ครูสอดแทรกเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นตามยุคสมัย ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการสอดส่องดูแลสมาชิกในชุมชนและเด็กนักเรียนควรมีการเลือกคบเพื่อน พร้อมกับคิดถึงเป้าหมายในอนาคต โดยควรคำนึงถึงจิตใจของบิดามารดาให้มากขึ้นเพื่อนเป็นแนวทางสำคัญในการป้องกันปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ ที่สามารถทำให้เกิดแนวโน้มมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการขายบริการทางเพศแบบแอบแฝงของเด็กนักเรียนหญิงกลุ่มนี้ด้วย

พัชรลักษณ์ สุวรรณ (2549) ได้ศึกษาปัจจัยเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ในวัยรุ่นนเขตเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นลักษณะคำถามที่โยงเข้าหาประเด็นที่ต้องการได้ข้อมูลที่ลึกซึ้ง ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยภายนอกได้แก่ ปัจจัยด้านสื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะสื่อประเภทวิทยุอารมณ์เพศ การเผยแพร่ของสื่อต่าง ๆ มักทำให้เด็กวัยรุ่นอยากเลียนแบบการกระทำ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไป เช่น การถูกเนื้อต้องตัวกลายเป็นเรื่องธรรมดา พรหมจรรย์เป็นสิ่งที่ถูกมองข้ามและไม่มีความสำคัญ การเสียพรหมจรรย์ก่อนเข้าพิธีแต่งงานกลายเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ เป็นต้น การเลี้ยงดูของครอบครัวมีส่วนสร้างทัศนคติเรื่องเพศกับลูก และการอยู่หอพักทำให้เด็กมีความเป็นอิสระในการใช้ชีวิตมากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องการคบหาเพื่อนต่างเพศ 2) ปัจจัยภายใน ได้แก่ ได้รับความรู้ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการคุมกำเนิด เมื่อเกิดความสงสัยมักปรึกษาเพื่อนทำให้ได้รับความรู้ที่ผิด มีความเชื่อไม่ถูกต้องเกี่ยวกับวิธีการคุมกำเนิด โดยเฉพาะวิธีการรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิด เช่น เชื่อว่าการรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดทำให้อ้วน เกิดสิ่วฝ้าหน้าอกและบั้นท้ายหย่อน เป็นสาเหตุทำให้วัยรุ่นส่วนใหญ่หลีกเลี่ยงวิธีการคุมกำเนิดโดยการรับประทานยาคุมกำเนิด การที่วัยรุ่นหญิงเกรงใจคู่รักมักทำให้ไม่มีการคุมกำเนิด การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ก่อนการมีเพศสัมพันธ์ทำให้อยู่ในอาการเมาไม่มีสติ และการตั้งใจให้เกิดการตั้งครรภ์แม้ยังไม่พร้อมที่จะมีการตั้งครรภ์โดยมีเหตุผลบางประการ

ศิริยุพานัน สุนานนท์ และคณะ (2549) ได้ศึกษาความรู้ เจตคติ ความเชื่อ และพฤติกรรมทางเพศของเยาวชนไทย ของเยาวชนชายหญิงที่มีอายุระหว่าง 10-24 ปี จำนวน 5,996 คน ในเขตกรุงเทพมหานคร ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ผลการวิจัยกลุ่มตัวอย่างเยาวชนทั้งหมด 5,996 คน จากการเก็บ ข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่า เยาวชนในสถานศึกษา และในชุมชน ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมทางเพศไปในทางเดียวกันคือ การที่เด็กวัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ปัจจัยที่ทำให้วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรนี้ มีพื้นฐานมาจากการเลี้ยงดูของครอบครัว การสื่อสารภายในครอบครัว อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ออกจากโรงเรียนกลางคัน มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างต่ำ และสภาพแวดล้อมของชุมชนที่เอื้อ และเสริมให้มีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่ปลอดภัย ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบอันได้แก่ การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ การทำแท้งเถื่อน โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์/ เอชไอวี/ เอดส์ สุขภาพร่างกายและจิตใจของทั้งมารดาและทารกอ่อนแอ

ความไม่พร้อมของวัยรุ่นในการทำหน้าพ่อแม่อย่างครบถ้วน เป็นภาระของคนในครอบครัว ในการรับเลี้ยงดูทารก เป็นต้น

ศรีสุตา วรรณเจริญ (2548) ได้ศึกษาทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์และการวางแผนครอบครัว ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ในจังหวัดเชียงใหม่เป็นนักศึกษาระดับดังกล่าวที่ ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 โดยศึกษาจาก กลุ่มตัวอย่างจำนวน 158 คน เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์และการวางแผนครอบครัว ซึ่งมีค่า ความเชื่อมั่น .81 โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อัลฟาของ Cronbach สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่า T-test ผลการศึกษา พบว่า ทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ของกลุ่มนักศึกษากลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับ ปานกลาง กล่าวคือ ไม่เห็นด้วยและไม่ปฏิเสธต่อเรื่องดังกล่าว ในส่วนของทัศนคติที่มีต่อการวางแผนครอบครัวของ นักศึกษาชายและหญิง ไม่มีความแตกต่างกัน

จรัสกร ฌรัฐงสี (2548) ได้ศึกษาวิจัยพฤติกรรมวัยรุ่นใน จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อศึกษา สถานการณ์ทางเพศทั้งปัจจัยที่เป็นค่านิยม ความเชื่อ และลักษณะพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นใน สถานศึกษา โดยสุ่มตัวอย่างจากนักเรียนม.1-6 ทั้งโรงเรียนในอำเภอเมือง และรอบนอก 10 แห่ง รวม 1,292 คน ผลวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีทั้งชายและหญิง อายุระหว่าง 13-19 ปี เฉลี่ยอายุ 15 ปี ร้อยละ 53 เคยมีเพศสัมพันธ์มาแล้ว ร้อยละ 94.6 มีคู่รักแล้ว เมื่อมีปัญหาทางเพศจะปรึกษาเพื่อน ร้อยละ 48.5 ผลวิจัยชี้ให้เห็นว่าวัยรุ่นปัจจุบันให้ความสำคัญเรื่องพรหมจรรย์น้อยมาก ผู้ใหญ่ ต้องเปลี่ยนทัศนคติในการยอมรับวัยรุ่นใหม่ โดยไม่ต้องการให้ผู้ใหญ่เข้าไปตักเตือนเรื่อง การแสดงออก อาทิ รักนวลสงวนตัว ห้ามมีความรักในวัยเรียน ซึ่งล่าสมัยแล้ว เพราะวัยรุ่นยุคนี้ ต้องการทางออกด้านการป้องกันตนเองไม่ให้เกิดโรคต่างๆ และไม่ให้อั้วโดยไม่พร้อมมากกว่า รวมถึงการให้บริการที่มีประสิทธิภาพจากหน่วยงานรัฐ

สิริวรรณ ชาญผล (2548) ได้ศึกษาค่านิยมทางเพศและพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของสตรีวัยรุ่น เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาเปรียบเทียบ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน จำนวน 407 ราย ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 10.6 มีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ โดยทั้งหมดมีเพศสัมพันธ์เมื่อ อายุต่ำกว่า 18 ปี ร้อยละ 83.7 ไม่ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ทุกครั้ง และร้อยละ 13.9 มีคู่นอน มากกว่า 1 คน

ชัยสิทธิ์ พงษ์พัฒน์ (2544) ได้ทำการสำรวจพฤติกรรมและการรับรู้ของนักศึกษาในจังหวัด เชียงใหม่เกี่ยวกับโรคเอดส์ เพื่อศึกษาหาความรู้เรื่องโรคเอดส์ ความรู้สึก และความคิดเห็นของ นักศึกษา ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ รวมทั้งทัศนคติประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ของ นักศึกษาจากสถาบันการศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนขนาด ตัวอย่าง 1,000 คนผลการวิเคราะห์ความรู้เรื่องโรคเอดส์ พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่ตอบคำถามความรู้

เรื่องโรคเอดส์ได้ถูกต้อง โดยนักศึกษาหญิงมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องโรคเอดส์สูงกว่านักศึกษาชาย ระดับ ป.ว.ศ./ปริญญาตรีปี 1-2 และนักศึกษาปริญญาตรีปี 3-4 มีคะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องโรคเอดส์ไม่แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ ความรู้สึกและความคิดเห็นเรื่องโรคเอดส์ พบว่านักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีความคิดเห็นที่ต่างกันอย่างชัดเจน บางประเด็น คือ นักศึกษาหญิงไม่เห็นด้วยที่จะมีเพศสัมพันธ์กับคู่รักก่อนแต่งงาน รวมทั้งการใช้ถุงยางอนามัยกับคนรักแสดงว่าไม่ไว้ใจกัน

ธนุศิลป์ สุขเสริม (2544) ได้ศึกษาปัจจัยที่อิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอดส์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดเลย ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เคยได้รับข้อมูลข่าวสาร คำแนะนำในการป้องกันการติดเชื้อเอดส์ โดยแหล่งข้อมูลที่ได้รับมากที่สุด จากครู และรองลงมาได้รับจากโทรทัศน์ / วิทยุ ในระหว่างศึกษานักเรียนส่วนใหญ่พักบ้านตนเอง โดยพักร่วมกับบิดา-มารดา นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ระดับปานกลาง มีเจตคติต่อโรคเอดส์อยู่ในระดับสูง และมีพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอดส์อยู่ในระดับสูง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอดส์ คือ เพศ ประสิทธิภาพการมีเพศสัมพันธ์ การอยู่ร่วมกันของบิดา-มารดา ที่พักอาศัยขณะศึกษา บุคคลที่พักอาศัยด้วยขณะศึกษา ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ และเจตคติต่อโรคเอดส์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอดส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอดส์ พบว่า ประสิทธิภาพการมีเพศสัมพันธ์ เจตคติต่อโรคเอดส์ เพศ และการอยู่ร่วมกันของบิดา-มารดามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอดส์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ชัยโรจน์ ขุมมงคล และ ถนอมรัตน์ ประสิทธิ์เมตต์ (2541) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางเพศ ของเยาวชนชาย ในสถานพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดนครสวรรค์ โดยการเก็บข้อมูลแบบตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง จากเยาวชนที่อยู่ในสถานพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดนครสวรรค์ ที่เข้ารับการอบรม โครงการการมีส่วนร่วมของผู้ชาย ในงานวางแผนครอบครัว และอนามัยเจริญพันธุ์ ในวันที่ 15 กันยายน 2541 จำนวน 273 ราย ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนมีการศึกษาระดับ ป.1-ม.3 ร้อยละ 90.8 เคยมีเพศสัมพันธ์มาแล้ว ร้อยละ 80.6 มีความต้องการทางเพศ ตั้งแต่อายุ 10 ปี และมีการร่วมเพศครั้งแรกเมื่ออายุ 12 ปี มีอายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก 14.9 ปี และ ร้อยละ 75 ของเยาวชน เมื่อมีอายุ 15 ปี จะมีเพศสัมพันธ์มาแล้ว บุคคลที่เยาวชนไปมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก เป็นแฟน ร้อยละ 66.8 เป็นเพื่อน/เด็กเที่ยว ร้อยละ 25 โดยใช้บ้านหอพักของตัวเอง เพื่อนของผู้หญิง ในการมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 90 และเกิดจากการมีอารมณ์ทางเพศ ร้อยละ 55.5 หาประสิทธิภาพร้อยละ 28.6 ไม่ได้ใช้ถุงยางอนามัย ในการมีเพศสัมพันธ์ร้อยละ 54.5 ซึ่งเกิดจากการไม่ได้เตรียมถุงยางอนามัยไว้

2.8.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเพื่อน

สุวิมล สุกันธา (2550) ได้ศึกษากระบวนการเรียนรู้เพศสัมพันธ์ผ่านกลุ่มเพื่อน : กรณีศึกษานักศึกษาชายระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสบการณ์การเรียนรู้ในเรื่องเพศสัมพันธ์ผ่านกลุ่มเพื่อน โดยเฉพาะเพื่อนที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสังเกตการณ์ สันทนาการและการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การวิจัยครั้งนี้ได้ชี้แนะกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกลุ่มเพื่อน ครอบคลุมเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ เจตคติ และค่านิยม การวิจัยพบว่าการเรียนรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ผ่านกลุ่มเพื่อนมีลักษณะเป็นกระบวนการ โดยการสังเกต การมีส่วนร่วม การเลียนแบบพฤติกรรม ฯลฯ เริ่มเรียนรู้จากกลุ่มเพื่อน สถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว และจากสื่อต่าง ๆ ซึ่งแต่ละแหล่งการเรียนรู้จะมีการถ่ายทอดหรือกล่อมเกลานี้อาหาที่แตกต่างกันออกไป และพบว่าปัจจุบันเพื่อนและสื่อมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน

พิชาญ จินาปุ๊ก (2550) ได้ศึกษากลุ่มเพื่อนกับกระบวนการแก้ปัญหาทางเพศของนักเรียนวัยรุ่นนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาทางเพศ และกระบวนการในการแก้ปัญหาทางเพศของนักเรียนวัยรุ่นในอำเภอเมืองเชียงใหม่ โดยเน้นกระบวนการกลุ่มเพื่อน การศึกษาครั้งนี้พบว่า กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลอย่างสูงต่อการเกิดปัญหาและการแก้ปัญหาทางเพศ ทั้งนี้เพราะช่องว่างความสัมพันธ์ของนักเรียนวัยรุ่นกับผู้ใหญ่ เป็นปัญหาที่ทำให้เกิดปัญหาทางเพศ และทำให้วัยรุ่นไม่นำปัญหาเรื่องเพศมาปรึกษากับผู้ใหญ่ นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนวัยรุ่นยังได้รับความรู้ไม่ถูกต้องจากกลุ่มเพื่อน จากผู้ปกครอง ครู อาจารย์ และสื่อ ขณะเดียวกันหน่วยงานด้านเพศยังไม่ให้บริการไม่ถึงกลุ่มวัยรุ่นจากการศึกษาวิจัยพบด้วยว่า สังคมไทยมีความเชื่อและค่านิยมทางเพศที่มีมาตรฐานการวัดคุณค่าทางเพศระหว่างชายและหญิงที่ต่างกัน ทำให้เกิดปัญหาทางเพศในกลุ่มวัยรุ่นมากยิ่งขึ้น

2.8.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสื่อ

วสุพล กิจสวัสดิ์ไพศาล และ วัฏจักร สุนทร (2553) ได้ศึกษาอิทธิพลของสื่อลามกที่มีผลต่อกิจกรรมทางเพศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี 400 คน ผลการศึกษาพบว่า ด้านพฤติกรรมการรับสื่อ พบว่าส่วนใหญ่รับสื่อลามกจากอินเทอร์เน็ต เนื่องจากความอยากรู้ อยากเห็น และมองว่าสื่อลามกเป็นเรื่องปกติ ด้านอิทธิพลของสื่อลามกที่มีต่อพฤติกรรมทางเพศ พบว่าส่วนใหญ่มีคู่นอน เลียนแบบการแต่งกาย เลียนแบบพฤติกรรมทางเพศและการมีเพศสัมพันธ์จากสื่อ ทั้งนี้เพศหญิงและเพศชายมีพฤติกรรมทางเพศที่ได้รับจากอิทธิพลของสื่อลามกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.05

นงนาฏ ธิใจ (2550) ได้ศึกษาสิ่งจูงใจจากการเปิดรับสื่อที่มีผลต่อการแสดงออกพฤติกรรมทางเพศของนักเรียน มัธยมศึกษา ในพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเปิดรับสื่อมากที่สุด ได้แก่ สื่อบุคคล ประเภท สมาชิกในครอบครัว เปิดรับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทโทรศัพท์เคลื่อนที่ และเปิดรับสื่อกิจกรรมประเภทกีฬา 2) สื่อจูงใจในสื่อบุคคลประเภทการแสดงความรักของสมาชิกในครอบครัว สื่อมวลชนประเภทบทรักในละครโทรทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภททำเดินเข้ายวนในมิวสิควิดีโอดึงดูดความสนใจมากที่สุด 3) สื่อจูงใจนอกสื่อประเภทบรรยากาศในกีฬาดึงดูดความสนใจมากที่สุด สถานที่ที่เฝ้าต่อการแสดงออกพฤติกรรมทางเพศมากที่สุดคือ โรงภาพยนตร์ 4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการแสดงออกพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาที่เหมาะสมที่สุดคือการจับมือถือแขน 5) สื่อจูงใจในสื่อมีความสัมพันธ์กับการแสดงออกพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาในระดับมาก 6) สื่อจูงใจนอกสื่อมีความสัมพันธ์กับการแสดงออกพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาในระดับน้อย

จินตนา อินตะรัมย์ (2550) ได้ศึกษาอิทธิพลของหนังสือการ์ตูนลามกญี่ปุ่นที่มีผลต่อทัศนคติทางเพศของนักศึกษาชายในมหาวิทยาลัย เป็นการวิจัยแบบกรณีศึกษา โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ซึ่งทำการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ และการอภิปรายกลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มเป้าหมายมีอายุระหว่าง 22-24 ปี อาศัยอยู่หอพักนอกมหาวิทยาลัยอ่านการ์ตูนลามกญี่ปุ่นสัปดาห์ละ 4-5 ครั้ง ครั้งละประมาณ 2-3 เล่ม เวลาที่ใช้ในการอ่านประมาณ 6-15 ชั่วโมง ภายหลังจากการอ่านนักศึกษามีความหมกมุ่นทางเพศ โดยการไปเที่ยวหญิงขายบริการทางเพศและผู้หญิงตามสถานเริงรมย์บ่อยขึ้น มีการเลียนแบบท่าทางร่วมเพศที่รุนแรง การเลียนแบบการร่วมเพศในบริเวณที่มีอันตราย และมีการใช้อุปกรณ์ในการร่วมเพศ ซึ่งผลการศึกษาได้สะท้อนให้เห็นว่าหนังสือการ์ตูนลามกญี่ปุ่นนั้นมีอิทธิพลต่อทัศนคติทางเพศของนักศึกษา

อักรว วุฒิสินธุ์ (2549) ได้ศึกษาการใช้อินเทอร์เน็ตที่นำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการของวัยรุ่นในการใช้อินเทอร์เน็ตแบ่งเป็นสองลักษณะ คือ ความต้องการเพื่อนเกี่ยวกับเรื่องเพศและความต้องการด้านอื่น ๆ ความต้องการเกี่ยวกับเรื่องเพศได้แก่ ต้องการหาเพื่อนต่างเพศ ต้องการหาภักดิ์ ต้องการรู้เรื่องเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ ต้องการมีเพศสัมพันธ์ ส่วนความต้องการด้านอื่น ๆ ได้แก่ ต้องการแก้ความเบื่อหน่าย ต้องการข้อมูลเพื่อใช้ในการทำงานส่งอาจารย์ ต้องการการยอมรับจากคนรอบข้าง ต้องการไปเที่ยว และต้องการเงินไปใช้จ่าย เป็นต้น พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นที่เกิดขึ้นจากการใช้อินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่เกิดจากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ความเชื่อใจ และบางครั้งเกิดจากความตั้งใจของตัวเอง จากการศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นจะมีตั้งแต่ การถูกละเมิดทางเพศผ่านข้อความ การเข้าดูเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม การชักชวนให้ดูรูปภาพที่ไม่เหมาะสม การนัดเจอ การถูกลวนลาม และการขายบริการทางเพศ

ธนวรรณ แจ่มสุวรรณ (2543) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการกระทำความผิดทางเพศ : ศึกษาเฉพาะกรณี เรือนจำกลางคลองเปรม การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้กระทำความผิดทางเพศและศึกษาถึงลักษณะการรับสื่อของผู้กระทำความผิดทางเพศ อีกทั้งศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศจากสื่อของผู้กระทำความผิดทางเพศ ผลการวิจัยพบว่าผู้กระทำความผิดทางเพศขณะกระทำความผิดส่วนใหญ่อายุ 20 – 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.3 และมีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 68.5 รับสื่อโทรทัศน์ และได้รับสื่อที่มีเรื่องราวลามกอนาจารน้อยกว่า 2 – 3 ครั้ง ต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 88.7 แต่เนื้อหาสื่อลามกอนาจารจากวิดีโอทำให้เกิดความต้องการทางเพศมากที่สุด

2.8.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคูรั๊ก

พรรัชชล บุญมี (2545) ได้ศึกษาค่านิยมเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศและการมีเพศสัมพันธ์ ระหว่างการศึกษาของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า 1) ประชาชนโดยรวมและจำแนกตาม และระดับการศึกษา มีค่านิยมที่จะยอมรับการคบเพื่อนต่างเพศ โดยรวมและด้านสังคมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ด้านบุคลิกภาพอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับน้อย ยกเว้นประชาชนเพศหญิงในวัยสูงอายุและมีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มีค่านิยมที่จะยอมรับเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศอยู่ในระดับมาก 2) ประชาชนที่มีวัย และระดับการศึกษาต่างกัน มีค่านิยมที่จะยอมรับเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แต่ประชาชนเพศหญิง มีค่านิยมที่จะยอมรับด้านเศรษฐกิจมากกว่าเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัยกับระดับการศึกษา ต่อค่านิยมเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศด้านเศรษฐกิจและปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัยกับเพศ ต่อค่านิยมเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศด้านสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ประชาชนที่มีเพศ และระดับการศึกษาต่างกัน มีค่านิยมที่จะยอมรับเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มีวัยต่างกัน มีค่านิยมยอมรับแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ประชาชนที่อยู่ในวัยรุ่นมีค่านิยมที่จะยอมรับมากกว่าวัยผู้ใหญ่ และวัยผู้สูงอายุ 4) ค่านิยมเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ มีความสัมพันธ์ทางลบกับการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างศึกษาของ ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการนำไปเป็นแนวทางต่อการแนะแนวทาง

2.8.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานบันเทิง

จันธิมา คำพวง (2553) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการใช้สถานบันเทิงของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ครอบครัวและ

สิ่งแวดล้อม ที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการเที่ยวสถานบันเทิง แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับ ความถี่ในการไปเที่ยวสถานบันเทิงและเวลาที่อยู่ในสถานบันเทิง

ทัศนคติของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติ ต่อการเที่ยวสถานบันเทิงในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีค่าเฉลี่ย 3.27 แต่ประเด็นที่น่าสนใจได้แก่ กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการเที่ยวสถานบันเทิงเป็นการใช้เงินฟุ่มเฟือย มากที่สุดมีค่าเฉลี่ย 3.97 รองลงมาคือ การเที่ยวสถานบันเทิงทำให้สุขภาพทรุดโทรม มีค่าเฉลี่ย 3.82 และทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์กับผู้ที่รู้จักครั้งแรกในสถานบันเทิงไม่ใช่เรื่องผิด น้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 2.00

ไกรพล แห่งทอง (2550) ได้ศึกษาความคิดเห็นและพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นที่เที่ยวตามสถานบันเทิงยามค่ำคืนในเขตสระบุรี ผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมดยอมรับว่า ค่านิยม/แฟชั่น หรือเพื่อนมีส่วนกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมทางเพศ แต่หากต้องเลือกคู่ครองส่วนใหญ่ต้องการคู่ครองที่ยังมีความบริสุทธิ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกับคู่อายุต่ำสุด 13 ปี สูงสุด 18 ปี และแต่ละคนมีคู่นอนมากกว่า 1 คน บางคนมีคู่นอนหลายคนในช่วงเวลาเดียวกัน บางคนมีพฤติกรรมขายบริการทางเพศ ลักษณะการมีเพศสัมพันธ์ยังเป็นแบบปกติ แต่บางคนคิดอยากจะมีเพศสัมพันธ์แบบแลกเปลี่ยนคู่นอนหรือเซ็กส์หมู้อามีโอกาส ก่อนการมีเพศสัมพันธ์ส่วนใหญ่มักจะดื่มสุราตามสถานบันเทิงและทั้งหมดยอมรับว่าเคยคลั่งไคล้จากอินเทอร์เน็ต แผ่นซีดีและคลิปโป๊ สำหรับเรื่องการคุมกำเนิดและการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ พบว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมดมีความรู้เรื่องการคุมกำเนิดและการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ดี แต่มีเพียงจำนวนครึ่งหนึ่งเท่านั้นที่ใช้ถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์ ส่วนที่เหลือใช้การคุมกำเนิดวิธีอื่นและมั่นใจว่าคู่นอนของตนสะอาดปลอดภัย อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมดไม่เคยเข้ารับ การตรวจสุขภาพเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เลย โดยเห็นว่าหากไม่มีอะไรผิดปกติก็ไม่จำเป็นต้องตรวจ

ขวัญชนก นันทไพบุลย์ และวิภาวดี แซ่พัว (2550) ได้ศึกษาปัจจัยและพฤติกรรมที่มีอิทธิพลต่อการเที่ยวสถานบันเทิง ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมที่มีอิทธิพลต่อการเที่ยวสถานบันเทิงของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในกรุงเทพมหานคร พบว่า

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเที่ยวสถานบันเทิงของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในกรุงเทพมหานคร มีปัจจัยมาจากด้านตัวบุคคลและด้านสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง

2. พฤติกรรมการเที่ยวสถานบันเทิงของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในกรุงเทพมหานครมีความถี่โดยเฉลี่ยในการเที่ยวสถานบันเทิง ไม่แน่นอน 1-2 ครั้งต่อเดือน มักไปในวันศุกร์ ช่วงเวลา 20.01-22.00 น. จะใช้เวลาอยู่ที่สถานบันเทิงเป็นจำนวน 3-4 ชั่วโมง โดยเสียค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่อยู่ที่ 301-600 บาท บุคคลที่นักศึกษาจะไปเที่ยวสถานบันเทิงด้วยคือ เพื่อน โดยจะไปกับ 4-5 คน กิจกรรมที่

กระทำในสถานบันเทิงคือ ฟังเพลง โดยค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการเที่ยวสถานบันเทิงได้รับมาจาก เงินเดือนประจำที่ได้รับจากผู้ปกครอง และแหล่งที่ทำให้นักศึกษารู้จักสถานบันเทิงมากที่สุดคือ เพื่อน

เปรียบเทียบปัจจัยและพฤติกรรมที่มีอิทธิพลต่อการเที่ยวสถานบันเทิงของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในกรุงเทพมหานครจำแนกตามรายได้ที่นักศึกษาได้รับต่อเดือน สภาพครอบครัวภูมิลำเนาบุคคลที่พ้ออาศัยพบว่า

1. เปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเที่ยวสถานบันเทิงของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในกรุงเทพมหานคร พบว่า รายได้ที่นักศึกษาได้รับต่อเดือน สภาพครอบครัวแตกต่างกัน มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเที่ยวสถานบันเทิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ทั้งด้านตัวบุคคลและด้านสภาพแวดล้อม

ส่วนนักศึกษาที่พ้ออาศัยกับบุคคลที่แตกต่างกันมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเที่ยวสถานบันเทิงไม่แตกต่างกัน ทั้งด้านตัวบุคคลและด้านสภาพแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. เปรียบเทียบพฤติกรรมการเที่ยวสถานบันเทิงของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในกรุงเทพมหานคร พบว่า รายได้ที่นักศึกษาได้รับต่อเดือน ภูมิลำเนา บุคคลที่นักศึกษาพ้ออาศัย กับความถี่ในการเที่ยวสถานบันเทิงต่อเดือนของนักศึกษามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ส่วนนักศึกษาสภาพครอบครัว กับความถี่ในการเที่ยวสถานบันเทิงต่อเดือนของนักศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กัน

จักร จุกะรัตน์ (2547) ได้ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เด็กหญิงเป็นโสเภณี : ศึกษากรณีสถานบันเทิงย่านรอยัล ซิตี อเวนิว กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า กรณีศึกษามากกว่าครึ่งมีอายุมากกว่า 15 ปี และมีการศึกษาสูง ทั้งนี้ปัจจัยที่ทำให้เด็กเป็นโสเภณีนั้น มีการตั้งสมมติฐานดังนี้

1. สภาพทางเศรษฐกิจที่ไม่ดีของครอบครัว มีผลทำให้เป็นโสเภณีเด็ก
2. เด็กที่อยู่ในสภาพครอบครัวที่แตกแยก มีผลทำให้เป็นโสเภณีเด็ก
3. พฤติกรรมของเด็กที่มีเพศสัมพันธ์มาก่อนมีผลทำให้เป็นโสเภณีเด็ก
4. การยึดติดกับวัตถุนิยม มีผลทำให้เป็นโสเภณีเด็ก
5. การคาดหวังจากรายได้ มีผลทำให้เป็นโสเภณีเด็ก

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทั้ง 5 เป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กตัดสินใจค้าประเวณี อย่างไรก็ตามแต่ละคนให้น้ำหนักของแต่ละปัจจัยแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับภูมิหลังและทัศนคติ แต่ส่วนมากให้น้ำหนักกับค่านิยมเชิงวัตถุและการได้มาซึ่งรายได้ที่มากขึ้น ผลการศึกษาพบว่าทุกอายุเคยมีความสัมพันธ์ ทางเพศมาก่อนตัดสินใจค้าประเวณีและมีทัศนคติที่ดีต่อการมีเพศสัมพันธ์

นอกจากนี้ยังพบว่า แหล่งท่องเที่ยวยามค่ำคืนที่อาร์ซีเอ ที่ประกอบด้วยคาริมสุรา การใช้สารเสพติดและการมีความเพศสัมพันธ์มีลักษณะที่เชิญชวนให้เด็กค้าบริการทางเพศ

ร้อยตำรวจโท ชัยนาม นักรู้ (2545) ได้ศึกษาอิทธิพลของฝั่บต่อการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น : กรณีศึกษาวัยรุ่นที่เคยไปใช้บริการฝั่บย่านถนนอาร์ซีเอ กรุงเทพมหานคร จากการศึกษาที่มีการยอมรับสมมุติฐานดังนี้ 1) วัยรุ่นที่ใช้บริการฝั่บบ่อยครั้งมากเท่าใดก็จะมีแนวโน้มที่จะยอมรับการมีเพศสัมพันธ์มากขึ้นเท่านั้น 2) วัยรุ่นที่ไปเที่ยวฝั่บกับเพื่อนที่เคยมีเพศสัมพันธ์จะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ 3) วัยรุ่นที่ดื่มสุราบ่อยครั้งมากเท่าใดก็จะมีแนวโน้มที่จะยอมรับการมีเพศสัมพันธ์มากขึ้นเท่านั้น

จากการศึกษาปฏิเสธสมมุติฐานดังนี้ 1) วัยรุ่นที่ไปเที่ยวฝั่บกับแฟนหรือคู่อรักจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ 2) วัยรุ่นที่ยอมรับวัฒนธรรมของฝั่บจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ 3) วัยรุ่นที่ใช้ยาเสพติด จะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการยอมรับการมีเพศสัมพันธ์

2.8.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารเสพติดในเพศหญิง

เดโช ทิมธรรม (2551) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ยาเสพติดของผู้ต้องขังในทัณฑสถานบำบัดพิเศษหญิง จังหวัดปทุมธานี วิธีการศึกษาเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 262 คน ผลการศึกษาพบว่าผู้ต้องขังหญิงที่ใช้ยาเสพติดส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 21-30 ปี สมรสแล้วและหย่าหรือแยกกันอยู่กับสามี ระดับการศึกษาอยู่ที่ชั้นมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่าเป็นส่วนมาก ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปมีรายได้ 3,000 – 5,000 บาท ประวัติการกระทำผิดไม่เคยถูกจำคุก การรับรู้ข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ มีผลต่อการใช้ยาเสพติดของผู้ต้องขัง สำหรับปัจจัยภายใน ด้านทัศนคติต่อยาเสพติดนั้น ผู้ต้องขังหญิงมีทัศนคติต่อยาเสพติดที่ถูกต้อง ในด้านบุคลิกภาพของผู้เสพติดว่า ผู้ต้องขังหญิงมีบุคลิกภาพที่มีลักษณะไม่แน่ใจบุคลิกภาพของตนเอง ส่วนสาเหตุที่สำคัญในการใช้ยาเสพติดส่วนใหญ่คือ อยากรู้อยากลองเพื่อความสนุกสนาน และมีแหล่งขายมั่วสุมใกล้ ๆ ที่อยู่อาศัย

สุนัย ลีตรานนท์ (2548) ได้ศึกษาประสบการณ์ชีวิตของผู้ติดยาเสพติด ประเภทยาบ้าก่อนเข้าสู่การบำบัด ผลการศึกษาพบว่า 1) การดำเนินชีวิตก่อนการติดยาเสพติด ผู้เสพติดมีลักษณะการดำเนินชีวิตส่วนตัว ครอบครัว สังคมและประกอบอาชีพการงานหลากหลายมีทั้งผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ และประกอบอาชีพแล้วซึ่งมีอาชีพรับจ้าง หรือทำงานเป็นกะ ปัญหาของการดำเนินชีวิต คือ ความกึ่งคนอง ขาดการยับยั้งชั่งใจ ขาดความมั่นคงทางอารมณ์ ได้รับการเลี้ยงดูแบบตามใจ และปัญหาครอบครัว เหตุและปัจจัยที่นำไปสู่ยาเสพติดได้แก่ การประกอบอาชีพเพื่อทำงานได้ทัน ไม่น้อยไม่่วงนอน ทำงานได้ต่อเนื่องติดต่อกัน และเพื่อนชวนให้ทดลองเพื่อให้เกิดความสนุก เกิดความกึ่งคนอง และทำงานได้ทันมากขึ้น 2) กระบวนการดำเนินชีวิตของผู้ติดยาเสพติดหลังติดยาและก่อนเข้าสู่การบำบัด ด้านสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมในการดำเนินชีวิต พบว่า กลัวมีคนรู้ว่าติดยาบ้า ไม่กล้าคบเพื่อนต่างเพศ รายได้ไม่พอเพียง กลุ่มนักเรียน นักศึกษา เทียวกลางคืนบ่อย ขาดเรียนเป็นประจำ

ผลการเรียนตกต่ำลง กลุ่มที่ประกอบอาชีพแล้วการทำงานระยะแรกขยันดี ทำให้มีรายได้เพิ่ม ระยะเวลาหลังทำงานไม่ไหว ขาดงานบ่อยรายได้จึงลดลง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและการปรับตัว โดยทั่วไปมีความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัวตามปกติ บางครอบครัวตกใจและโกรธในระยะแรก คู่รักหรือคู่สมรสขอแยกทาง กลุ่มเพื่อนยังคบกันปกติแต่บางคนขอแยกตัวไม่คบด้วย เพื่อนบ้านมีท่าทีหวาดกลัว นักเรียน นักศึกษา ต้องออกจากสถาบันที่ศึกษา มีอารมณ์สนุกสนาน บรรเทาความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ มีสุขภาพจิตไม่ดี เช่น เกิดภาพหลอน วิตกกังวล เครียด นอนไม่หลับ มีสุขภาพทางร่างกายทรุดโทรม การปรับตัวในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา ต้องหลบซ่อนครูฝ่ายปกครองและตำรวจ ขาดเรียนในวันที่มีการตรวจปีศาจ โดยหลบอยู่ตามบ้านเพื่อน ผู้ที่ทำงานในระยะแรกจะขยัน แต่ต่อมาทำงานไม่ไหวและขาดงานบ่อย 3. ก่อนเข้าสู่ระบบการบำบัด จุดหักเหที่นำมาสู่การบำบัด คือผู้เสียหายถูกตำรวจจับและส่งมาบำบัด บิดามารดาส่งตัวเข้ารับการบำบัด และผู้เสียหายต้องการเลิกเสพยาเองปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจเข้ารับการบำบัดคือ ครอบครัว อาชีพ คู่รัก ความต้องการศึกษา และนโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล

นพพร ศรีผัด (2548) ได้ศึกษากระบวนการตัดสินใจเสพยาบ้าของเยาวชนหญิงในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเขตภาคเหนือตอนบน ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการตัดสินใจเสพยาบ้าของเยาวชนหญิง มีลักษณะอยู่ภายใต้เงื่อนไขสถานการณ์หลาย ๆ อย่าง โยงใยกันคือความสัมพันธ์ภายในครอบครัว จากการมีสภาพครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ โดยเฉพาะเยาวชนหญิงที่เสพยาบ้าเป็นผู้ที่มารดาเสียชีวิตมากกว่าผู้ที่บิดาเสียชีวิตถึง 2 เท่า ประกอบกับอิทธิพลเพื่อนและปัจจัยส่วนบุคคลคือ ความต้องการของวัยรุ่นได้แก่ เสพยาบ้าเพื่อไม่ให้ง่วงนอน ต้องการพิสูจน์ว่าเสพยาบ้าแล้วเป็นอย่างไรและเสพยาบ้าเพื่อลดความอ้วน เสพยาบ้าเพื่อประชดสามี คลายเครียดลืมความทุกข์ใจ ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้มีความสัมพันธ์กับความเชื่อและทัศนคติที่เป็นเชิงบวกต่อยาบ้าของเยาวชนหญิงอย่างชัดเจน

สุนิสา จิรชนานนท์ (2545) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ยาเสพติดของเด็กและเยาวชนหญิงในสถานฝึกอบรมเด็กและบ้านปรางณี ผลการศึกษาพบว่าเด็กและเยาวชนหญิงที่ใช้ยาเสพติด ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 15-18 ปี สาเหตุสำคัญในการใช้ยาเสพติดส่วนใหญ่ คือ อยากลองอยากรู้ มีเรื่องไม่สบายใจ และมีแหล่งขายมั่วสุ่มใกล้ ๆ ที่อยู่อาศัย ส่วนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดและโอกาสในการใช้ยาเสพติดพบว่า เด็กและเยาวชนหญิงเห็นด้วยว่า ประสิทธิภาพในการสูบบุหรี่และดื่มสุราจะทำให้ตกเป็นเหยื่อของยาเสพติดได้ง่าย และคิดว่าตัวเองสามารถใช้ยาเสพติดครั้งแรกได้โดยไม่ติดยา ทำให้ตัวเองเป็นคนของลองสิ่งแปลกใหม่อยู่เสมอ

2.8.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบของการใช้สารเสพติด

รวิชัย ปินเครือ และศุภาพิชน์ มิชันหมาก (2550) ได้ศึกษาผลกระทบของการใช้สารเสพติดต่อการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนของจังหวัดแห่งหนึ่งในภาคเหนือ ผลการศึกษาพบว่าเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนของจังหวัดหนึ่งในภาคเหนือใช้สารเสพติดคิดเป็นร้อยละ 90.6 โดยเสฟเครื่องคิมมีนเมามากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 97.7 รองลงมาคือแอมเฟตามีนร้อยละ 43.0 กัญชาร้อยละ 39.5 และสารระเหยร้อยละ 19.8 ผู้ที่ชักชวนให้เสฟเป็นคนแรกพบว่าเพื่อนเป็นผู้ชักชวนร้อยละ 47.4 ความรู้ถึงพิษเสฟพบว่ามีอารมณ์ทางเสฟร้อยละ 50.7 เด็กและเยาวชนมีประสบการณ์ทางเสฟร้อยละ 66.7 สิ่งทีกระตุ้นเกิดความต้องการทางเสฟพบว่ประเภทซีดี-หนังปลุกใจคิดเป็นร้อยละ 90.8 และเสฟเครื่องคิมมีนเมา/สารเสฟคิดร้อยละ 67.7 วิธีระบายเมื่อเกิดอารมณ์ทางเสฟคือการใช้เสฟสัมพันธ์และสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีการป้องกันเมื่อมีเสฟสัมพันธ์ ผลกระทบจากการมีเสฟสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสม พบว่า เด็กและเยาวชนมีการตั้งครรภไม่พึงประสงค์และการทำแท้งร้อยละ 18.5 ตั้งครรภร้อยละ 9.2 โรคติดต่อทางเสฟสัมพันธ์ร้อยละ 10.8 ถูกดำเนินคดีร้อยละ 23.1 ออกโรงเรียนร้อยละ 12.3 พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สารเสฟติดกับพฤติกรรมทางเสฟก่อนวัยอันสมควรมีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ = 0.05 (Chi-square = 14.55 P-value < 0.001)

2.8.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการลดอันตรายจากการใช้ยาเสฟติด

วรพร เรืองตรัยรัตนา (2551) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับการสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองและการป้องกันการติดเชื้อเอดส์ของผู้ติดยาเสฟติด คลินิกยาเสฟติด ศูนย์บริการสาธารณสุข สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย อายุ 31-35 ปี โสัด นับถือศาสนาพุทธ การศึกษาระดับ ม.ปลาย/ปวช. ขึ้นไป มีอาชีพรับจ้างทั่วไป และมีรายได้ต่ำกว่า 2,000 บาท ส่วนใหญ่ใช้ยาเสฟติดประเภทเฮโรอิด นิดยาเสฟติดระยะเวลา 6-10 ปี จากการศึกษาถึงบุคคลที่คอยให้ความช่วยเหลือ พบว่า แม่ เพื่อนที่เสฟยาเสฟติดและนักสังคมสงเคราะห์/นักจิตวิทยาเป็นบุคคลที่คอยให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ สำหรับการสนับสนุนทางสังคมพบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอยู่ในระดับสูง จากเพื่อนอยู่ในระดับต่ำ ส่วนพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเอง พบว่าผู้ติดยาเสฟติดมีพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองอยู่ในระดับปานกลาง และพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้ออยู่ในระดับสูง ผู้ติดยาเสฟติดที่เคยเข้ารับการรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสฟติดที่อื่นนอกจากสถานบำบัดของกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อเอดส์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และการสนับสนุนทางสังคมจากเจ้าหน้าที่ทางสาธารณสุขมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ชลธิชา เรื่องยุทธการณ และคณะ (2546) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการแพร่กระจายเชื้อเอชไอวีในกลุ่มเยาวชนที่ใช้ยาเสพติดทั้งชนิดฉีดและกินหรือสูบ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างเยาวชนหญิงชายอายุระหว่าง 15-24 ปี จำนวน 33 ราย ผลการศึกษาพบว่า เยาวชนกลุ่มผู้ใช้ยาบ้าจำนวน 22 ราย (ชาย 18 หญิง 4) เริ่มมีเพศสัมพันธ์และเสพยาครั้งแรกอายุต่ำสุดคือ 13-14 ปี คู่แรกคนแรกในชีวิตเกือบทั้งหมดคือแฟน และมีการใช้ถุงยางอนามัยน้อยมาก เพศสัมพันธ์ครั้งต่อๆมาทั้งกับแฟนคนเดิมและคนใหม่ก็เป็นเช่นเดิม ผลที่ตามคือเยาวชนชายจำนวน 6 รายทำให้แฟนตั้งครรภ์ 9 ราย ทุกรายยุติการตั้งครรภ์ด้วยการทำแท้ง ในกลุ่มผู้ใช้ยาบ้ายอมรับว่าขาดกระตือรือร้นและความต้องการทางเพศมากขึ้นกว่าปกติ จนบางครั้งต้องออกไประบายกับแฟน แต่เมื่อใช้ไปนาน ๆ ยามีผลกระตือรือร้นทางเพศเพียงเล็กน้อย ไม่จำเป็นต้องมีเพศสัมพันธ์ แต่ถ้าเผชิญอยู่กับแฟนและมีเพศสัมพันธ์กัน พบว่าการร่วมเพศใช้เวลานานกว่าปกติ อวัยวะเพศมีการแข็งตัวช้า หลังช้ำ นอกจากนั้นเยาวชนชายยังให้ข้อมูลว่ามีประสบการณ์ที่หญิงติดยา มาขอนอนด้วยเพื่อแลกกับยา หรือเคยเห็นเหตุการณ์เช่นนี้ในกลุ่มเพื่อนที่เสพยาด้วยกัน แม้เยาวชนชายจะยืนยันว่าใช้ถุงยางอนามัยในกรณีเช่นนี้ แต่ไม่ยืนยันว่าเพื่อนใช้หรือไม่ สรุปได้ว่า เพศสัมพันธ์ในกลุ่มวัยรุ่นที่ใช้ยาเสพติดมีความเสี่ยงต่อการแพร่กระจายเชื้อเอชไอวี การที่วัยรุ่นมีความรู้เรื่องโรคเอดส์เป็นอย่างดีไม่ได้แสดงว่าวัยรุ่นมีความตระหนักรู้ต่อการป้องกันตนเองต่อการติดโรคหรือแพร่กระจายโรคให้คู่แรกได้ เพราะยังมีปัจจัยอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง

ปริญญา จงไพจิตรสกุล (2546) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีของผู้ใช้ยาเสพติดชนิดฉีด ผลการศึกษาพบว่าผู้ใช้ยาเสพติดชนิดฉีดมีทัศนคติต่อพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี อยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.83 ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.65)

วันเพ็ญ ปรีชพฤกษ์ (2546) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อโรคเอดส์ของผู้ติดยาเสพติดในคลินิกยาเสพติด สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้แก่ ผู้ติดยาเสพติดในเพศชายทั้งชนิดฉีดเข้าเส้นและชนิดสูบเฮโรอีน เฉพาะผู้ที่มีผลเลือดปกติ (ไม่พบเชื้อเอชไอวี) ที่มารับการบำบัดรักษาเสพติดในคลินิกยาเสพติดของศูนย์บริการสาธารณสุข สำนักงานมัย กรุงเทพมหานคร จำนวน 90 คน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และถุงยางอนามัย ปัจจัยการประเมินอันตรายได้แก่ ด้านการรับรู้ความรุนแรงของโรคเอดส์ ด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์ ปัจจัยการประเมินการเผชิญปัญหาได้แก่ ด้านความคาดหวังในผลลัพธ์ของการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยง และด้านความคาดหวังในความสามารถของตนเอง ในภาพรวมมีค่าอยู่ระดับสูง ส่วนปัจจัยสื่อพบว่าสื่อที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเอง จากการติดเชื้อโรคเอดส์ตามประเภทสื่อด้านการรับข้อมูลข่าวสาร เชื่อถือในคำแนะนำ ยอมรับในคำแนะนำ ยินดีปฏิบัติตาม

คำแนะนำและมีปัญหาหรือข้อสงสัยใด ๆ เกี่ยวกับโรคเอดส์ในอันดับมากที่สุด คือ สื่อประเภท นิตยสารทางสาธารณสุข ได้แก่ นิตยสารคนสงเคราะห์และแพทย์ พยาบาล

2.8.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเอดส์

พิมพิชา สุพัตกุล (2551) ได้ศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเอง ความรู้เรื่องโรคเอดส์ และเหตุผลของวัยรุ่นตอนปลายที่มีพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ข้ามคืน กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นตอนปลายที่มีระหว่าง 18 – 22 ปี และอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 40 คน แบ่งเป็นเพศชายและเพศหญิง กลุ่มละ 20 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. วัยรุ่นตอนปลายที่มีพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ข้ามคืนและวัยรุ่นตอนปลายทั่วไปที่ไม่มีพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ข้ามคืนมีการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกัน
2. วัยรุ่นตอนปลายที่มีพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ข้ามคืนและวัยรุ่นตอนปลายทั่วไปที่ไม่มีพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ข้ามคืนมีความรู้เรื่องโรคเอดส์ไม่แตกต่างกัน
3. เหตุผลหลักในการมีพฤติกรรมทางเพศแบบเพศสัมพันธ์ข้ามคืนที่วัยรุ่นตอนปลายเพศชายส่วนใหญ่รายงาน คือ เหตุผลหลักจากปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (ร้อยละ 60) เช่น ความช่วยเหลือของคู่ก่อน ในขณะที่เหตุผลหลักที่วัยรุ่นตอนปลายเพศหญิงส่วนใหญ่รายงาน คือ เหตุผลหลักจากปัจจัยภายในบุคคล (ร้อยละ 60) เช่น ความภาคภูมิใจในเสน่ห์ทางเพศของตน
4. ปัจจัยที่น่าจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ข้ามคืนของวัยรุ่นตอนปลายทั้งหญิงและชาย คือ การมีค่านิยมและทัศนคติที่ดีต่อการมีเพศสัมพันธ์ข้ามคืน การขาดการสื่อสารในครอบครัวการเคยมีประสบการณ์ทางเพศในอดีต ความพึงพอใจในตัวคู่ก่อนข้ามคืน การเห็นแบบอย่างในสังคมการตามแบบอย่างกลุ่มเพื่อน การแยกจากครอบครัวมาพักอาศัยคนเดียวหรืออยู่กับเพื่อน และการดื่มสุราหรือแอลกอฮอล์

2.9 สรุปแนวคิดของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีความแตกต่างจากงานวิจัยชิ้นอื่น ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ที่ได้กล่าวโดยย่อข้างต้น การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยที่มุ่งเน้นไปที่กลุ่มวัยรุ่นที่เคยใช้สารเสพติด เกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมที่เกิดจากการใช้สารเสพติด การลดอันตรายจากการใช้สารเสพติด โดยเฉพาะการลดอันตรายการแพร่เชื้อเอดส์ที่เกิดจากการใช้สารเสพติด ว่ามีเหตุจูงใจอย่างไรจึงได้เริ่มใช้สารเสพติด เมื่อใช้แล้วมีการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจและพฤติกรรมอย่างไร ซึ่งต่างจากงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นั่นคืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้กล่าวถึงโดยย่อข้างต้นเป็นการศึกษาความรู้

ทัศนคติเกี่ยวกับการใช้สารเสพติด และทัศนคติ พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นทั่วไป กลุ่มเป้าหมายคือนักเรียน นักศึกษาในสถาบันการศึกษาทั่วไป มีการศึกษาในกลุ่มของผู้เคยใช้สารเสพติดหญิงน้อย

แผนภูมิที่ 2.2
กรอบแนวคิดในการวิจัย

